

DARS

Letno
poročilo
2016

Ljubljana, april 2017

An aerial photograph of a highway bridge crossing a dense, green forest. The bridge is a multi-lane concrete structure with a metal guardrail. The forest is thick and extends to the horizon. The sky is clear and blue. A white diagonal line runs from the top right corner towards the bottom right, and a white horizontal line runs across the middle of the image.

I.

Poslovno poročilo

II.

Računovodsko poročilo

Vsebina

I.	Poslovno poročilo	3
	Izjava o odgovornosti uprave	6
I.	Poslovno poročilo	9
I.1.	Podatki o družbi in ključni poslovni podatki	10
I.2.	Pismo uprave	16
I.3.	Poslanstvo, vizija, vrednote in strateške usmeritve, politika integriranega sistema vodenja	18
I.4.	Izjava o upravljanju DARS d. d.	22
I.5.	Analiza poslovanja	28
I.6.	Pomembni poslovni dogodki v poslovnem letu 2016	30
I.7.	Upravljanje tveganj	32
I.7.1.	Poslovna tveganja	32
I.8.	Predstavitev poslovnih aktivnosti družbe	37
I.8.1.	Uspešnost poslovanja in doseganja načrtov	37
I.8.2.	Cestninjenje	37
I.8.3.	Vzdrževanje avtocest	38
I.8.4.	Upravljanje in zagotavljanje prometne varnosti	39
I.8.5.	Investicije	42
I.8.6.	Odplačilo dolga	45
I.9.	Avtoceste in hitre ceste v RS ter prometne obremenitve	46
I.10.	Vlaganja v razvoj in obnavljanje avtocest	54
I.10.1.	Investicije v imenu RS in za njen račun	54
I.10.2.	Investicije v imenu DARS d. d. in za njegov račun	54
I.11.	Mednarodno sodelovanje in pridobivanje evropskih nepovratnih sredstev	55
I.12.	Samoocena po modelu odličnosti EFQM	56
I.13.	Integrirani sistem vodenja	57
I.14.	Notranja revizija	58
I.15.	Trajnostni razvoj	59
I.15.1.	Promet in skrb za varnost	59
I.15.2.	Ravnanje z okoljem	61
I.15.3.	Upravljanje človeških virov	64
I.15.4.	Zadovoljstvo uporabnikov in komuniciranje	67
I.15.5.	Aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja	68
I.16.	Poročilo o delu nadzornega sveta za leto 2016	69
II.	Računovodsko poročilo	73

Kratice in okrajšave

ABC	Avtomatsko brezgotovinsko cestninjenje
AC	Avtocesta
CP	Cestninska postaja
DARS d. d.	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d. d.
DLN	Državni lokacijski načrt
EBITDA	Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization
ECS	Elektronski cestninski sistem
IdP	Idejni projekt
HC	Hitra cesta
ITS	Inteligentni transportni sistemi
Koncesijska pogodba	Koncesijska pogodba za upravljanje in vzdrževanje avtocest v Republiki Sloveniji
MMP	Mednarodni mejni prehod
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo
NPIA	Nacionalni program izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji
NC	Nadzorni center
PGD	Projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja
PIC	Prometno-informacijski center za državne ceste
PLDP	Povprečni letni dnevni promet
PPT	Prosti prometni tok
PZI	Projekt za izvedbo
R3	Motorna vozila z dvema ali tremi osmi, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov, in skupine vozil z dvema ali tremi osmi, pri katerih največja dovoljena masa vlečnega vozila presega 3500 kilogramov
R4	Motorna vozila z več kot tremi osmi, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov, in skupine vozil z več kot tremi osmi, pri katerih največja dovoljena masa vlečnega vozila presega 3500 kilogramov
RS	Republika Slovenija
RNC	Regionalni nadzorni center
SDH	Slovenski državni holding, d. d.
SNVP	Sistem za nadzor in vodenje prometa
SRS	Slovenski računovodski standardi 2006
ZDARS	Zakon o družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (ZDARS-UPB1) (Uradni list RS, št. 20/2004)
ZDARS-1	Zakon o družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 97/2010-ZDARS-1)
ZGD-1	Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/2009 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US in 82/13)
ZJN	Zakon o javnem naročanju
ZUJF	Zakon o uravnoteženju javnih financ (Uradni list RS, št. 40/2012)

Izjava o odgovornosti uprave

Člani uprave DARS d. d., odgovorni za sestavo letnega poročila družbe DARS d. d. za leto 2016, zagotavljamo, da je pričujoče letno poročilo z vsemi sestavnimi deli, vključno z izjavo o upravljanju družbe, po našem najboljšem vedenju sestavljeno in objavljeno skladno z Zakonom o gospodarskih družbah, Zakonom o trgu finančnih instrumentov in Slovenskimi računovodskimi standardi.

Letno poročilo družbe DARS d. d. z računovodskimi izkazi in pojasnili daje resnično in pošteno sliko sredstev in obveznosti, finančnega položaja in poslovnega izida družbe DARS d. d.

Uprava prav tako izjavlja, da so računovodski izkazi družbe pripravljene ob predpostavki nadaljevanja poslovanja družbe

v prihodnosti, da se izbrane računovodske usmeritve dosledno uporabljajo in da so razkrite njihove morebitne spremembe.

Celje, 14. aprila 2017

Dr. Tomaž Vidic
predsednik uprave

Mag. Gašper Marc
član uprave

Vili Žavrlan
član uprave

Marjan Sisinger
delavski direktor/član uprave

DARS

I. Poslovno poročilo

I.1. Podatki o družbi in ključni poslovni podatki

NAZIV	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d. d. DARS d. d.
SEDEŽ	Ulica XIV. divizije 4, 3000 Celje Telefon: (03) 426 40 71 Telefaks: (03) 544 20 01
IZPOSTAVA	Dunajska 7, 1000 Ljubljana Telefon: (01) 300 99 00 Telefaks: (01) 300 99 01
SPLETNI STRANI	www.dars.si www.promet.si
LETO USTANOVITVE	1993
REGISTRSKI VLOŽEK	1/06158/00, Okrožno sodišče v Celju
USTANOVITELJ	Republika Slovenija
DELNIČAR	Republika Slovenija
MATIČNA ŠTEVILKA	5814251000
IDENTIFIKACIJSKA ŠTEVILKA ZA DDV	SI92473717
OSNOVNI KAPITAL	2.319.866.345,16 EUR
ŠTEVILO IZDANIH DELNIC	55.592.292 imenskih kosovnih delnic

Družba DARS d. d. je bila ustanovljena na podlagi ZDARS leta 1993, poslovati pa je začela 1. 1. 1994. Do 31. 12. 2003 je imela status javnega podjetja v obliki delniške družbe, od 1. 1. 2004 pa ima položaj delniške družbe kot gospodarske družbe. Edina ustanoviteljica in delničarka družbe DARS d. d. je Republika Slovenija, ki jo skladno z novim Zakonom o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH-1/Ur. l. RS, št. 25/2014) zastopa Slovenski državni holding, d. d., (v nadaljevanju SDH). DARS d. d. pri svojem poslovanju upošteva pri SDH sprejet Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države kakor tudi Priporočila in pričakovanja SDH kot upravljavca kapitalskih naložb RS, katerih cilj je vzpostaviti boljši sistem korporativnega upravljanja kapitalskih naložb države, urejenost družb in posledično boljše poslovanje družb.

Konec leta 2010 je začel veljati ZDARS-1, v skladu s katerim DARS d. d.:

- v imenu RS in za njen račun opravlja posamezne naloge v zvezi s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor ter naloge v zvezi s pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest;
- izvaja gradnjo avtocest v svojem imenu in za svoj račun;
- upravlja in vzdržuje avtocestne odseke, za katere pridobi koncesijo za gradnjo.

Država prek razvojnih dokumentov ohranja strateški nadzor nad razvojem avtocest z določanjem novih odsekov in rokov, v katerih morajo biti ti novozgrajeni odseki predani v promet.

ZDARS-1 določa status, naloge in obveznosti družbe DARS d. d. ter ureja stvarnopravna razmerja v zvezi z avtocestami. DARS d. d. se je s tem zakonom preoblikoval v koncesionarja, ki mu je bila za obdobje trajanja koncesijskega razmerja podeljena stavbna pravica na zemljiščih, na katerih bo gradil, in prevzema vse finančne obveznosti, povezane z gradnjo avtocestnih odsekov. ZDARS-1 prav tako določa, da DARS d. d. v imenu RS in za njen račun opravlja posamezne naloge, povezane s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor, ter naloge v zvezi s pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest. Zakon nadalje določa, da DARS d. d. nadaljuje gradnjo avtocest in hitrih cest, ki so se začele graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1, ter da še naprej upravlja in vzdržuje obstoječe avtoceste in hitre ceste v RS.

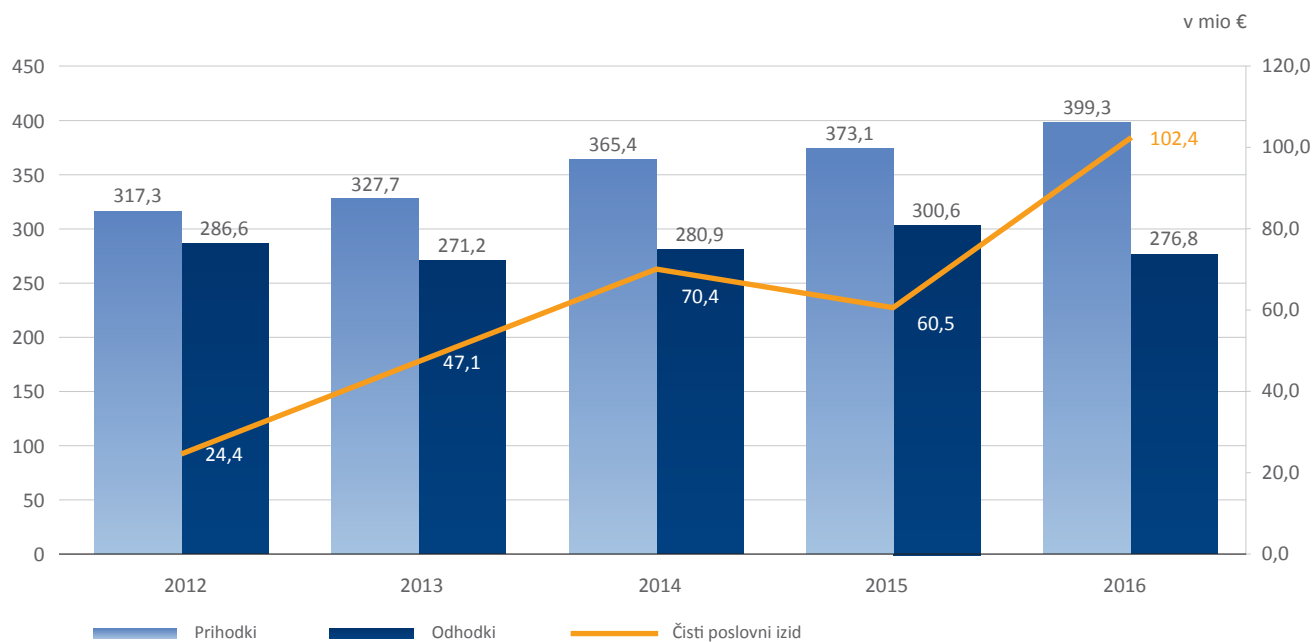
Skladno z ZUJF, ki je začel veljati leta 2012, je stavbna pravica, ustanovljena v korist DARS d. d., odplačna.

Tabela 1: Ključni poslovni podatki po letih

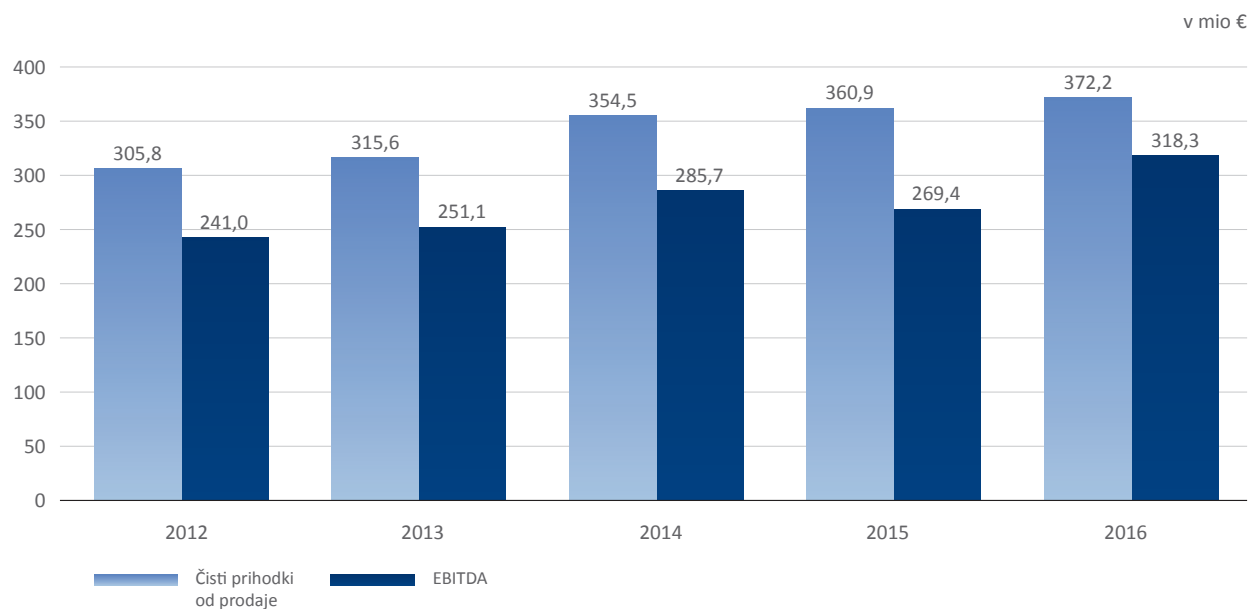
Ključni poslovni podatki po letih	Leto 2012	Leto 2013	Leto 2014	Leto 2015	Leto 2016	Indeks 2016/2015
Prihodki	317.316.358	327.666.309	365.358.022	373.067.610	399.300.535	107
Odhodki	286.629.433	271.187.458	280.937.651	300.621.245	276.830.211	92
Čisti prihodki od prodaje	305.817.390	315.640.478	354.455.753	360.880.094	372.161.638	103
Poslovni prihodki	312.333.910	323.741.607	361.316.158	370.468.252	397.249.272	107
Poslovni stroški	216.782.091	220.741.765	222.867.533	250.917.003	233.666.223	93
Poslovni izid iz poslovanja	95.551.818	102.999.842	138.448.626	119.551.249	163.583.049	137
EBITDA	240.989.883	251.088.123	285.679.869	269.429.961	318.288.799	118
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	24.406.263	47.143.874	70.354.171	60.456.694	102.448.010	169
Osnovni kapital	2.319.866.345	2.319.866.345	2.319.866.345	2.319.866.345	2.319.866.345	100
Kapital na dan 31. 12.	2.425.789.223	2.472.933.097	2.531.278.379	2.566.206.940	2.665.453.020	104
Skupna vrednost aktive na dan 31. 12.	5.626.879.758	5.644.936.606	5.556.644.000	5.510.535.999	5.680.666.379	103
Stanje dolga na dan 31. 12.	2.828.280.071	2.795.662.158	2.633.687.915	2.502.668.888	2.567.032.918	103
Odplačilo dolga – glavnica	103.550.701	142.617.913	161.974.243	228.478.238	349.956.759	153
Plačilo obresti *	74.434.649	51.491.774	54.768.729	50.020.548	41.234.923	82
Št. zaposlenih	1.226	1.237	1.251	1.242	1.247	100
Marža iz poslovanja	31,2 %	32,6 %	39,1 %	33,1 %	44,0 %	133
EBITDA marža	78,8 %	79,5 %	80,6 %	74,7 %	85,5 %	115
Neto marža	8,0 %	14,9 %	19,8 %	16,8 %	27,5 %	164
Donosnost na kapital (ROE)	1,0 %	1,9 %	2,8 %	2,4 %	3,9 %	165

* Podatek se nanaša na dejanske odlive za obresti od prejetih kreditov in obveznic v posameznem letu.

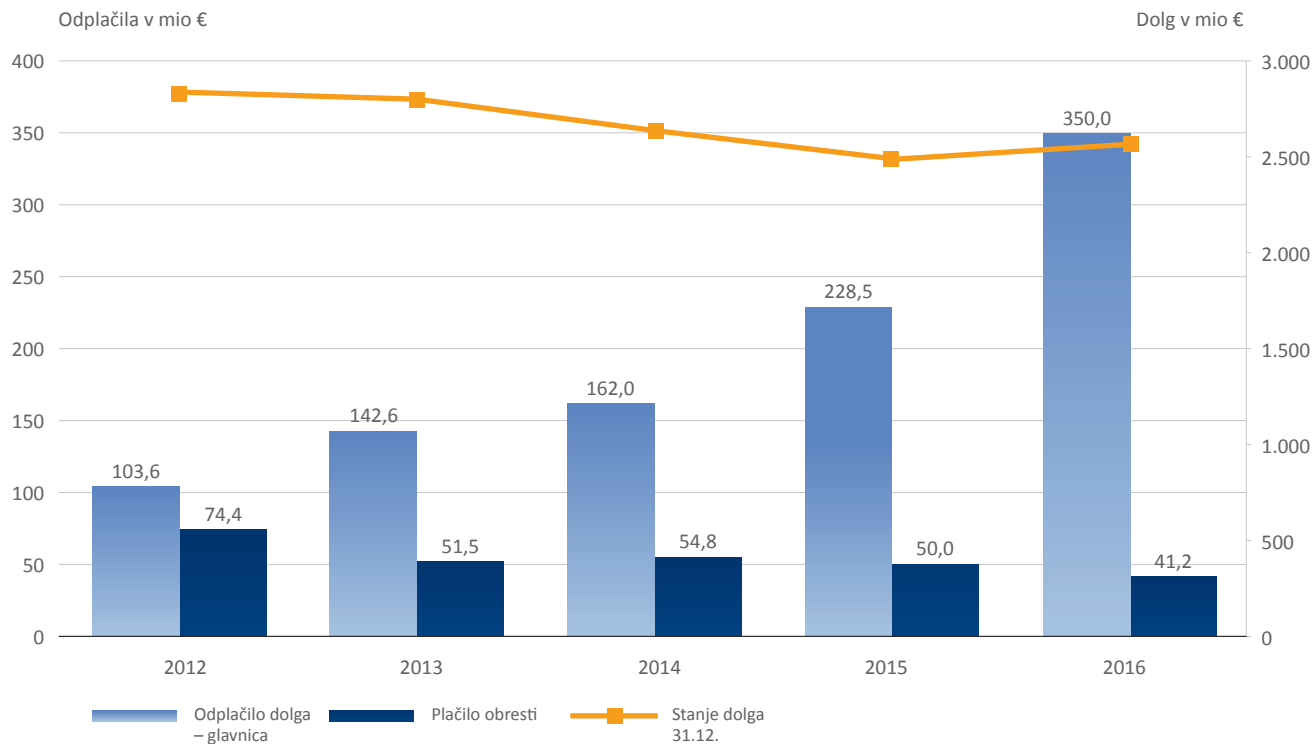
Slika 1: Gibanje skupnih prihodkov, odhodkov ter čistega poslovnega izida DARS d. d. v obdobju 2012–2016

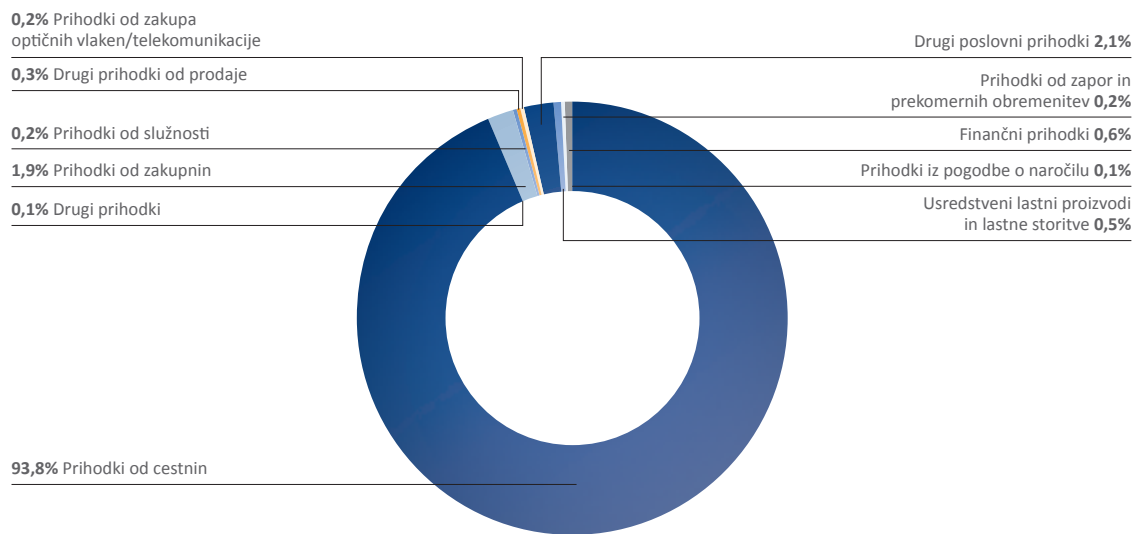
Slika 2: Gibanje čistega prihodka od prodaje ter denarnega toka iz poslovanja (EBITDA) v obdobju 2012–2016

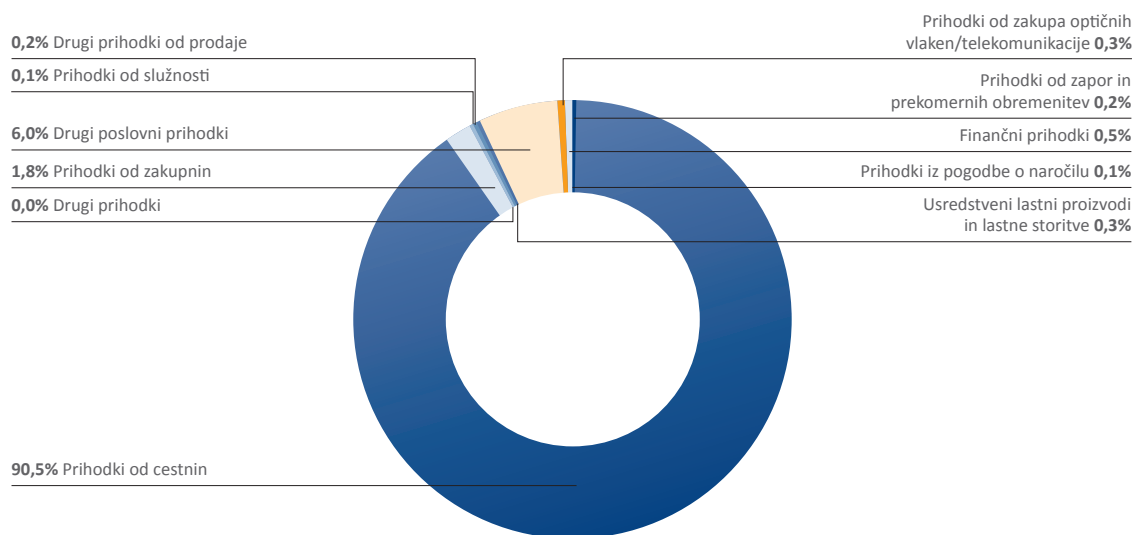
Slika 3: Stanje dolga na dan 31. decembra, odplačilo glavnin in plačilo obresti v obdobju 2012–2016

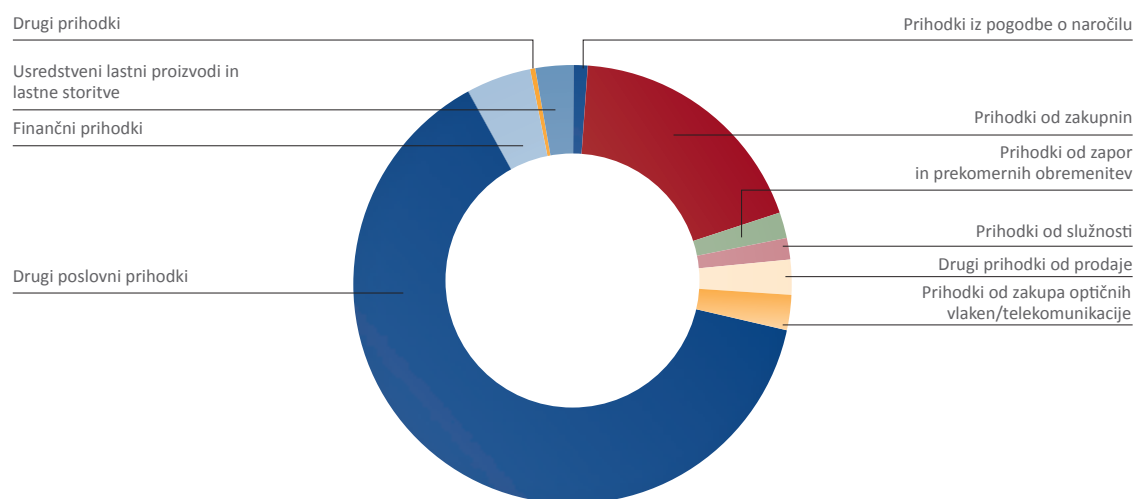
Slika 4: Struktura prihodkov DARS d. d. v letu 2015

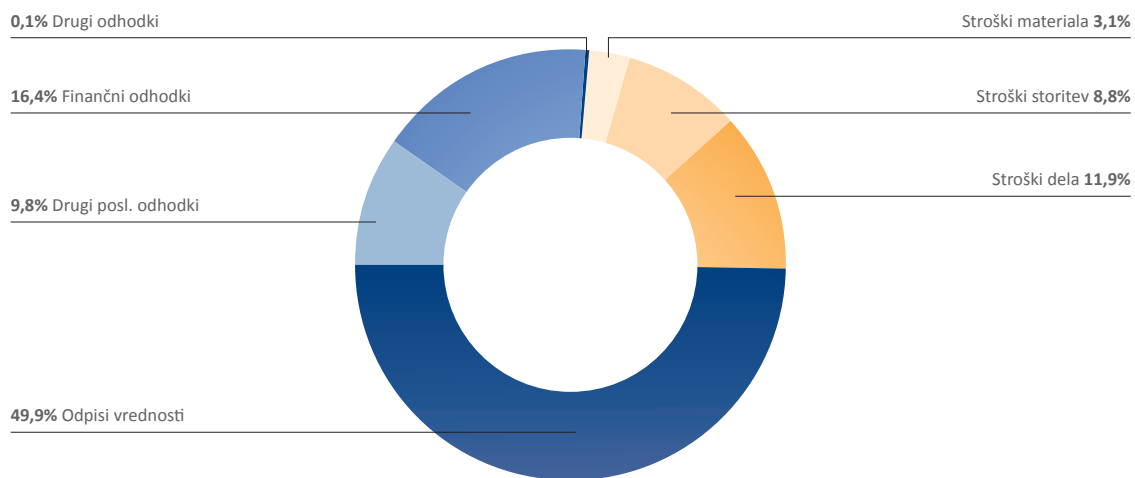
Slika 5: Struktura prihodkov DARS d. d. v letu 2016

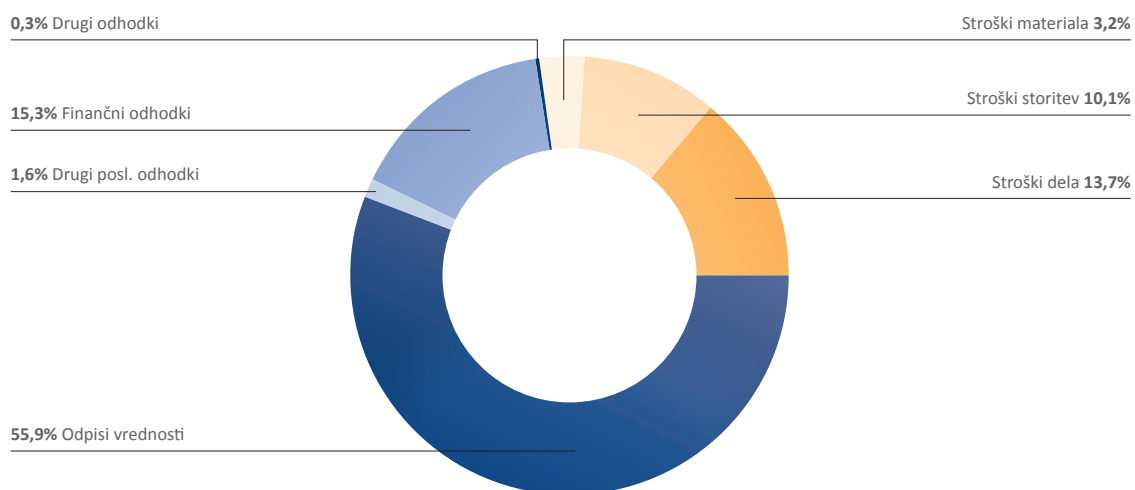
Slika 6: Struktura prihodkov DARS d. d. brez cestnine v letu 2016

Slika 7: Struktura odhodkov DARS d. d. v letu 2015

Slika 8: Struktura odhodkov DARS d. d. v letu 2016

I.2. Pismo uprave

Spoštovani,

panoga promet je ena od najpomembnejših dejavnosti in njen del je tudi družba DARS d. d., ki upravlja prometno najbolj obremenjen cestni sistem v državi, močno vpet v osrednje evropske tranzitne povezave. Slovenija je glede tranzitnega prometa v samem vrhu evropskih držav. Naši naporji so usmerjeni v zagotavljanje čim večje možne mobilnosti prebivalstva in oskrbe gospodarstva, ob največji možni stopnji varovanja okolja in racionalni uporabi prometne infrastrukture ter prednostno izvedbi ukrepov za povečanje prometne varnosti.

Z uspešnim uresničevanjem poslovnega načrta smo, kljub nespremenjeni cenovni politiki na področju cestnin, ki jih uravnava država, v letu 2016 izboljšali vse ključne poslovne kazalnike.

DARS d. d. je v letu 2016 ustvaril 372,2 milijona evrov čistih prihodkov od prodaje, 318,3 milijona evrov EBITDA ter 102,5 milijona evrov čistega dobička.

Tudi v letu 2016 smo se soočali s povečanjem prometa na avtocestah in hitrih cestah, ki jih upravljamo in vzdržujemo, še posebej na avtocesti A1. Nadaljuje se tudi

trend povečevanja prometa tovornih vozil, saj je v letu 2016 v povprečju dnevno naš avtocestni sistem uporabljalo približno 8000 tovornih vozil. Zato smo posebno skrb namenjali zmanjševanju vpliva nujnih rednih vzdrževalnih del in večjih investicijskih vzdrževalnih del (obnov) na zastoje na omrežju avtocest in hitrih cest. Dela smo prilagodili jutranjim in popoldanskim konicam in jih izvajali v nasprotnih smereh zgoščenega prometa, veliko del smo izvajali ob koncih tedna, ko je gostota prometa najmanjša.

DARS d. d. je v letu 2016 skladno z investicijskim delom poslovnega načrta organiziral in vodil projekte graditve in obnove avtocestnih odsekov. Na področju prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest ter hitrih cest v prostor so se v letu 2016 izvajale aktivnosti prostorskega umeščanja na 15 projektih. Največ aktivnosti je bilo na odsekih: dograditev avtocestnega predora Karavanke, državna cesta od priključka Šentrupert na AC A1 Šentilj–Koper do Velenja in hitra cesta Koper–Dragonja. Na področju novogradenj so se pospešeno nadaljevala dela za dograditev manjkajočega odseka podravske avtoceste A4 med Draženci in

Gruškovjem na meji s Hrvaško. Poleti so stekla tudi dela za dograditev priključka Šmarje - Sap na dolenski avtocesti A2. V letu 2016 smo celovito obnovili 33 kilometrov avtocest.

Potem ko smo v septembru 2016 sklenili pogodbo o vzpostavitvi elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku za vozila z največjo dovoljeno maso nad 3500 kg, je v teku uresničitev enega najpomembnejših projektov v zgodovini podjetja. Od novega sistema, katerega začetek delovanja je predviden s koncem leta 2017, pričakujemo postopno višje prihodke od cestninjenja težkih vozil.

V DARS d. d. veliko vlagamo v izboljšave infrastrukture ter v cestno opremo ter naprave in s tem tudi v izboljšanje prometne varnosti. Sredstva namenjamo v okviru preventivnih akcij tudi za ozaveščanje voznikov o pravilni vožnji po avtocestah in hitrih cestah. V letu 2016 smo na primer v okviru ukrepov za preprečevanje voženj v napačni smeri posamezne priključke opremili z dodatno detekcijo vožnje v nasprotno smer, nadgradili 20 lokacij števecv prometa v detektorje voženj v nasprotno smer, na

posameznih avtocestnih priključkih, na katerih sta bila smerna pasova ločena le s polno črto, smo namestili ločilne robnike. Poleg tega smo v sklopu prometne varnosti zamenjali obstoječe ograje z novimi, z višjim nivojem zadrževanja v skupni razdalji skoraj 18.000 metrov. Obnovili smo talne označbe v razdalji približno 355.000 metrov. Nabavili smo 20 novih naletnih mehov in zastore za varovanje nesreč pred pogledi. Nadgradnje predorov in vlaganje v predorsko opremo po naj sodobnejših standardih so v letu 2016 znašala približno 3,5 milijona evrov.

V družbi DARS d. d. bomo med drugim še naprej vlagali v posodobitev obstoječega omrežja, v dvig kakovosti vozišč in objektov, predvsem viaduktov in predorov.

S sodobnimi pristopi in odgovornostjo do okolja bomo, kot smo si tudi zadali v srednjeročnem strateškem načrtu, optimizirali pretočnost prometa ter zagotavljali varnost in udobnost na slovenskem avtocestnem omrežju.

Zahvaljujemo se vam za zaupanje pri izvedbi aktivnosti za nadaljnji razvoj in rast družbe DARS d. d., ob tem zagotavljamo, da bomo skupaj z nekaj več kot 1200 sodelavkami in sodelavci s področij vzdrževanja avtocest, njihovega upravljanja, cestninjenja, investicij in podpornih strokovnih služb skrbeli, da je naša vizija prednostno usmerjena na uporabnike, s katerimi smo povezani v skrbi za njihovo varnost, zanesljivost in udobje na avtocestnih poteh.

Dr. Tomaž Vidic
predsednik uprave

Mag. Gašper Marc
član uprave

Vili Žavrlan
član uprave

Marjan Sisinger
delavski direktor/član uprave

I.3. Poslanstvo, vizija, vrednote in strateške usmeritve, politika integriranega sistema vodenja

Poslanstvo

S sodobnimi pristopi in odgovorno do okolja optimiziramo pretočnost prometa ter zagotavljamo varnost in udobnost na slovenskem avtocestnem omrežju.

Vizija

Povezani v prihodnost

Vodilo našega sedanjega in prihodnjega delovanja je povezljivost v vseh možnih oblikah. To pomeni, da je naša vizija usmerjena:

- na uporabnike, s katerimi smo povezani v skrbi za njihovo varnost, zanesljivost in udobje na njihovi poti;
- na trajnostni razvoj družbe in celotnega njenega okolja, s katerim smo povezani v skrbi za še bolj učinkovito in uspešno delovanje, kot tudi v odgovornem odnosu do vseh naših deležnikov: lastnika, poslovnih partnerjev, lokalne skupnosti, širšega evropskega prostora, naravnega okolja, itd. in povezovanju s sorodnimi institucijami;
- na potrebe zaposlenih, s katerimi smo povezani z namenom zagotavljanja varnega, ustvarjalnega in zanimivega delovnega okolja.

Temeljne vrednote

Varnost

Skrbimo za varno okolje, v katerem delujemo: za varno delovno okolje naših zaposlenih, za varno počutje naših poslovnih partnerjev in naših uporabnikov na slovenskem avtocestnem omrežju (smo njihov zanesljiv partner na cesti) ter ohranitev naravnega okolja.

Odgovornost

Odgovorno do sebe in do naše družbe skrbimo za prevzete delovne obveznosti in kakovostno uresničevanje zadanih nalog z mislijo na naše uporabnike, naše okolje (harmonizacijo naših aktivnosti z zmožnostmi in potrebami naravnega okolja) in na druge deležnike, s katerimi poslujemo (dobavitelji, izvajalci, drugi poslovni partnerji, lastnik, lokalna skupnost – smo zanesljiv poslovni partner).

Razvoj

Neprestano spodbujamo nove inovativne in sodobne pristope in razvijamo nove oz. izboljšujemo obstoječe storitve naše družbe, pri čemer se zavzemamo tudi za povečevanje energetske učinkovitosti. Ustvarjalno in inovativno razmišljamo, saj se zavedamo, da lahko le tako oblikujemo inovativne storitve z visoko stopnjo dodane vrednosti za uporabnike, zaposlene, podjetje, lastnika.

Spoštovanje

V našem vsakodnevnem delovanju zasledujemo visoko mero spoštovanja in zaupanja do vseh deležnikov naše družbe, kar se izkazuje v dejanjih in ravnanjih med zaposlenimi, do uporabnikov, do lastnika in poslovnih partnerjev.

Strateške usmeritve družbe DARS d. d.

Strateške usmeritve so osnovane na podlagi:

- poslovnih trendov ter potreb zunanjega in notranjega okolja podjetja s poudarkom na trajnostnem razvoju,
- usmeritev lastnika,
- usmeritev s strani evropskih institucij,
- dobrih praks drugih sorodnih institucij,
- strateških in drugih poslovnih tveganj,

- opravljenih analiz zadovoljstva zaposlenih (merjenje organizacijske klime),
- zadovoljstva uporabnikov ter
- ukrepov s področja poslovne odličnosti.

Ključne strateške usmeritve DARS d. d. so naslednje:

Zagotavljanje varnosti, pretočnosti in udobja za uporabnike na avtocestnem omrežju

- Zagotavljanje prometne varnosti;
- Zagotavljanje pretočnosti prometa;
- Zagotavljanje uporabnikom prijaznih storitev.

Dolgoročna poslovna stabilnost

- Zagotovitev dolgoročno stabilnega poslovanja;
- Uvajanje vitkega poslovanja;
- Implementacija poslovne odličnosti.

Zavzeti in kompetentni zaposleni

- Neprestana krepitev kompetentnosti;
- Razvoj voditeljstva v družbi;
- Oblikovanje ustvarjalnega, varnega in zanimivega delovnega okolja.

Politika integriranega sistema vodenja

Vodstvo in vsi zaposleni v družbi bomo s strokovnim in odgovornim opravljanjem svojega dela naredili vse, da bomo izpolnili zahteve in pričakovanja naših deležnikov: uporabnikov, lastnika, zaposlenih, okolja in druge zainteresirane javnosti. Naš poslovni uspeh je skrbno načrtovan, voden in nadzorovan. Zaveujemo se k neprestanemu izboljševanju vseh poslovnih procesov, s poudarkom na preventivnem delovanju.

Naš cilj je kakovostno, okoljsko in energetske učinkovito delovanje ter zaposlenim varna, celovita storitev.

Politiko sistema vodenja uresničujemo na naslednji način:

- z odgovornim odločanjem na podlagi konkretnih informacij in dejstev,
- z vzpostavljanjem dobrih pogojev in odnosov vseh deležnikov znotraj in izven družbe,
- s spodbujanjem proaktivnega delovanja s poudarkom na inovativnosti zaposlenih,
- z doslednim spoštovanjem zakonodaje, drugih obvezujočih zahtev in razvojnih usmeritev,
- z vzajemno koristnim sodelovanjem s partnerji in drugimi zunanjimi izvajalci,
- s podpiranjem razvoja stroke in pridobivanjem novih znanj in veščin,
- z aktivnim komuniciranjem znotraj družbe in z zunanjimi javnostmi,
- z zavezanostjo preprečevanja poškodb in ohranjanja zdravja zaposlenih,
- z vzpostavljanjem in doseganjem merljivih ciljev izboljšav na vseh področjih poslovanja,
- pri nabavi izdelkov in storitev ter pri načrtovanju novih rešitev načrtno upoštevamo vse vidike poslovanja (okolje, energija, kakovost, varnost, ekonomika).

Uprava se zavezuje, da bo po svojih najboljših močeh in s svojim osebnim zgledom vztrajala doseči navedene cilje.

I.4. Izjava o upravljanju DARS d. d.

V skladu s petim odstavkom 70. člena Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 42/2006 ter nadaljnje), Statutom DARS d. d., sprejetim dne 29. 8. 2016, in določili Kodeksa upravljanja javnih delniških družb ter Kodeksa korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države kot del Letnega poročila družba DARS d. d. podaja naslednjo

IZJAVO O UPRAVLJANJU

Izjava o upravljanju je sestavni del Letnega poročila za leto 2016 in je dostopna na spletni strani družbe www.dars.si.

1. Sklicevanje na Kodeksa upravljanja in Priporočila

DARS d. d. pri svojem delu in poslovanju v največji možni meri spoštuje naslednje kodekse in priporočila poslovne prakse vodenja in upravljanja:

- Kodeks upravljanja javnih delniških družb, 8. 12. 2009, dostopen na spletni strani <http://www.ljse.si>;
- Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države, marec 2016, dostopen na spletni strani Slovenskega državnega holdinga d. d. (SDH) <http://www.sdh.si> ter
- Priporočila in pričakovanja Slovenskega državnega holdinga, februar 2016, dostopna na spletni strani Slovenskega državnega holdinga d. d. (SDH) <http://www.sdh.si>.

Po uveljavitvi Zakona o Slovenskem državnem holdingu Republika Slovenija kot edini delničar izvršuje svoje pravice preko SDH, ki pravice izvršuje z uresničevanjem glasovalnih pravic na skupščini, nastopanjem pred sodišči in drugimi organi ter sklicevanjem skupščine.

Pri izvajanju navedenih kodeksov in priporočil v letu 2016 v družbi večjih odstopanj ni bilo, v nadaljevanju pa družba pojasnjuje odstopanja od posameznih priporočil. Družba DARS d. d. pri svojem poslovanju spoštuje interne akte in Etični kodeks družbe ter si pri poslovanju prizadeva za izboljšanje prakse korporativnega upravljanja.

Od 1. januarja 2017, ko je stopil v veljavo, je postal referenčni kodeks družbe Slovenski kodeks upravljanja javnih delniških družb, ki je vsebinsko posodobljena inačica Kodeksa upravljanja javnih delniških družb, ki je veljal v letu 2016. Oblikovala sta ga in 27. oktobra 2016 sprejela Ljubljanska borza, d. d. Ljubljana, in Zdru-

ženje nadzornikov Slovenije. Kodeks je dostopen na spletnih straneh Ljubljanske borze. Nadzorni svet DARS d. d. je v februarju 2017 sprejel Politiko upravljanja DARS d. d., ki že vključuje skladnost s priporočili novega Slovenskega kodeksa upravljanja javnih delniških družb.

2. DARS d. d. pri upravljanju odstopa od naslednjih določb:

Posamezna odstopanja od zgoraj navedenih kodeksov in priporočil so skupaj z navedbo razlogov razkrita v nadaljevanju te izjave.

a) Kodeks upravljanja javnih delniških družb

Okvir upravljanja družb

Tč. 1: Družba deluje v skladu z osnovnim ciljem, to je maksimiranjem vrednosti družbe in drugimi cilji, kot upravljaavec avtocestnega omrežja, ki zagotavlja trajnosten razvoj družbe, njeno dolgoročno, stabilno in družbeno odgovorno poslovanje. Cilji v statutu niso opredeljeni, ker temeljni pravni akt države družbe opredeljuje le značilnosti, ki jih zahteva korporacijska zakonodaja za širši opis družbe kot pravne osebe. Vse cilje družba razkriva v objavljenih dokumentih na svoji spletni strani ali v javnih objavah. Upravljanje družbe DARS d. d. temelji na zakonskih določilih, internih aktih in pravilnikih. Vse operativne poslovne odločitve za doseganje ciljev se izvajajo v okviru letnega poslovnega načrta.

Razmerje med družbo in delničarji

Tč. 5.7: Nadzorni svet pri določanju prejemkov članov uprave spoštuje Zakon o prejemkih poslovnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnostih (Uradni list RS, št. 21/10 in 8/11). Sprejel je tudi Pravila za določanje vsebine pogodb o zaposlitvi za poslovodstvo družbe glede prejemkov in odpravnin, v katerih so določeni tudi kriteriji za vrednotenje spremenljivega dela prejemka poslovnih oseb iz naslova uspešnosti in z njimi seznanil skupščino.

Tč. 5.9: Pooblaščen revizor se udeleži seje revizijske komisije nadzornega sveta.

Nadzorni svet

Tč. 6 in 7: Eden od ključnih lastniških vzvodov upravljanja je pravica in dolžnost lastnikov, da v nadzorne organe družb imenujejo neodvisne in strokovne posameznike, ki odgovorno in strokovno nadzirajo delo uprav

družb in sodelujejo z upravami pri njihovem upravljanju. Nadzorni svet ima kadrovske komisije, ki deluje kot nominacijski odbor. Kadrovske komisije sestavljajo: dva člana nadzornega sveta, ki predstavljata kapital, in član nadzornega sveta, ki predstavlja delavce. Zunanje strokovnjake se vključi po potrebi.

Transparentnost poslovanja

Tč. 22.5 in 22.6: Družba v letnem poročilu ne razkriva položajev v organih upravljanja ali nadzora nepovezanih družb, ki jih zasedajo člani uprave in člani nadzornega sveta, ker člani uprave ali nadzornega sveta obveščajo nadzorni svet o potencialnih kršitvah konkurence in morebitnih odvisnostih.

Tč. 22.7: Družba razkrije bruto prejemke vsakega posameznega člana uprave in nadzornega sveta v skladu z zakonskimi zahtevami, ne pa tudi neto prejemkov.

Tč. 22.8: Računovodski izkazi družbe s pojasnili in razkritji najpomembnejših kategorij so pripravljani v skladu z računovodskimi ter poročevalskimi zahtevami SRS, upoštevaje določila ZGD-1 in ZDARS-1.

b) Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države

Nadzorni svet

Tč. 6.9.5: Pri zavarovanju odgovornosti članov nadzornega sveta družba deloma odstopa od priporočila. D&O zavarovanje je sklenjeno in vključenim osebam se obračunava boniteta.

Tč. 6.12.2: Družba delno odstopa od priporočila. Glede na aktualnost in zahtevnost posameznih zadev je imela revizijska komisija nadzornega sveta več sej od priporočenega števila, in sicer 10.

Uprava oziroma poslovodstvo

Tč. 7.3: Nadzorni svet pri določanju prejemkov članov uprave spoštuje Zakon o prejemkih poslovnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnostih (Uradni list RS, št. 21/10 in 8/11). Družba doslej posebne Politike Prejemkov članov uprave na skupščini ni potrjevala je pa seznanila skupščino s Pravili za določanje vsebine pogodb o zaposlitvi za predsednika in člane uprave družbe glede prejemkov in odpravnin.

Revizija in sistem notranjih kontrol

Tč. 9.2.7: Upoštevata se delno, saj se roki za priporočila notranjih revizorjev izjemoma podaljšajo iz objektivnih razlogov.

c) Priporočila in pričakovanja Slovenskega državnega holdinga

Optimizacija stroškov dela v letu 2016

Tč. 4.3: Družba delno odstopa od priporočila, saj podatke o stroških dela razkriva v letnih poročilih. Plačila se opravljajo v skladu z zavezujočo kolektivno pogodbo in dogovori s socialnimi partnerji, objavljenimi na interni strani družbe.

Tč. 4.4: Družba delno odstopa od priporočila. Zavezujočo kolektivno pogodbo in dogovore s socialnimi partnerji objavlja na interni strani družbe.

Skupščine družb

Sklic skupščine – tč. 6.2: Edini delničar družbe DARS d. d. je Republika Slovenija, ki jo na podlagi določila čl. 18 Zakona o slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS št. 25/2014) zastopa Slovenski državni holding d. d. Ker je skupščina univerzalna, ni treba spoštovati določil ZGD-1 glede sklicnega roka in objave dnevnega reda skupščine.

Družba DARS d. d. bo priporočilom Kodeksa upravljanja javnih delniških družb, Kodeksa korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države in Priporočilom in pričakovanjem Slovenskega državnega holdinga sledila tudi v prihodnje ter skladno s tem izpolnjevala svoj sistem korporativnega upravljanja.

3. Glavne značilnosti sistemov notranjih kontrol in upravljanja tveganj v družbi v povezavi s postopkom računovodskega poročanja

Uprava družbe je odgovorna za vzpostavljanje in zagotavljanje delovanja notranjega kontroliranja in notranjih računovodskih kontrol, izbiranje in uporabljanje računovodskih usmeritev ter varovanje premoženja družbe.

Sistem notranje kontrole je skupek različnih usmeritev in politik, ki jih vzpostavi in sprejme uprava z namenom, da bi kar najbolje upravljala tveganje, povezano z računovodskim poročanjem. Namen sistema notranje kontrole je zagotoviti učinkovitost in uspešnost delovanja, zanesljivost računovodskega poročanja in skladnost z veljavnimi zakoni ter drugimi zunanjimi in notranjimi predpisi.

Družba ima vzpostavljen sistem obvladovanja tveganja, povezan z računovodskim poročanjem.

Pravilnost, popolnost in resničnost računovodskega poročanja zagotavljamo z izvajanjem naslednjih vrst notranje kontrole:

- kontrola pravilnosti računovodskih podatkov, ki jih zagotavljamo na različne načine, na primer z usklajevanjem postavk s kupci in dobavitelji,
- kontrola popolnosti zajemanja podatkov (npr. zaporedje dokumentacije, številčenje dokumentov),
- kontrola razmejitev dolžnosti in odgovornosti (npr. ločeno izvajanje evidentiranja in plačevanja),
- kontrola omejitve dostopa (pravice dostopa do računovodskih evidenc so selektivno dodeljene),
- kontrola nadziranja.

Proces računovodenja je informacijsko podprt, zato so vse zgoraj naštetih vrste notranje kontrole povezane tudi s sistemi kontrole, vgrajenimi v okvir informacijske tehnologije, ki obsegajo tako kontrolo omejitev dostopa do omrežja, podatkov, aplikacij kot tudi kontrolo točnosti in popolnosti zajemanja in obdelovanja podatkov.

V poglavju Upravljanje tveganj poslovnega poročila so podrobneje predstavljeni upravljanje tveganj in kontrolni mehanizmi v povezavi z oceno posamezne vrste tveganja. Menimo, da je sedanji sistem kontrol v družbi DARS d. d. v letu 2016 zagotavljal učinkovito in uspešno doseganje poslovnih ciljev, delovanje v skladu z zakonskimi določili in pošteno, transparentno poročanje v vseh pomembnih pogledih.

4. Delovanje skupščine in njene ključne pristojnosti, opis pravic delničarjev in način uveljavljanja njihovih pravic

Družba ima položaj delniške družbe kot gospodarske družbe po ZGD-1.

Delovanje skupščine, njene ključne pristojnosti in pravice delničarjev ter način njihovega uveljavljanja podrobneje opredeljuje Statut DARS d. d.

Edini ustanovitelj in delničar DARS d. d. je Republika Slovenija (v nadaljevanju: RS), ki jo po uveljavitvi Zakona o Slovenskem državnem holdingu zastopa Slovenski državni holding d. d. Svoje pravice delničarja, ki jih opredelujeta ZGD-1 in Statut DARS d. d., RS uresničuje na skupščini delničarjev.

Skupščino sklicuje uprava DARS d. d. na lastno pobudo, na zahtevo nadzornega sveta ali na zahtevo delničarja družbe.

Skupščino je treba sklicati v zakonsko določenih primerih, vendar najmanj enkrat letno.

5. Sestava in delovanje organov vodenja in nadzora ter njihovih komisij

Uprava družbe

Sestavo in delovanje uprave družbe podrobneje določa Statut DARS d. d. Po Statutu DARS d. d. ima lahko uprava družbe največ pet članov. Za člana uprave je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje pogoje iz 255. člena ZGD-1 in točke 7.2.2 Statuta DARS d. d. Vse člane uprave imenuje nadzorni svet za dobo največ petih (5) let. Vsi člani uprave so v delovnem razmerju z družbo.

Upravo DARS d. d. sestavljajo: predsednik dr. Tomaž Vidic, član mag. Gašper Marc, član Vili Žavrlan ter delavski direktor/član uprave Marjan Sisinger.

Uprava vodi družbo v dobro družbe, samostojno in na lastno odgovornost; pri vodenju mora ravnati s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika ter varovati poslovne skrivnosti družbe. Pri uresničevanju nalog vodenja uprava sprejema ukrepe in izvaja postopke, ki jih določata zakon in statut družbe.

Če ima uprava več kot dva člana, družbo zastopa predsednik uprave skupaj s članom uprave.

Uprava sprejema odločitve, ki so v njeni pristojnosti, z večino glasov vseh članov uprave. Vsak član uprave ima en glas. V primeru enakega števila glasov je odločilen glas predsednika uprave. Delavski direktor sodeluje pri odločanju, kadar uprava odloča o kadrovskih in socialnih vprašanjih.

Uprava sprejme poslovnik o svojem delu, h kateremu daje soglasje nadzorni svet.

Nadzorni svet družbe

V skladu s točko 7.3.1 Statuta DARS d. d. nadzorni svet sestavlja šest članov. Dva člana nadzornega sveta sta predstavnika zaposlenih.

V skladu s Statutom DARS d. d. nadzorni svet sprejme poslovnik o svojem delu. Nadzorni svet voli predsednika in namestnika predsednika.

Nadzorni svet mora biti sklican vsaj enkrat v četrtletju. Nadzorni svet je sklepčen, če sta pri sklepanju navzoči dve tretjini članov, med katerimi mora biti tudi predsednik nadzornega sveta ali njegov namestnik.

V skladu s Statutom DARS d. d. nadzorni svet nadzira vodenje poslov, odloča o imenovanju in odpoklicu uprave in njihovih prejemkih, lahko sklicuje skupščino, pregleduje in preverja knjige ter dokumentacijo družbe, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga ter druge stvari, daje upravi predhodno soglasje k poslom, katerih vrednost presega 1,5 milijona evrov (brez DDV), seznaneni se z odločitvijo uprave glede ustanavljanja in/ali ukinitvijo hčerinskih družb, skupščini predlaga imenovanje revizorja, imenuje revizijsko komisijo nadzornega sveta in druge komisije v skladu z ZGD-1, seznaneni se z odločitvijo uprave glede nakupa in odprodaje deležev ali delnic drugih družb, daje soglasje k planskim dokumentom družbe, usklajuje besedilo statuta z veljavnimi sklepi skupščine, obvešča organe družbe in delničarja o svojih stališčih in predlogih, obravnava in odloča o vseh drugih zadevah, za katere je pristojen po zakonu, drugih predpisih, po pooblastilu skupščine in statuta družbe.

Nadzorni svet mora preveriti letno poročilo skupaj z revizorjevim poročilom in predlog uprave za uporabo bilančnega dobička. O rezultatih preveritve mora sestaviti pisno poročilo za skupščino.

Podrobnejša sestava in delovanje nadzornega sveta družbe ter njegovih komisij v letu 2016 sta predstavljena v poročilu nadzornega sveta.

Določbe, ki se nanašajo na skupščino, upravo, nadzorni svet in vrednostne papirje družbe, so povzete po statutu, ki je bil sprejet na skupščini 29. 8. 2016.

V politiki upravljanja družbe je zaveza o preprečevanju nedovoljenih posegov v osebnost in dostojanstvo zaposlenih ter preprečevanje diskriminacije. Družba zaenkrat nima sprejete samostojne politike, ki bi dodatno urejala raznolikost strukture organov vodenja in nadzora (kot to opredeljuje ZGD-1).

Ljubljana, 21. aprila 2017

Nadzorni svet DARS d. d.

Uprava DARS d. d.

Marjan Mačkošek
predsednik
nadzornega sveta

Dr. Tomaž Vidic
predsednik uprave

Mag. Gašper Marc
član uprave

Vili Žavrlan
član uprave

Marjan Sisinger
delavski direktor/
član uprave

I.5. Analiza poslovanja

Prihodki DARS d. d.

Tabela 2: Pregled prihodkov DARS d. d.

Vrsta prihodkov	2014 (v EUR)	2015 (v EUR)	2016 (v EUR)	Indeks 2016/2015	Strukturni deleži za leto 2016
Prihodki iz pogodbe o naročilu	418.721	407.016	383.902	94	0,1
Prihodki od cestnin	344.163.641	349.925.047	361.269.595	103	90,5
– vinjete	155.560.318	161.834.841	170.262.417	105	42,6
– tovorni promet	188.603.323	188.090.206	191.007.178	102	47,8
Prihodki od zakupnin	6.914.136	7.071.880	7.296.256	103	1,8
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	897.712	908.124	652.445	72	0,2
Prihodki od služnosti za bazne postaje in ostalo	578.738	856.090	594.426	69	0,1
Prihodki od zakupa optičnih vlaken	743.165	771.393	1.021.585	132	0,3
Drugi prihodki od prodaje	739.639	940.544	943.430	100	0,2
Drugi poslovni prihodki	5.610.915	7.892.818	24.065.320	305	6,0
Finančni prihodki	3.940.611	2.387.815	1.952.141	82	0,5
Drugi prihodki	101.252	211.543	99.123	47	0,0
Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	1.249.490	1.695.339	1.022.313	60	0,3
Skupaj prihodki	365.358.022	373.067.610	399.300.535	107	100,0

Prihodki družbe DARS d. d. so v poslovnem letu 2016 znašali 399,3 milijona evrov, kar je sedem odstotnih točk več kot v letu 2015. Cestninski prihodki, ki predstavljajo kar 90,5 odstotka vseh prihodkov, so bili v letu 2016 za tri odstotke večji od realizacije v letu 2015. Prihodki od cestnin so se povečali zaradi boljše prodaje vinjet (dobrih pet odstotkov) in rasti tovornega prometa (slaba dva odstotka), kar je deloma zavrlo negativen učinek sprememb v strukturi tovornega prometa glede na emisijske razrede EURO. Drugi poslovni prihodki so v letu 2016 višji zaradi odprave rezervacij iz naslova potencialnih tožb.

Odhodki DARS d. d.

Tabela 3: Pregled odhodkov DARS d. d.

Vrsta odhodkov	2014 (v EUR)	2015 (v EUR)	2016 (v EUR)	Indeks 2016/2015	Strukturni deleži za leto 2016
Stroški materiala	9.363.390	9.283.845	8.838.553	95	3,2
Stroški storitev	25.085.583	26.588.563	27.901.879	105	10,1
Stroški dela	35.658.179	35.832.067	37.910.486	106	13,7
Odpisi vrednosti	147.231.244	149.878.711	154.705.750	103	55,9
Drugi poslovni odhodki	5.529.137	29.333.817	4.309.555	15	1,6
Finančni odhodki	55.236.102	49.393.456	42.429.255	86	15,3
Drugi odhodki	2.834.017	310.786	734.733	236	0,3
Skupaj odhodki	280.937.651	300.621.245	276.830.211	92	100,0

Odhodki družbe DARS d. d. so za leto 2016 znašali 276,8 milijona evrov in so bili glede na leto 2015 nižji za osem odstotkov. Na njihovo znižanje je vplivalo predvsem zmanjšanje drugih poslovnih odhodkov ter finančnih odhodkov. Največji delež v odhodkih predstavljajo odpisi vrednosti s 56-odstotnim deležem.

Poslovni izid DARS d. d.

Čisti poslovni izid družbe DARS d. d. za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2016 znaša 102,5 milijona evrov in je bil v primerjavi s čistim poslovnim izidom za leto 2015 za 69 odstotkov višji.

Tabela 4: Kazalniki poslovanja

		31. 12. 2014	31. 12. 2015	31. 12. 2016
Kazalniki stanja financiranja				
Stopnja lastniškosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	45,55	46,57	46,92
Stopnja dolgoročnosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kapital} + \text{rezervacije} + \text{dolgoročni dolgovi}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	93,54	91,28	94,41
Stopnja kratkoročnosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kratkoročni dolgovi (skupaj s kratkoročnimi PČR)}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	6,46	8,72	5,59
Kazalniki stanja investiranja				
Stopnja osnovnosti investiranja v odstotkih	$\frac{\text{osnovna sredstva (po neodpisani vrednosti)}}{\text{sredstva}}$	96,11	95,64	91,89
Stopnja dolgoročnosti investiranja v odstotkih	$\frac{\text{osnovna sredstva} + \text{dolg. finančne naložbe} + \text{dolg. poslovne terjatve}}{\text{sredstva}}$	96,11	96,16	92,35
Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja				
Pospešena pokritost s kratkoročnimi obveznostmi v odstotkih	$\frac{\text{likvidnostna sredstva} + \text{kratkoročne terjatve}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$	11,68	11,36	18,34
Kratkoročna pokritost kratkoročnih obveznosti v odstotkih	$\frac{\text{kratkoročna sredstva} + \text{kratkoročne aktivne časovne razmejitve}}{\text{kratkoročne obveznosti} + \text{kratkoročne pasivne časovne razmejitve}}$	58,63	42,86	135,17
Kazalniki gospodarnosti				
Gospodarnost poslovanja v odstotkih	$\frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}}$	162,12	147,65	170,01
Stopnja dobičkonosnosti poslovnih prihodkov v odstotkih	$\frac{\text{poslovni dobiček}}{\text{poslovni prihodki}}$	38,32	32,27	41,18
Stopnja čiste dobičkonosnosti prihodkov v odstotkih	$\frac{\text{čisti dobiček}}{\text{prihodki}}$	19,26	16,21	25,66
Kazalnik dobičkonosnosti				
Čista dobičkonosnost kapitala	$\frac{\text{čisti dobiček v poslovnem obdobju}}{\text{povprečna vrednost kapitala (brez čistega dobička poslovnega obdobja)}}$	0,03	0,02	0,04

I.6. Pomembni poslovni dogodki v poslovnem letu 2016

Januar

Nadzorni svet družbe DARS d. d. je odpoklical predsednika uprave mag. Matjaža Kneza in člana uprave družbe g. Franc Skoka iz razloga hujše kršitve obveznosti.

Z dnem 13. 1. 2016 je za dobo treh mesecev imenoval za predsednika uprave družbe DARS d. d. dr. Tomaža Vidica.

Februar

Nadzorni svet DARS d. d. je na svoji 5. redni seji sprejel Poslovni načrt družbe DARS d. d. za leto 2016.

Marec

Nadzorni svet DARS d. d. je dal v skladu s Statutom DARS d. d. predhodno soglasje k sklenitvi posla za javno naročilo »Vzpostavitev in delovanje večsteznega elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku na avtocestah in hitrih cestah«.

Javno naročilo »Vzpostavitev in delovanje večsteznega elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku na avtocestah in hitrih cestah« je bilo oddano ponudniku konzorciju Telekom Slovenije d. d. in Q-FREE ASA.

April

Evropska komisija je sprejela izvedbeni sklep o odobritvi finančnega prispevka v višini 63,5 milijona evrov za projekt "Avtocesta A4: Slivnica–Gruškovje: Draženci–Mednarodni mejni prehod (MMP) Gruškovje", izbran v okviru "Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020" v Sloveniji.

Nadzorni svet je na 7. seji za predsednika uprave s petletnim mandatom imenoval dr. Tomaža Vidica. Javni razpis za člana uprave se je ponovil.

Nadzorni svet je dne 20. 4. 2016 preveril in potrdil revidirano Letno poročilo za leto 2015.

DARS d. d. je na podlagi določil Pravil Ljubljanske borze, d. d., Ljubljana, in veljavne zakonodaje objavil revidirano Letno poročilo DARS d. d. za leto 2015, katerega sestavni del sta tudi izjava o upravljanju družbe ter letni dokument.

Maj

Član uprave DARS d. d. ni bil imenovan, ker nihče od kandidatov ni izpolnil pričakovanj.

Julij

Nadzorni svet DARS d. d. je podal soglasje k rebalansu Poslovnega načrta DARS d. d. za leto 2016, ki ne spreminja ključnih poslovnih ciljev.

Avgust

Državna revizijska komisija je potrdila pravilnost odločitve družbe DARS d. d., da se za »Vzpostavitev in delovanje večsteznega elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku na avtocestah in hitrih cestah« kot najugodnejši ponudnik izbere konzorcij Telekom Slovenije d. d. in Q-Free ASA, Norveška.

September

DARS d. d. je s konzorcijem Telekom Slovenije d. d. in Q-Free ASA, Norveška, podpisal pogodbo o vzpostavitvi in delovanju večsteznega elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku na avtocestah

in hitrih cestah za vozila z največjo dovoljeno maso nad 3500 kg (težka vozila). Vrednost pogodbenih del je 90.566.754,08 evra brez DDV oziroma 110.491.439,98 evra z DDV in zaobjema vzpostavitev sistema in izvajanje dogovorjenih storitev v desetletnem obdobju delovanja sistema.

29. 8. 2016 je potekala 10. seja Skupščine DARS d. d., na kateri se je lastnik seznanil:

- z revidiranim Letnim poročilom DARS d. d. za leto 2015 in revizorjevim poročilom ter Poročilom nadzornega sveta o preveritvi Letnega poročila DARS d. d. za leto 2015 z revizorjevim poročilom, vključno s prejemi članov organov vodenja in nadzora v letu 2015,
- s Pravili za določanje vsebine pogodb o zaposlitvi za predsednika in člane uprave družbe DARS d. d. glede prejemkov in odpravnin.

Sprejel je sklepe o:

- imenovanju pooblaščenega revizorja za leto 2016 (KPMG Slovenija d. o. o.),
- plačilu članom nadzornega sveta,
- spremembah in dopolnitvah Statuta DARS d. d.,
- sprejemu sklepa o uporabi bilančnega dobička za leto 2015 in podelitvi razrešnice upravi in nadzornemu svetu za poslovno leto 2015.

Nadzorni svet Družbe za avtoceste v Republiki Sloveniji se je na 12. redni seji seznanil z nerevidiranim poročilom o poslovanju družbe v prvem polletju 2016.

Na podlagi 112. in 113. člena Zakona o trgu finančnih instrumentov je družba objavila nerevidirano poročilo o poslovanju družbe DARS d. d. v prvem polletju 2016.

Oktober

Nadzorni svet DARS d. d. je na seji imenoval člana uprave, g. Vilija Žavrlana, univ. dipl. ing. gradbeništva.

December

Nadzorni svet DARS d. d. je na 15. redni seji dal soglasje k poslovnemu načrtu družbe za leto 2017.

DARS d. d. je z namenom refinanciranja dela obstoječih finančnih obveznosti iz naslova letošnjega dolga 20. decembra 2016 s SID banko d. d. sklenil pogodbo o najemu kredita v višini 50 milijonov evrov ter 21. decembra 2016 z Banko Koper d. d. pogodbo o najemu kredita v višini 80 milijonov evrov. Kredita sta zavarovana s stodontnim poroštvom Republike Slovenije ter pri obeh bankah najeta z ročnostjo 20 let in fiksno obrestno mero.

I.7. Upravljanje tveganj

1.7.1. Poslovna tveganja

V družbi DARS d. d. se zavedamo resnosti posledic, ki bi nastale z uresničitvijo različnih vrst tveganj. V vse bolj negotovem poslovnem okolju je obvladovanje tveganj pomemben dejavnik poslovnega uspeha družbe, zato veliko pozornosti namenjamo pravočasnemu zaznavanju tveganj in njihovemu upravljanju. Proces upravljanja tveganj je postal del našega strateškega poslovanja, zato smo ponosni na uspešno obvladovanje tveganj v letu 2016. Preoblikovanje družbe v aktivnega upravljavca avtocestnega sistema v državi je posledično povzročilo spremembo prepoznanih poslovnih tveganj, ki jim je družba izpostavljena. Sistem stalno preverjamo in dopolnjujemo, da bi bila ključna tveganja, ki jim je DARS d. d. izpostavljen, pravočasno prepoznana, ovrednotena in obvladovana. Metodologijo za upravljanje s tveganji smo dogradili.

Tveganja smo prepoznavali s pomočjo ciljev, ki so začrtani strategiji družbe Dars d. d. in v poslovnem načrtu. Metodologijo za vrednotenje tveganj smo v letu 2015 prenovili in v letu 2016 smo verjetnosti nastanka ocenjevali s petstopenjsko lestvico: zelo neverjetno (10–20 let), precej neverjetno (5–10 let), srednje verjetno (1–5 let), precej verjetno (1 mesec do 1 leto), zelo verjetno (1 dan do 1 mesec), posledice tveganja so izražene bodisi vrednostno s petstopenjsko lestvico vrednosti (manj od 100.000 evrov, 100.000 evrov do 1 milijon, 1 milijon do 10 milijonov, 10 milijonov do 50 milijonov in 50 milijonov do 100 milijonov) bodisi polkakovostno z ocenami 1–5 (nizke, zmerne, srednje visoke, visoke in zelo visoke). Dodali smo novo kategorijo merjenja, in sicer število pojavov v obdobju verjetnosti nastanka, kar smo ocenjevali s štiristopenjsko lestvico (1–5, 5–10, 10–50, 50–100).

Na podlagi vseh prepoznanih in ovrednotenih tveganj smo člani Sveta za upravljanje s tveganji pripravili nabor 20 tveganj, ki jim je treba posvetiti več pozornosti. Pri teh 20 tveganjih smo določili sprejemljivo stopnjo tveganja, ki smo jo kot organizacija še pripravljeno sprejeti. Zgornja meja tveganosti mora biti skladna z našo poslovno strategijo in nagnjenostjo k tveganjem. V primerih, ko je stopnja sprejemljivega tveganja manjša od stopnje izračunanega tveganja, nastopi razkorak med dejanskim in še sprejemljivim tveganjem, ki ga moramo premostiti v koraku ravnanja s prepoznanimi tveganji. Za ugotovljena tveganja je vodstvo organizacijske enote, ki je nosilec tveganja, izoblikovalo kontrolne mehanizme – aktivnosti, s katerimi zmanjšuje in obvladuje tveganja – in te sprejete kontrolne mehanizme tekoče spremljamo. Upravljanje tveganj je vpeto v vse ravni našega delovanja.

V družbi namenjamo posebno pozornost predvsem obvladovanju naslednjih vrst tveganj, ki so:

- uvedba ECS (zanesljivost tehnologije, skladnost z direktivo, realizacija, skladna s pogodbenimi določili),
- vpliv zunanjih dejavnikov (makroekonomski položaj, odnosi z javnostjo, ugled družbe),
- tveganje na področju zakonodaje in regulative,
- tveganje izbire izvajalca ter odvisnost od zunanjih izvajalcev,
- nevlaganja v obstoječo infrastrukturo in spremljanje stanja infrastrukture,
- tveganja pri vodenju prometa in prometni varnosti,
- obvladovanje tveganja izrednih dogodkov in izrednih vremenskih razmer na AC-/HC- omrežju,
- tveganje informacijske podpore,
- tveganje zaposlenih (vodstvene in druge večšine),
- varovanje okolja,
- izpad prihodkov (zakonodaja v nastajanju, priprava metodologije, cene cestnine).

Zastarelost cestninskega sistema in uvedba elektronskega cestninskega sistema (ECS)

Obstoječi cestninski sistem, s katerim cestninimo tovorni promet, je treba temeljito prenoviti ker je tehnologija zastarela, ker ne cestninimo vseh cestninskih cest, ker je sistem nepravilno za uporabnike in ni usklajen z Direktivo o interoperabilnosti elektronskih cestninskih sistemov v Evropski uniji. Julija 2015 smo objavili mednarodni javni razpis, s katerim smo izbrali pogodbenega partnerja za izpeljavo projekta vzpostavitve in delovanja večstopenjskega elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku. Zaradi pritožb, ki pa jih je Državna revizijska komisija ovrgla, smo pogodba s izvajalcem konzorcijem Telekom/QFree podpisali šele 6. 9. 2016 in je postala veljavna 27. 9. 2016. Rok za izvedbo je 12 mesecev.

Vpeljava novega sistema za elektronsko cestninjenje v prostem prometnem toku je ključnega pomena za DARS saj mora zagotavljati plačilo cestnine, ki je največji in najpomembnejši vir prihodka. Prehod s starega sistema na nov sistem bomo izvedli v enem koraku, zato je treba zagotoviti nemoteno in učinkovito delovanje od začetka obratovanja, ki bo predvidoma začetek leta 2018.

Projekt vzpostavitve ECS vodimo po sistemu projektne organizacije, ki deluje po standardih projektnega vodenja in na osnovi dobrih praks. Vse aktivnosti so dokumentirane, vzpostavljena imamo pravila in tehnična sredstva za obvladovanje aktivnosti na projektu. Na rednih delovnih sestankih redno poročamo o aktivnostih, vzpostavljen imamo register tveganj, ki ga tekoče spremljamo. Direktor projekta DARS redno poroča o aktivnostih na kolegiju in upravi DARS.

Vpliv zunanjih dejavnikov

V družbi tekoče spremljamo ekonomska gibanja in poslovanje dejavno prilagajamo novim gospodarskim in političnim razmeram. Zunanje dejavnike tveganja na zakonodajnem in regulativnem področju obvladujemo s spremljanjem zakonodaje, posvetovanjem in dajanjem predlogov že v fazi njihove priprave. Na podlagi lastnih podatkov in izračunov sodelujemo tudi pri pripravi cenikov in predloga metodologije določanja višine cestnine ter pri spremembah same cestnine in načinov njenega plačevanja. Morebitna izguba zaradi negativne podobe družbe v javnosti je težko merljiva in še težje popravljiva. Tveganje podobe DARS d. d., ki lahko nastane pri komuniciranju z različnimi segmenti javnosti, smo obvladovali s primerno proaktivno komunikacijsko strategijo. Poudarek je bil na komuniciranju tako z zunanjo kot interno javnostjo. Podobo družbe skušamo izboljšati s pravočasnim in popolnim informiranjem javnosti.

Tveganje na področju zakonodaje in regulative

Vloga pravne službe je skrb za pravno varnost in zakonitost poslovanja družbe. Vključuje se v delo na vseh področjih DARS d. d., in to že v fazi sprejemanja odločitev, in tako zmanjšuje tveganje nastanka sporov, če pa vseeno pride do njih, pa jih vodi in koordinira. Tekoče spremlja spremembe zakonodaje in oblikovanje sodne prakse na aktualnih pravnih področjih, sodeluje pri pripravi oziroma pregledu pogodb ter pripravi notranjih

aktov, v postopkih oddaje javnih naročil, dajanju informacij javnega značaja in različnih sodnih postopkih, organizira in izvaja odkupe zemljišč.

Tveganje izbire izvajalca ter odvisnost od zunanjih izvajalcev

Tekoče spremljamo vse informacije o poslovanju poslovnih partnerjev in pripravljamo ukrepe za preprečitev vpliva neugodnih dogodkov na poslovanje družbe (spremembe določil v pogodbi, sporazumne prekinitve pogodb). Že pri izbiri izvajalca v postopku javnega naročanja temeljito preučimo predvidene roke za izvedbo, plačilne pogoje in garancije, natančno določimo terminske plane dokončanja posamezne faze in skrbimo za kakovost pogajanj. Za nadzor nad izvajanjem pogodb imamo določene skrbnike pogodb, ki bdijo nad izvajanjem pogodbe celoten življenjski cikel od priprave razpisne dokumentacije do sklenitve pogodbe, med samo izvedbo posla in nato vse do izteka garancijske dobe, če je predvidena. Prav tako skrbniki spremljajo tudi veljavnost posameznih dokumentov, npr. garancije, in so dolžni opozoriti, da se le-ti tekoče obnavljajo. Redno nadziramo stroške investicij, tako rednih kot tistih, ki so nastali zaradi naknadnih sprememb projekta.

Nevlaganja v obstoječo infrastrukturo in spremljanje stanja infrastrukture

Za zagotavljanje rednega spremljanja stanja so sklenjene pogodbe s strokovnimi institucijami, ki v skladu s predpisi izvajajo preglede infrastrukture in pripravijo zahtevana poročila o stanju infrastrukture. Skupaj z oddelkom za obnove pripravljamo večletne programe obnov, ki so podlaga za izvedbo obnovitvenih del na obstoječi infrastrukturi. Ker oddelek za cestno infrastrukturo strokovno ne uspe obvladovati celotnega gospodarjenja z infrastrukturo, smo v letu 2016 sklenili pogodbo z zunanjim izvajalcem za dodatno strokovno podporo, ki zajema predvsem strokovni nadzor nad spremljanjem stanja infrastrukture, pripravo strokovnih poročil, analiz, pripravo sistemskega gospodarjenja s posameznimi deli infrastrukture (pilotni projekt za gospodarjenje s premostitvenimi objekti).

Tveganja pri vodenju prometa in prometni varnosti

Za obvladovanje tveganj pri vodenju prometa smo izvedli projektiranje dodatnih portalov SPIS na strateških lokacijah, aktivno izvajali naloge za obvladovanje tveganj, ki jih v prometu povzroča vreme (megla), in aktivno usklajevali prometne podatke s sosednjimi upravljavci.

Uvedli smo aplikacijo DARS Promet, s katero še hitreje opozarjamo in informiramo uporabnike na AC. Za upravljanje s tveganji prometne varnosti smo pripravili razpis za uvedbo simulatorja za trening nadzornikov prometa, nadgradili smo zanke za štetje prometa za detektorje vožnje v nasprotno smer, nabavili smo nove radarje za merjenje hitrosti na AC, zamenjali okoli 15,5 km odbojnih ograj, dodatno pregledali (varnostna presoja) 43 km avtocest in nabavili 20 naletnih mehov za zmanjšanje tveganj hujših poškodb uporabnikov.

Obvladovanje tveganja izrednih dogodkov in izrednih vremenskih razmer na AC-/HC- omrežju

Pri zagotavljanju varnosti, prevoznosti in pretočnosti AC-/HC- omrežja je največje tveganje povezano z nepredvidenimi izrednimi dogodki – množičnimi nesrečami in z izrednimi zimskimi vremenskimi razmerami na celotnem AC-/HC- omrežju.

Za obvladovanje tveganja ob množični nesreči imamo na območju vsake avtocestne baze (ACB) sprejete Obratne načrte zaščite in reševanja za primer množične nesreče na avtocesti na območju posamezne ACB, v katerih so natančno opredeljeni vsi postopki in vsa ravnanja ob takšnih dogodkih. V predmetnem načrtu so navedene vse odgovorne osebe, njihova pooblastila, odgovornosti in način komunikacije ob izrednih dogodkih. Opredeljeni so vsi potrebni tehnični ukrepi za zagotovitev ponovne prevoznosti avtoceste v najkrajšem možnem času, seveda v odvisnosti od obsega in posledic množične nesreče.

Obvladovanje tveganja izrednih zimskih vremenskih razmer je opredeljeno enkrat letno v vsakokratnem sezonskem Izvedbenem programu zimske službe. V primeru izrednih razmer na območju celotnega AC-/HC- omrežja se na strateškem nivoju vzpostavi skupina, ki jo sestavljajo vodja službe za upravljanje s prometom in prometno varnostjo, vodja oddelka za promet, vodja oddelka za prometne informacije (PIC), predstavnik

komuniciranja, vodja tehnične službe rednega vzdrževanja (RV) in vodja cestninskega nadzora. Skupina prevzame vodenje in usklajevanje vseh postopkov za čimprejšnjo odstranitev posledic izrednih zimskih vremenskih razmer in zagotovitev prevoznosti in pretočnosti AC-/HC- omrežja v najkrajšem možnem realnem času.

Tveganje informacijske podpore

Tveganje motenj/napak obvladujemo z rednim spremljanjem stanja IT-sistemov in takojšnjim odzivanjem na izredne dogodke. Vzpostavljen imamo sistem neprekinjenega delovanja informacijskega sistema (podvajanje najvitalnejših delov informacijske opreme) in uvedene varnostne ukrepe za zaščito in varovanje informacijskih sistemov pred nepooblaščenimi posegi in izgubo podatkov. Kot eno izmed metod prepoznavanja nevarnosti uporabljamo tudi neodvisne varnostne preglede informacijske tehnologije. Storitve, za katere nismo zadosti usposobljeni oziroma nimamo zadosti kadrovskega virov, izvajamo s pomočjo zunanjih pogodbenih izvajalcev. Tveganje informacijske infrastrukture obvladujemo z rednim vzdrževanjem, rednim izvajanjem varnostnega kopiranja, nadgradnjami programske in strojne opreme, posodabljanjem varnostnih politik in povečevanjem informacijske varnosti, pa tudi z izvajanjem jasne vizije razvoja informacijskega sistema družbe.

Tveganje zaposlenih ter skrb za njihovo varnost in zdravje pri delu

Na uspešno obvladovanje tveganj v delovnih procesih, ki so lahko posledica človeškega faktorja, vplivamo z ustreznim zagotavljanjem potrebnih kadrovskega virov ter vlaganjem v strokovno znanje že zaposlenih delavcev in v razvoj njihovih kompetenc in veščin za učinkovito opravljanje dela. Tveganje ustreznega in pravočasnega zagotavljanja kadrovskega virov obvladujemo s spremljanjem potreb procesov dela in ustrezno realizacijo kadrovskega načrta, prav tako pa tudi krepimo vodstvene in druge veščine v zvezi z vodenjem, organiziranjem dela in motiviranjem zaposlenih. Na področju ohranjanja zdravja zaposlenih izvajamo aktivnosti promocije zdravja pri delu ter z drugimi preventivnimi in korektivnimi ukrepi na organizacijski ravni in na ravni zaposlenih zagotavljamo obvladljivo raven bolniške odsotnosti. Tveganje upada organizacijske klime in kulture ter zadovoljstva zaposlenih spremljamo z merjenjem zadovoljstva zaposlenih, pri čemer na podlagi rezultatov sprejmemo letni program aktivnosti.

V letu 2016 smo sprejeli novo revizijo ocene tveganj za varnost in zdravje pri delu in v njej predvideli tudi številne nove ukrepe za večjo varnost delavcev. Večina ukrepov je že izvedenih ali se izvajajo.

Uspeli smo s predlogi za spremembo Pravilnika o zaporah na cestah, ki je stopil v veljavo v juliju. Ko bomo nabavili vso potrebno opremo (prehodno obdobje za to je pet let) za boljšo označitev delovišč in dovolj naletnih mehov za varovanje delovišč, lahko pričakujemo manj naletov na delovišča, manj poškodb uporabnikov in naših delavcev ter manj škode na opremi.

Za najpomembnejši sistemski ukrep, s katerim bo zagotovljena tako večja varnost uporabnikov kot tudi varnost delavcev na cesti, pa je sprejetje odločitve (navodilo za projektiranje), da se ob obnovah avtocest ločilni pas asfaltira, nasprotnosmerni promet pa loči z betonsko varovalno ograjo. Ob obnovah se razširi tudi odstavní pas na 3,5 m in se izvedejo še nekatere druge izboljšave na cesti. Rešitev smo že prvič implementirali pri obnovi AC- odseka med Arjo vasjo in Šempetrom.

Varovanje okolja

DARS d. d. je kot upravljavec in vzdrževalec avtocest in hitrih cest v okviru celotnega poslovanja družbe že v preteklih letih vzpostavil sistem ravnanja z okoljem, s katerim dosledno uresničujemo politiko varovanja okolja na vseh področjih svojega delovanja. V letu 2016 smo se trudili sistem ohranjati in nadgrajevati. Rdeča nit sistema ravnanja z okoljem sta ocena in analiza okoljskih vplivov in vidikov, ki sta opredeljeni v registru okoljskih vidikov.

Da bi zmanjšali vpliv na okolje, smo določili okvirne in izvedbene okoljske cilje ter programe, s katerimi bomo te cilje tudi dosegli. Okoljsko tveganje, kamor uvrščamo tveganje ravnanja z odpadki s posebnim poudarkom

na nevarnih odpadkih, tveganje onesnaževanja okolja in tveganje varovanja vplivnega območja, postaja čedalje pomembnejše. Nadaljevale so se že v preteklosti začete aktivnosti z namenom varovanja okolja. Sistematično obvladovanje okoljskega tveganja odraža ekološko ozaveščenost zaposlenih. Nesreče na avtocesti lahko negativno vplivajo tudi na okolje, zato se trudimo zmanjševati tveganja za njihov nastanek, če pa vseeno pride do nesreče, je treba ukrepati ustrezno hitro in učinkovito, da bi bile negativne posledice za okolje čim manjše. V ta namen informiramo in usposabljam vse zaposlene na takih delovnih mestih, da bodo v dani situaciji v smislu varstva okolja hitri in učinkoviti. Verjetnost nastanka izrednih dogodkov zmanjšujemo tudi s preventivnimi ukrepi. Z izobraževanjem in vajami za hitro, pravilno in učinkovito ukrepanje zagotavljamo, da so vplivi morebitnih izrednih dogodkov na okolje minimalni. Z ustreznimi aktivnostmi v okviru vzdrževanja avtocest, kot so čiščenje in redno vzdrževanje zadrževalnih bazenov z namenom nemotenega obratovanja ter izvajanje letnega programa obratovalnega monitoringa odpadne padavinske vode (LPOM) itd., pa tudi z zbiranjem, sortiranjem in nadzorovanim oddajanjem zbranih odpadkov, izvajanjem ukrepov za zmanjševanje svetlobnega onesnaževanja ter stalnim nadzorovanjem prisotnosti ogljikovega monoksida in vidljivosti v predorih, smo veliko prispevali k zmanjševanju negativnih vplivov na okolje in uspešno obvladali tveganje za nastanek ekoloških nesreč.

V letu 2016 smo vzpostavili sistem upravljanja z energijo po zahtevah standarda ISO 50001, ker ima neposreden vpliv na zmanjševanje okoljskih vplivov in vidikov.

I.8. Predstavitev poslovnih aktivnosti družbe

1.8.1. Uspešnost poslovanja in doseganja načrtov

V družbi DARS d. d. smo si zastavili ambiciozne cilje, ki jih dosegamo z aktivnim, učinkovitim ter uspešnim sodelovanjem s pristojnimi državnimi organi, zlasti na področju zakonodaje, zadolževanja in cestnine. Posebno pozornost namenimo večanju prihodkov, obvladovanju stroškov, aktivnemu upravljanju dolžniškega portfelja ter racionalizaciji poslovnih procesov.

Zagotavljanje varnosti, pretočnosti in udobja za naše uporabnike je strateška smernica, ki med uporabniki avtocestnega omrežja vpliva na ugled družbe in je ključna komponenta zadovoljstva uporabnikov ter posledično družbene odgovornosti, ki jo imamo do zunanjega okolja.

Z optimizacijo obstoječih virov prihodka (cestninskih in necestninskih), stroškovno in energetsko/okoljsko učinkovitim poslovanjem, racionalno dinamiko investicij, izboljševanjem obstoječih storitev oz. njihovim razvojem in aktivnim upravljanjem finančnega položaja družbe, zagotavljamo dolgoročno poslovno stabilnost in trajnostni razvoj družbe.

Z namenom, da bi sledili viziji, strategiji in ciljem zadanim v poslovnem načrtu družbe, tekoče spremljamo kazalnike delovanja družbe po posameznih področjih (KPI-je), ki so usmerjeni k notranji racionalizaciji poslovanja, stalnemu izboljševanju učinkovitosti poslovanja in obvladovanja stroškov ter aktivnemu upravljanju dolžniškega portfelja. Spremljanje doseženih ciljev je podlaga za preventivno in korektivno ukrepanje s ciljem stalnega prilagajanja spremembam v poslovnem okolju in doseganja zadanih ciljev.

Na podlagi sprejete politike sistema vodenja in iz nje izhajajočih strateških ciljev in kazalnikov uspešnosti poslovanja (KPI), ki so opredeljeni v poslovnem načrtu družbe, določamo merljive operativne cilje. Sistem razvijamo tako, da sta neprestano izboljševanje in inovativnost stalnica vseh zaposlenih na vseh organizacijskih ravneh. Ker so doseženi rezultati poslovanja posledica uspešno izvedenih poslovnih aktivnosti družbe na različnih področjih, jih v nadaljevanju podrobneje predstavljamo.

1.8.2. Cestninjenje

Cestninski prihodki, ki predstavljajo 90,5 odstotka vseh prihodkov družbe, so v letu 2016 znašali 361,3 milijona evrov, kar je za 3,2 odstotka več kot v letu 2015. Rast cestninskih prihodkov v letu 2016 je povezana z boljšo prodajo vinjet (dobrih pet odstotkov) in rastjo tovarnega prometa (pet odstotkov), ki je deloma zavrla negativen učinek sprememb v strukturi tovarnega prometa glede na emisijske razrede EURO.

Vozila, katerih masa presega 3500 kilogramov (tovarna vozila), plačujejo cestnino na 28 cestninskih postajah. V letu 2016 smo s cestninjenjem tovornih vozil ustvarili za 191,0 milijona evrov prihodkov, kar pomeni, da so se prihodki povečali za slaba dva odstotka v primerjavi z letom 2015. Spreminjanje strukture voznega parka v prid čistejših vozil in s tem rast števila cestninskih kilometrov v višjih emisijskih razredih EURO sta se v letu 2016 nadaljevala, zato je DARS tudi v letu 2016 izvajal aktivnosti in se zavzemal za spremembo cenika cestnine za tovorna vozila, ki bo pozitivno vplivala na prihodke DARS.

Prihodki od prodanih vinjet so v letu 2016 znašali 170,3 milijona evrov in so se glede na preteklo leto povečali za pet odstotkov. V letu 2016 smo v primerjavi z letom 2015 prodali za slabih šest odstotkov več vinjet. Vinjete prodajamo na 1557 prodajnih mestih v Sloveniji in 1099 mestih v tujini.

V letu 2016 so cestninski nadzorniki izdali rekordno število plačilnih nalogov, in sicer 56.887 (od tega kar 55.874 plačilnih nalogov iz naslova nadzora nad plačevanjem cestnine), kar je dobrih pet odstotkov več kot v letu 2015. V letu 2016 smo dali več poudarka kot v preteklih let izvajanju nadzora nad tovarnimi vozili v skladu s pooblastili, ki nam jih daje Zakon o pravilih cestnega prometa, da bi si na ta način pridobili čim več

izkušenj za delo v novem cestninskem sistemu, ko se bo težišče nadzora z osebnih vozil preneslo na tovorna. Iz tega naslova smo izdali 1013 plačilnih nalogov ali 46 % več kot v letu 2015.

1.8.2.1. Elektronski cestninski sistem

DARS je 13. julija 2015 objavil javni razpis o vzpostavitvi elektronskega sistema cestninjenja v prostem prometnem toku. Ponudbe na omenjeni razpis so do 15. oktobra 2015 podali konzorcij Cetus-Autostrade-Engineering, konzorcij Iskratel-SkyToll, Kapsch TrafficCom ter konzorcij Telekom-Q_Free. DARS je 3. marca 2016 izbral najugodnejšega ponudnika, konzorcij Telekom-Q_Free. Kljub vložitvi revizijskih zahtevkov vseh treh neizbranih ponudnikov je Državna revizijska komisija konec meseca julija 2016 zahtevke s sklepom zavrnila. Kot rezultat odločitve Državne revizijske komisije je 6. septembra sledil podpis pogodbe o vzpostavitvi in delovanju večšteznega elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku (ECS v PPT) na avtocestah in hitrih cestah za vozila z največjo dovoljeno maso nad 3500 kg s konzorcijem Telekom-Q_Free, ki je začela veljati 27. septembra 2016; sistem mora biti vzpostavljen do 27. 9. 2017. Vrednost pogodbenih del je 90.566.754,08 evra brez DDV in zaobjema vzpostavitev sistema in izvajanje dogovorjenih storitev v desetletnem obdobju delovanja sistema. Po zagonu in prevzemu postane DARS d. d. lastnik sistema in ga tudi upravlja, konzorcij Telekom-Q Free pa vzdržuje.

Poleg del, ki so predmet pogodbe s konzorcijem Telekom-QFree, je DARS začel izvajati tudi vzporedne projekte in aktivnosti, ki bodo zagotovili pogoje za vzpostavitev in delovanje bodočega sistema. Najpomembnejši so reorganizacija cestninskega poslovanja, vzpostavitev cestninskih uporabniških točk (CUT) v upravljanju DARS in v upravljanju pogodbenih partnerjev, marketing oglaševanje, prilagoditev prometne ureditve cestninskih postaj ter načrt izvajanja nadzora.

1.8.3. Vzdrževanje avtocest

Vzdrževanje avtocest

Redno vzdrževanje avtocest je v Področju vzdrževanja opredeljeno v dveh krovnih dokumentih, Izvedbenem programu zimske službe in Letnem planu vzdrževanja avtocest in hitrih cest. V Področju vzdrževanja posebno pozornost posvečamo zagotavljanju optimalne prevoznosti in pretočnosti prometa na AC-/HC-omrežju v vseh možnih razmerah. Tudi v letu 2016 smo se soočali s povečanjem prometa na naših avtocestah, še posebej na avtocesti A1. Posebej moramo izpostaviti stalno povečevanje prometa tovornih vozil, v letu 2016 je v povprečju dnevno naše avtoceste uporabljalo skoraj 8000 tovornih vozil. Zato smo posebno pozornost namenjali zmanjševanju vpliva naših nujnih rednih vzdrževalnih del in večjih investicijskih vzdrževalnih del (obnov) na zastoje na AC-/HC-omrežju. Dela smo prilagodili jutranjim in popoldanskim konicam in jih izvajali v nasprotnih smereh zgoščenega prometa, veliko del smo izvajali ob vikendih, ker je gostota prometa takrat najmanjša. Kadar so se kljub temu pojavili daljši, 2 do 3 km dolgi zastoji, smo vzdrževalna dela prekinili in jih nadaljevali po odpravi zastoja.

V letu 2016 so stopili v veljavo Pravilnik o zaporah, Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opreми na cestah in Pravilnik o rednem vzdrževanju javnih cest, ki nam omogočajo, da določena redna vzdrževalna dela lahko izvajamo tudi v nočnem času, kar bo posledično zmanjšalo zastoje, predvsem na najbolj obremenjenih odsekih avtocest.

Za povečanje prometne varnosti smo v letu 2016 nabavili tri komplete cestnih zastorov (dolžina enega kompleta znaša 100 metrov), s katerimi zavarujemo večje nezgode pred pogledi uporabnikov. Z namenom povečanja varnosti naših delavcev in vseh preostalih uporabnikov AC-/HC-omrežja smo v letu 2016 nabavili devet novih naletnih mehov na tovornih vozilih in devet prikolic z naletnimi mehovi, ki bodo varovali naše delavce in udeležence v prometu ob morebitnem naletu vozil.

Količinski obseg realizacije vzdrževalnih del v letu 2016 je bil glede na vrsto del za voziščne konstrukcije naslednji:

- krpanje in sanacija vozišč 43.289 kvadratnih m,
- zalivanje reg in razpok 91.318 metrov + 33.510 metrov = 124.828 metrov.

Na področju elektrostrojnega vzdrževanja so se v letu 2016 izvajala naslednja dela:

- vodenje sanacij poškodb elektrostrojne opreme v predorih in AC-omrežju (PV Maribor, Golovec, trasa),
- popravilo poškodovane elektro opreme zaradi nesreč v predorih (Jasovnik, Markovec),
- menjava razsvetljave na priključkih AC in HC LED-luči zaradi prihrankov porabe električne energije,
- pričetek izvajanja meritev električnih in strelvodnih inštalacij v lastni režiji (meritve ozemljitev, strelvodnih napeljav, meritve električnih inštalacij v Ex prostorih (eksplozijska območja) na celotnem področju družbe DARS d. d.,
- vzdrževanje cestno-vremenskih postaj,
- vzdrževanje števecv prometa,
- sodelovanje in izvajanje internega nadzora pri izvajanju obnove ESO-opreme v predorih, trasi in objektih na AC-območju.

Obnova signalizacije v tunelih

V predorih, daljših od 500 metrov, so bili skladno z Direktivo 2004/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta zamenjani LED-smerniki. Opravljena je bila tudi sanacija LED-smernikov v predorih Debeli hrib, Mali vrh, Golovec in Podnanos. V predoru Golovec je bila izvedena obnova video nadzora, vgrajena je bila avtomatska detekcija izrednih dogodkov in izvedeno je bilo hidrantno omrežje. Za nemoteno delovanje elektrostrojne opreme in sistemov so bili v predorih Golo rebro, Ločica, Trojane/Podmilj, Šentvid, Medvedjek, Debeli hrib/Mali vrh, Tabor/Sežana in Kastelec/Dekani zamenjani sistemi (ali posamezni sklopi) brezprekinitvenega napajanja (UPS). V začetku leta 2017 je predvidena napotitev 2 elektrikarjev na izobraževanje in usposabljanje za samostojno vzdrževanje predorskih merilcev CO in vidljivosti znamke Sick.

1.8.4. Upravljanje in zagotavljanje prometne varnosti

Področje upravljanja, ki je bilo vzpostavljeno z novo organizacijo v letu 2013, združuje upravljanje vseh vrst premoženja družbe DARS d. d. (cestna infrastruktura, naprave, počivališča ter nepremičnine) s ciljem učinkovitejšega upravljanja premoženja družbe ter vodenja prometa in prometne varnosti.

Cestna infrastruktura

S pomočjo ekspertnega sistema za gospodarjenje z vozišči PMS – DARS (Pavement Management System) smo pripravili Načrt ukrepov kot osnovo za določanje potrebnih obnov infrastrukture v naslednjem triletnem obdobju. V ekspertnem sistemu smo posodobili vhodne podatke ter ga premaknili na izhodiščno leto 2016.

Po izvedenem javnem razpisu za strokovne storitve pri upravljanju s premoženjem in prometno varnostjo je bila v novembru 2016 sklenjena pogodba z DRI, v kateri je bilo zajeto tudi potrebno strokovno sodelovanje pri gospodarjenju s cestno infrastrukturo in cestnimi napravami. Glavna točka pogodbe je razvoj gospodarjenja s premostitvenimi objekti na platformi dTIMS, kjer imamo že vzpostavljeno ekspertno gospodarjenje z vozišči. Gospodarjenje s premostitvenimi objekti (BMS) bi razvili v roku treh let.

Na podlagi pogodbe za osemletni geotehnični monitoring na celotnem avtocestnem križu (razen območja Rebrnic, kjer se monitoring že izvaja), ki je bila sklenjena v letu 2015, je v letu 2016 zaključen celoten in temeljit pregled vseh geotehničnih objektov na celotnem omrežju avtocest in hitrih cest v upravljanju DARS d. d. Vzpostavljena je tudi baza podatkov geotehničnih pregledov in meritev (GEOTAC), ki bo služila pregledu dogajanja celotne zgodovine določenega geotehničnega objekta.

Konec leta 2016 je zaključeno sferično snemanje celotnega omrežja avtocest v upravljanju DARS d. d. z namenom pridobitve potrebnih podatkov za dopolnitev Banke cestnih podatkov (BCP) s podatki o celotni prometni signalizaciji. Vsi podatki so vneseni v bazo podatkov o prometni signalizaciji (WEPS) in v video pregledovalnik (RAMPA), ki se že aktivno uporabljata.

Ukrepi za zmanjševanje porabe električne energije

Na priključkih dolenske in primorske avtoceste ter na ljubljanski obvoznici so se zamenjala cestna svetila z varčnimi LED-svetili, s čimer so bile poleg usmeritve družbe po zmanjšanju porabe električne energije izpolnjene tudi zahteve iz Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja. Izpolnjevanje zahtev uredbe se je nadaljevalo tako, da je bila pripravljena še tehnična dokumentacija za zamenjavo svetil na štajerskem in gorenjskem kraku, kjer bi se svetila zamenjala v letu 2017. Na podlagi izvajanja ukrepov za zmanjšanje porabe električne energije je bila poraba v letu 2016 za 2 % manjša kot leto pred tem.

Počivališča

Pomembnejše aktivnosti na področju upravljanja počivališč/površin za spremljajoče dejavnosti v letu 2016 so bile:

- graditi se je pričelo počivališče Maribor Rogoza jug, ki bo dograjeno spomladi 2017,
- z distributerji naftnih derivatov so bili sklenjeni Dogovori o plačilu nadomestila, po katerih bodo najemniku DARS-u plačevali dodatno nadomestilo, ki bo odvisno od razlike med drobnoprodajno ceno brez DDV, po kateri bo gorivo prodano na BS na počivališčih AC in HC, in najvišjo drobnoprodajno ceno brez DDV, ki bo v trenutku prodaje določena v skladu z vsakokrat veljavno Uredbo o oblikovanju cen določenih naftnih derivatov (v nadaljnjem besedilu uredba). Dodatno nadomestilo se plačuje za na BS na počivališčih AC in HC prodane količine 95-oktanskega bencina in dizelskega goriva,
- na 25 lokacijah AC-počivališč so pričele obratovati v letu 2015 vzpostavljene hitre elektro polnilnice.

Gospodarjenje z nepremičninami

V letu 2016 smo nadaljevali dela na področju postopkov obravnave prispelih vlog oziroma povpraševanj za odprodajo presežnih nepremičnin v upravljanju oziroma lasti DARS d. d., na področju obveščanja zainteresiranih strank, ugotavljanja presežnih zemljišč in drugih nepremičnin ter definiranja možnih načinov razpolaganja z nepremičninami, ki ležijo zunaj trase AC.

Na podlagi objavljenih javnih razpisov za prodajo nepremičnin v lasti DARS d. d. po postopku javnega zbiranja ponudb so bile v letu 2016 sklenjene kupoprodajne pogodbe v skupni vrednosti 270.943 evrov (brez davkov).

V sodelovanju s področjem Vzdrževanja se je nadaljevalo vodenje aktivnosti za sklenitev sporazumov z zainteresiranimi strankami, in sicer o uporabi in vzdrževanju zemljišč zunaj trase AC, katerih status še ne omogoča uvrstitve v postopek prodaje. Sodelovalo se je tudi v postopkih obravnave inšpekcijskih odločb glede vzdrževanja zemljišč zunaj trase AC.

Služnosti

V letu 2016 je bilo obravnavanih/rešenih 62 popolnih vlog za dodelitev služnosti. To je osem manj kot v predhodnem letu, ki je bilo izjemno zaradi dodelitve služnosti za umestitev 26 polnilnih postaj za hitro polnjenje električnih vozil na 14 počivališč vzdolž slovenskega avtocestnega omrežja (t. i. projekt Central European Green Corridors).

Odplačne služnosti so bile v letu 2016 dodeljene predvsem za manjše posege – za ureditev cestnih, komunalnih, energetskih in TK-priključkov (skupaj 30, od tega 12 pogodb s fizičnimi osebami), skupna vrednost služnostnega nadomestila zanje pa je znašala 56.626 evrov. Več kot polovica vlog se je nanašala na dodelitev brezplačnih služnosti, določenih z zakonom: sedemnajst vlog na podlagi 474. člena Energetskega zakona (z ocenjenim izpadom služnostnega nadomestila v višini 130.112 evrov) ter petnajst vlog na podlagi 23. člena

Zakona o ukrepih za uravnoteženje javnih financ občin (z ocenjenim izpadom služnostnega nadomestila v višini 45.130 evrov).

Za stroške postopkov dodelitve služnosti s pripravo služnostne pogodbe ter za povrnitev stroškov notarske overovitve teh pogodb (točka XIII/10 Cenika storitev DARS d. d.) je bilo obračunano 13.706 evrov.

Trženje telekomunikacij

V letu 2016 so bile implementirane naslednje storitve: trženje širokopasovnega Wi-Fi dostopa ciljni skupini voznikom tovornih vozil na počivališčih na štirih lokacijah, s tem da je prodajo na svojih bencinskih servisih poleg družbe Petrol začel opravljati še OMV. Zagotovil se je dostop do interneta dvema končnima poslovnima uporabnikoma vzdolž avtoceste in sklenila se je pogodba o dostopu do interneta preko optičnega omrežja z družbo Petrol za 35 bencinskih servisov, od katerih so bile vzpostavljene storitve na 4 lokacijah. V sklopu trženja storitev operaterjem, ki zajemajo zakup optičnih vlaken in kolokacije, je bilo podpisanih enajst pogodb, aneksov oz. prejetih naročilnic. Dodatni prihodki iz naslova ustanovitve služnosti za potrebe postavitve in obratovanja baznih postaj javne mobilne telefonije pa so se nanašali predvsem na skupno uporabo, kar pomeni gostovanjih drugih operaterjev na že obstoječih gradbenih parcelah, antenskih stolpih, drogovi, zabojnikih, napeljavah in dostopih.

Prometna varnost

V letu 2016 smo v sodelovanju s Policijo izvedli nabavo ohišij za radarje v zaporah na AC-/HC-, nabavili nova ohišja za stacionarne radarje po AC (predhodna ohišja zaradi zastarelosti niso delovala) ter pripravili vse potrebno za zagon sekcijskega merjenja hitrosti. Že z medijsko objavo o uvedbi sekcijskega merjenja hitrosti smo ugotovili, da so se hitrosti na odseku čez Trojane umirile, kar potrjuje že vsem poznano dejstvo, da so sekcijski radarski sistemi najučinkovitejši ukrep za povečanje prometne varnosti.

Uspešno smo nadaljevali preventivno akcijo REŠI ŽIVLJENJE, ki govori o razvrščanju na AC, kar se pozitivno kaže na avtocesti in s čimer skrajšujemo čas odprave posledic nesreč.

V lanskem letu smo kar nekaj sredstev namenili medijski propagandi varnostnih napotkov (radio, TV, FB, TW), prav tako sodelujemo z AVP pri izobraževanju starejših voznikov (SOŽITJE) in s šolami na področju ozaveščanja pravil varne vožnje na AC:

- osnovne šole: likovni natečaj v zvezi s prometno varnostjo (nagrajujemo izbrana dela);
- srednje šole: s pomočjo zavoda VOZIM, VENDAR NE HODIM; v 2016 smo z delavnicami »Še vedno vozim – vendar ne hodim« dosegli 11.154 mladostnikov na 150 delavnicah.

V letu 2016 smo v sklopu presoj varnosti cest pregledali 42 km AC-/HC- in pripravili ukrepe izboljšanja varnosti teh odsekov.

Po posebnih pogodbah (obnove niso upoštevane) smo zamenjali obstoječe neatestirane ograje z novimi v naslednjih količinah:

– jeklene varnostne ograje nivoja zadrževanja H1 in H2:	14.100 m
– betonske varnostne ograje nivoja zadrževanja H2:	630 m
– betonske varnostne ograje nivoja zadrževanja H4b na viaduktih:	3014 m

Na projektu voženj v nasprotno smer smo 10 priključkov opremili z dodatno detekcijo vožnje v nasprotno smer ter nadgradili 20 lokacij števecv prometa v detektorje voženj v nasprotno smer.

Fizično smo ločili smerna vozišča s plastičnimi količki na razcepu Malence, kjer zaradi ukrepa v letu 2016 ne beležimo obračanj vozil na samem razcepu in vožnje v nasprotno smer.

V konkretne projekte prometne varnosti smo v letu 2016 investirali približno 3 mio. evrov (ograje, naletni mehovi, pregledi cest, študije ...).

Projektov, ki so povezani s prometno varnostjo, je še mnogo več. Omeniti velja, da na prometno varnost vplivajo tudi postopki dela vzdrževalcev na terenu ter postopki dela preostalih služb. Če želimo slediti naraščanju prometne problematike, moramo z odzivnostjo temu slediti tudi na področju javnega naročanja, kjer se največkrat pojavljajo zaostanki. Uprava DARS d. d. je zato tudi temu področju posvetila pozornost na način, da se bodo posamezni postopki redno spremljali: od začetka postopka do priprave razpisa in nato same izvedbe.

1.8.5. Investicije

DARS d. d. je v letu 2016 skladno s poslovnim načrtom organiziral in vodil projekte gradnje in obnove avtocestnih odsekov.

Na področju prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest ter hitrih cest v prostor so se v letu 2016 izvajale aktivnosti prostorskega umeščanja na 15 projektih. Največ aktivnosti je bilo na odsekih: dograditev avtocestnega predora Karavanke (v letu 2016 je bila sprejeta Uredba o državnem prostorskem načrtu za dograditev AC-predora Karavanke, UL RS št. 47/2016), državna cesta od priključka Šentrupert na AC A1 Šentilj–Koper do Velenja (izvedena je bila ponovna javna seznanitev, pridobljena mnenja nosilcev urejanja prostora, Uredba o državnem prostorskem načrtu je bila decembra posredovana v sprejem Vladi RS) in hitra cesta Koper–Dragonja (izdelan osnutek državnega prostorskega načrta je bil jeseni 2016 tudi javno razgrnjen).

Poleg tega so se izvajale tudi številne druge naloge, vezane na prostorsko načrtovanje in umeščanje v prostor, kot npr. priprava smernic in mnenj v primerih, ko ima Ministrstvo za infrastrukturo položaj nosilca urejanja prostora, sodelovanje pri pripravi in sprejemanju predpisov s področja prostorskega načrtovanja in umeščanja v prostor ter z njimi povezanih predpisov itd. ter druge naloge, ki jih je med letom podalo Ministrstvo za infrastrukturo, kot npr. sodelovanje pri pripravi sporazuma za razširitev Bertoške vpadnice v štiripasovnico, izdelava študije Preveritev potrebnih ukrepov na Šmarski cesti v Kopru v povezavi z alternativnim predlogom poteka trase HC Izola–Baredi–Dragonja ter sodelovanje pri pripravi dogovora o aktivnostih za izvedbo investicijskih posegov na Šmarski cesti v Kopru.

V postopkih umeščanja avtocest in hitrih cest v prostor smo znotraj svojih pristojnosti sodelovali z javnostjo in uporabniki ter tako prispevali k uveljavitvi rešitev, ki so družbeno sprejemljive.

V oddelku za prostorsko načrtovanje so se poleg nalog prostorskega načrtovanja in umeščanja v prostor izvajale tudi številne naloge, ki se izvajajo v imenu in za račun DARS, kot npr. priprava smernic in mnenj ter projektnih pogojev in soglasij za primere, ko ima DARS položaj nosilca urejanja prostora oz. soglasodajalca, Študija širših ekonomskih učinkov investicije za 3. razvojno os na odseku Šentrupert–Velenje–Slovenj Gradec, ipd.

Na področju projektne dokumentacije so v letu 2016 po posameznih investicijah potekale naslednje glavne aktivnosti:

- Potekala so usklajevanja tehničnih in drugih projektnih izhodišč za načrtovanje rušitve in preureditve cestninskih postaj. Izdelane in recenzirane so bile idejne zasnove rušitve in preureditve cestninskih postaj. Izdelovala se je projektna dokumentacija PGD/PZI za rušitev in preureditev cestninskih postaj. Izdelana in recenzirana je bila projektna dokumentacija PZI za prometno ureditev na dan vzpostavitve elektronskega sistema cestninjenja v prostem prometnem toku. Podpisana je bila pogodba za izdelavo investicijske dokumentacije (predinvesticijska zasnova, investicijski program ter študija izvedbe nameravane investicije) za projekt rušitve in preureditve cestninskih postaj. Izdelana in recenzirana je bila projektna dokumentacija PZI za vzpostavitev cestninskih uporabniških točk (CUT).

- Za odsek Koseze–Kozarje (razširitev v 6-pasovnico) je bil izveden postopek oddaje javnega naročila za izdelavo projektne dokumentacije PGD/PZI. Pogodba z izbranim izvajalcem je bila podpisana oktobra 2016. Dela po pogodbi so se pričela izvajati, izvajale so se geodetske meritve, preiskave voziščne konstrukcije, preiskave objektov in geološko geotehnične raziskave.
- Za priključek Dragomer (prej imenovan priključek Brezovica) je bila izdelana in recenzirana projektna dokumentacija PGD, za katero je bila izvedena tudi presoja prometne varnosti.
- Za odsek Jagodje–Lucija se je izdelovala projektna dokumentacija PGD/PZI. Izvajale so se recenzije projektne dokumentacije PGD, revizija najpomembnejših sklopov projektne dokumentacije PGD in aktivnosti potrebne za pridobitev gradbenih dovoljenj. Izvedeno je bilo preverjanje varnosti v prometu v fazi projektne dokumentacije PGD. V postopku pridobivanja je okoljevarstveno soglasje, zaradi dolgotrajnosti tega postopka ni bilo mogoče zaključiti projektne dokumentacije PGD in posledično PZI.
- Za dodatno protiveterno zaščito je bila dokončana projektna dokumentacija PGD/PZI za celoten del trase od Razdrtega do Ajdovščine, vključno s projektno dokumentacijo za izvedbo testnih polj. Dokument identifikacije investicijskega projekta je potrdila Uprava DARS d. d. Izdelana je bila predinvesticijska zasnova, ki jo je potrdila komisija DARS.
- Za izpostavo AC-baze Kozina v Bertokih so se pridobivala soglasja na projektno dokumentacijo PGD, izdelovala se je projektna dokumentacija PZI.

Za dograditev predora Karavanke je bila v začetku januarja 2016 podpisana pogodba za izvedbo geološko-geotehničnih in hidrogeoloških preiskav. Raziskave so se intenzivno izvajale skozi celotno leto in so na terenu zaključene. Vzporedno z raziskavami sta se izvajali laboratorijska obdelava vzorcev in priprava poročil, ki so bila predana v recenzijo. Za izdelavo projektne dokumentacije PGD/PZI je bila podpisana pogodba v začetku leta 2016, izvajalec je bil konec marca uveden v delo. Izdelovali so se projekti PGD, ki so bili konec septembra predani v recenzijo in recenzirani v mesecu oktobru. Projekti so bili dopolnjeni v skladu s sklepi recenzijske komisije in predani naročniku. V teku je postopek oddaje javnega naročila za izvedbo revizije najpomembnejših sklopov projektne dokumentacije PGD/PZI. Vzporedno z izdelavo projektne dokumentacije je bila pripravljena razpisna dokumentacija za svetovalne in inženirske storitve za dograditev in obnovo predora Karavanke. Z izbranim ponudnikom JV DRI + Projekt + ZIL Inženiring je bila podpisana pogodba dne 11. 11. 2016. Dne 30. 6. 2016 je bila sprejeta Uredba o DPN za dograditev AC-predora Karavanke. Na osnovi sprejete Uredbe je bil pripravljen razpis za prenos lege gradbene parcele na teren ter v nadaljevanju podpisana pogodba z izbranim izvajalcem. Po izvedenih terenskih delih so bili izdelani elaborati, ki so bili predani na pristojno geodetsko upravo do konca leta 2016.

Na odseku HC 3. razvojne osi jug je bila v mesecu novembru 2016 podpisana pogodba z inženirjem za izvajanje strokovno svetovalnih storitev za državno cesto 3. razvojna os jug, od AC A2 Ljubljana–Obrežje pri Novem mestu vzhod do priključka Maline za fazo izdelave projektne dokumentacije PGD/PZI, pridobitev nepremičnin in pridobitev vseh dovoljenj za gradnjo. Pripravljen in objavljen je bil razpis za projektiranje PGD/PZI projektne dokumentacije za 1. etapo (od AC NM do Revoza v dolžini 5,5 km). Za objavo je bila pripravljena razpisna dokumentacija za izvedbo projektne natečaja za dva mostova čez reko Krko.

Na odseku AC Draženci–MMP Gruškovje so se nadaljevale aktivnosti iz preteklega leta. Izvajala so se gradbena dela na vseh etapah oz. sklopih. Na etapah 1 in 2a so potekala gradbena dela precej nad izvedbenim planom. Na AC-trasi 1. etape so se izvedbena dela prevesila v zadnjo tretjino. Pospešena izvedba se je izvajala tudi na AC-trasi 2a. etape. Do konca decembra 2016 je bila izvedena več kot polovica vseh gradbenih del v okviru predmetne Investicije. Dela na delu 2b. etape so bila pred poletjem v glavnem končana, v juniju 2016 je bil opravljen tehnični pregled opravljenih del, sledila je odprava ugotovljenih pomanjkljivosti. Aktivnosti po pogodbah za zaščitna arheološka izkopavanja na terenu so bile končane, sledil je še arheološki nadzor na območju Podlehnika. Uspešno se črpajo sredstva kohezijskega sklada EU. Predvidena predaja celotnega odseka v promet sledi v naslednjem letu 2018.

Na AC-priključku Šmarje - Sap je bila v juniju 2016 podpisana pogodba z izbranim izvajalcem, sledila je uvedba v delo. V letu 2016 so se pričela vsa gradbena dela na vseh sklopih. Gradbena dela so sledila izvedbenemu planu. Predaja AC-priključka v promet je predvidena za konec leta 2017.

Pogodba z izvajalcem za Izvedbo poizkopavalne obdelave arhivov najdišč za izvedena zaščitna arheološka izkopavanja na avtocestnih odsekih in posameznih lokacijah izkopavanj, kjer poizkopavalna obdelava ter obdelava lončenine, pridobljene ob raziskavah ETP in ITP, še nista bili izvedeni, je bila sklenjena in veljavna 12. 8. 2016. Po uvedbi v delo je izvajalec pričel dela na naslednjih najdiščih: Dolge njive pri Beli Cerкви, Obrežje, Velike njive, Školarice, Križišče, Celje–Mariborska cesta III. etapa, Celje–Mariborska cesta IV. etapa, Dragomelj, Col 1, Zemono 2, Rogoza, Čatež–Sredno polje, Čateški grič, Na Vrhu, Grofove njive pri Veliki vasi.

Pripravljeno je bilo zaključno poročilo za projekt Rekonstrukcija posameznih AC-odsekov za povečanje prometne varnosti v okviru katerega smo v letu 2015 prejeli 21,06 mio. EUR.

V letu 2016 je bilo obnovljenih 33,16 kilometra smernih vozišč odsekov in 4,54 kilometra priključkov. Skupaj je bilo v okviru obnov odsekov delno obnovljenih 10 manjših premostitvenih objektov. Na odseku Arja vas–Šentrupert je bila izvedena prva rekonstrukcija s konceptom širitve odstavnih pasov in drugih ukrepov za večjo prometno varnost in pretočnost. V letu 2016 je bilo izvedenih tudi več manjših sanacij brežin, zamenjava dotrajanih varovalnih ograj, ureditev sredinskega ločilnega pasu z BVO na enem od prometno manj varnih odsekov, na šestih priključkih so bile zgrajene niše za izvajanje cestninskega nadzora ter opravljena nekatera druga manjša dela. Vse leto se izvajajo aktivnosti za zaključevanje preteklih projektov ter aktivnosti na področju priprave projektne in druge potrebne dokumentacije za obnovitvena dela v prihodnjih letih.

Pripravljeno je bilo zaključno poročilo za projekt Gradnja protihrupnih ograj na petih avtocestnih odsekih v RS, kjer so bila dela sicer zaključena v letu 2015. Po odstopu od pogodbe za gradnjo PHO na odsekih Dramlje–Celje in Celje–Arja vas so bili izvedeni zahtevani postopki ter nato še priprava na odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti. Na teh odsekih je bila sicer dokončna tudi izvedba pasivne protihrupne zaščite.

Pripravila se je projektna dokumentacija za sanacijo protihrupne ograje na priključku Vrhnika. Izdeluje se tudi projektna dokumentacija za izvedbo aktivne protihrupne zaščite v skladu z Operativnim programom HRUP – Sklop A.

Elektrostrojna dela in ITS

Za posodobitev opreme obstoječega avtocestnega omrežja, povečanje prometne varnosti in opremljanje avtocest v skladu z novimi predpisi (direktivami) in zakonodajo so v letu 2016 znotraj sprejetega Poslovnega načrta DARS d. d. potekala naslednja obnovitvena in naložbena dela.

Dela v predorih so se do konca leta 2015 izvajala skladno z zahtevami Direktive 2004/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta o minimalnih varnostnih zahtevah za predore v vseevropskem cestnem omrežju, daljše od 500 m, in bila v letu 2015 tudi zaključena. V letu 2016 je bilo izvedenih nekaj manjših obnovitvenih del elektrostrojne opreme predorov (nadgradnja algoritmov v predorih Jasovnik in Trojane, obnova ventilatorjev v predoru Trojane, nadgradnja ESO-opreme v pokritem vkopu Maribor, zamenjave UPS naprav) in pridobljenih nekaj pogodb za izdelavo projektne dokumentacije za načrtovane obnove v letu 2017 (Idejni projekti za preračevanje v predorih Golovec, Pletovarje in Golo Rebro, PZI-dokumentacija za sanacijo hidrantnih omrežij v predorih Šentvid, Trojane, Jasovnik in Golo Rebro).

Na priključkih dolenske in primorske avtoceste ter na ljubljanski obvoznici so se zamenjala cestna svetila z varčnimi LED-svetili, pripravila pa se je še tehnična dokumentacija za zamenjavo svetil na štajerskem in gorenjskem kraku.

V letu 2016 se je zaključila izgradnja kabelske kanalizacije ter telekomunikacijskega (TK) omrežja na AC od ACB Postojna do CP Nanos in njena sanacija na AC od ACB Slovenske Konjice čez ACB Maribor do PC Cenkova. V sklopu sistema Klica v sili (KVS) sta se obnovila odsek Unec–Senožeče in nadzorna centrala v ACB Slovenske Konjice in pripravila se je tehnična dokumentacija za obnovo odsekov Brezovica–Unec, Senožeče–Divača in Gaberk–Fernetiči. Prav tako se je pripravila dokumentacija za obnovo radijskih zvez DARS in hrbteničnega TK-omrežja.

V sklopu ITS-sistemov je bil izgrajen podporni sistem za zimsko službo MDSS, sanacija video nadzora v NC Dragomelj, dograditev nadzornega sistema v razcepu Malence, postavitve signalne table Selišče, obnova prometne signalizacije pred predorom Golovec in galerijo Strmec, izvedba opozorilne signalizacije na zahodni ljubljanski obvoznici, dodatna obvestilna signalizacija na MP Obrežje in virtualizacija strežnikov NKS v NC Ljubljana in Vransko.

Zaključenih je bilo tudi več manjših obnov in naložb v elektrostrojno opremo in ITS.

V procesu oziroma zaključevanju so bile izdelava in/ali recenzija projektno-tehnične dokumentacije za nadaljnja načrtovana obnovitvena dela ter izdelava študij, analiz, strokovnih podlag in algoritmov za izvedbo prezračevanja predorov, strokovnih mnenj in dopolnitev navodil. Med ta dela sta spadala tudi pridobivanje preostale dokumentacije ter zagotavljanje ukrepov varstva pri delu.

1.8.6. Odplačilo dolga

Družba DARS d. d. je na začetku obdobja obsežnejšega odplačevanja glavnice kreditov, ki bo trajalo do leta 2021. V tem obdobju bodo letne obveznosti iz naslova odplačila dolga porabljale bistveni del denarnega toka iz poslovanja. Upravljanje dolga je opredeljeno kot ena glavnih aktivnosti družbe za doseganje cilja družbe DARS d. d., da samostojno odplačuje oziroma poravnava vse svoje finančne obveznosti, ki so 100-odstotno zavarovane s poroštvom RS. V letu 2016 je družba odplačala glavnice v višini 349,9 milijona evrov (od tega 210,7 milijona evrov redno odplačilo letnih glavnice in 139,3 milijona evrov predčasno odplačilo kreditov) in obresti v višini 41,2 milijona evrov. Skupni dolg družbe je 31. decembra 2016 znašal 2.567,0 milijona evrov. V letih 2017–2021 zapade v plačilo še za 1,04 milijarde evrov glavnice kreditov.

V letu 2016 je DARS d. d. na podlagi sprejetega Krovnega zakona za prestrukturiranje dolga izvedel refinanciranje v obliki odplačila letnih anuitet glavnice kreditov. Decembra sta bili podpisani kreditni in poroštevni pogodbi s kreditodajalci v skupni višini 130 milijonov evrov.

Poleg tega sta bila v letu 2016 sklenjena aneksa k obstoječima kreditnima pogodbama z banko NLB za reprogram dveh kreditov v skupni višini 312 milijonov evrov.

Z opravljenim refinanciranjem dela obstoječega dolga in reprogramom obstoječega kredita se zadolženost družbe DARS d. d. ne povečuje, spreminjajo pa se cenovni pogoji in podaljšuje ročnost zadolžitve. Posledično se je znižala povprečna ponderirana obrestna mera portfelja dolga DARS d. d. Zamenjava dražjih kreditov s cenejšimi novimi krediti z daljšo ročnostjo in moratorijem na odplačilo glavnice bo pomembno prispevala k sposobnosti odplačila dolga zlasti v najbolj kritičnem obdobju do leta 2021.

I.9. Avtoceste in hitre ceste v RS ter prometne obremenitve

Republika Slovenija je leta 1994 s posebno pogodbo na DARS d. d. prenesla upravljanje in vzdrževanje vseh zgrajenih avtocest in infrastrukturnih objektov ter naprav na njih. RS je tako prenesla na DARS d. d. 198,8 kilometra do takrat zgrajenih dvopasovnih in štiripasovnih avtocest in hitrih cest ter 67,5 kilometra priključkov.

Z izvajanjem NPIA se je omrežje v upravljanju in vzdrževanju DARS d. d. postopno povečevalo. Ob koncu leta 2016 je družba upravljala 610,4 kilometra avtocest, 140,7 kilometra priključkov nanje, 22,3 kilometra razcepov ter 34,1 kilometra drugih cest.

Tabela 5: Dolžina omrežja v upravljanju in vzdrževanju DARS d. d. na dan 31. decembra 2016

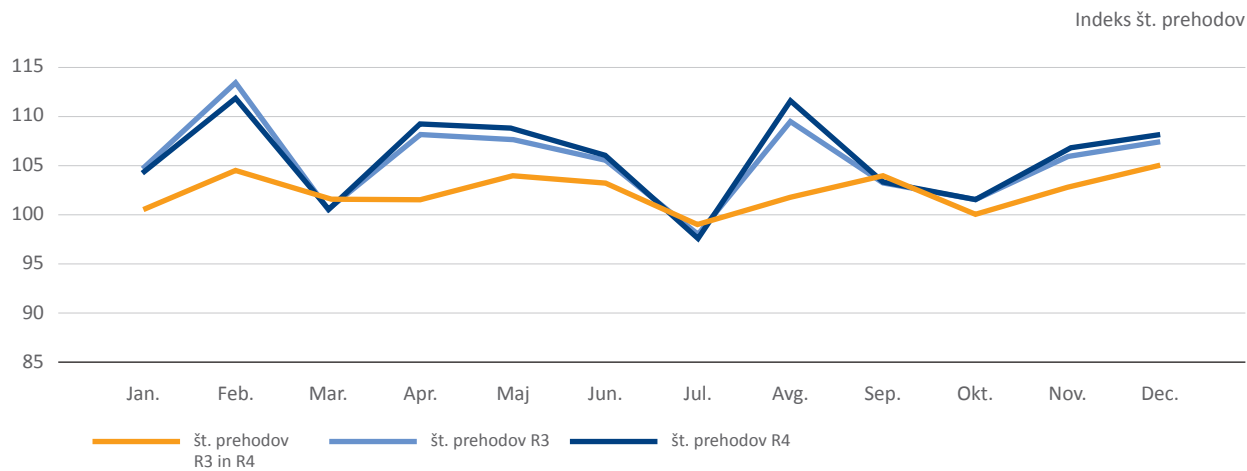
Stanje 31. 12. 2016 (v km)	Dolžina AC in HC (A)	Dolžina razcepov	Dolžina priključkov	Dolžina drugih cest	Zaprti sistem za vozila nad 3.500 kg	Odprti sistem za vozila nad 3.500 kg	Cestninske ceste za vozila nad 3.500 kg	Necestninske ceste za vozila nad 3.500 kg
A1 Šentilj–Dragučova–Maribor–Slivnica–Celje–Trojane–Ljubljana (Zadobrova–Malence–Kozarje)–Postojna–Razdrto–Divača–Črni Kal–Srmin	245,266	11,782	58,265	12,560	98,442	146,824	245,266	0,000
A2 Predor Karavanke–Lesce–Podtabor–Kranj–Ljubljana (Kozarje)–po A1–Malence–Ivančna Gorica–Bič–Pluska–Trebnje–Hrastje–Novo mesto–Kronovo–Drnovo–Obrežje	175,472	4,929	40,782	9,622	9,514	140,241	149,755	25,717
A3 Divača (Gabrk)–Sežana vzhod–Fernetiči	12,246	0,000	3,779	4,076	12,246	0,000	12,246	0,000
A4 Slivnica–Draženci–[Gruškovje*]–R Hrvaška	21,671	4,450	4,630	2,496	0,000	20,750	20,750	0,921
A5 Maribor (Dragučova)–Lenart–Senarska–Vučja vas–Murska Sobota–Dolga vas–Lendava–Pince	79,574	1,099	13,005	2,856	0,000	79,574	79,574	0,000
H2 Pesnica–Maribor (Tezno)	7,200	0,000	3,590	0,000	0,000	0,000	0,000	7,200
H3 Ljubljana (Zadobrova–Tomačevo–Koseze)	10,222	0,000	6,849	0,000	0,000	6,330	6,330	3,892
H4 Razdrto (Nanos)–Vipava–Ajdovščina–Selo–Šempeter–Vrtojba	42,127	0,000	3,871	2,511	19,213	22,914	42,117	0,000
H5 Škofije–Koper (Škocjan)–[Dragonja*]	7,833	0,000	2,756	0,000	0,000	0,000	0,000	7,833
H6 Koper (Škocjan)–Izola–[Lucija*]	5,236	0,000	2,257	0,000	0,000	0,000	0,000	5,236
H7 AC A5 – Dolga vas	3,526	0,000	0,955	0,000	0,000	3,526	3,526	0,000
Skupaj AC in HC	610,373	22,260	140,739	34,121	139,415	420,159	559,574	50,799

V Sloveniji od druge polovice leta 2008 dalje velja vinjetni cestninski sistem za lahka osebna vozila ter odprti in zaprti cestninski sistem za težka vozila.

Težka tovorna vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov, se ne cestninijo na delu ljubljanske obvoznice, mariborski obvoznici, obalnih cestah ter severnem delu gorenjskega kraka, ki se ne cestnini zaradi opustitve gradnje cestninske postaje.

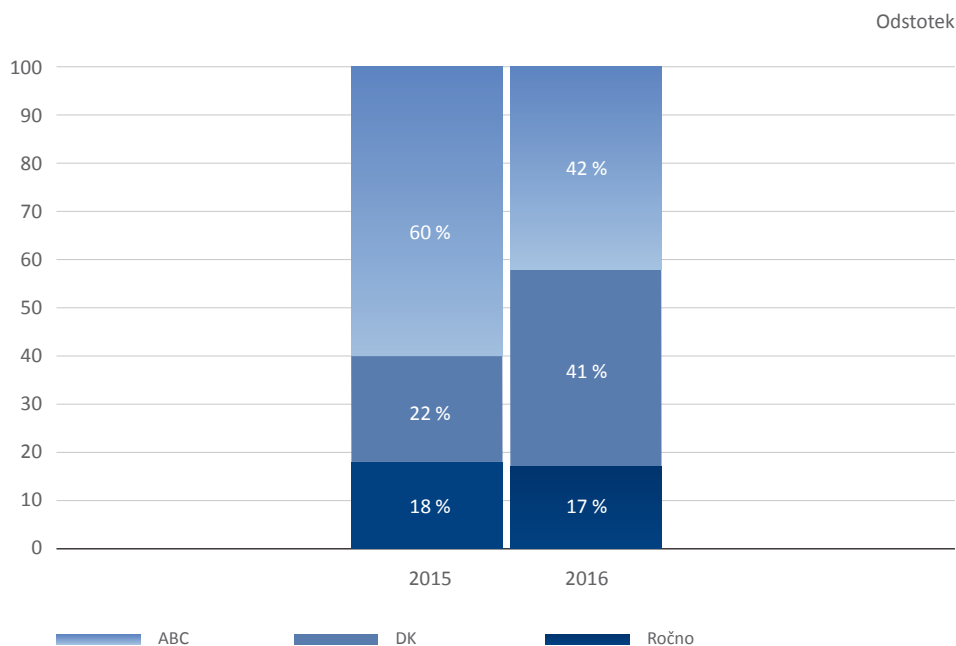
Skupno število prehodov vozil iz razredov R3 in R4 se je v letu 2016 povečalo za 5,07 odstotka. Od tega največ na dolenskem (za 10,44 odstotkov) in gorenjskem kraku (za 8,15 odstotka). Na primorskem kraku se je povečalo za 5,75 odstotka in na štajerskem za 3,56 odstotka.

Slika 9: Indeks števila prehodov vozil razredov R3 in R4 na vseh cestninskih postajah v obdobju 2015/2016

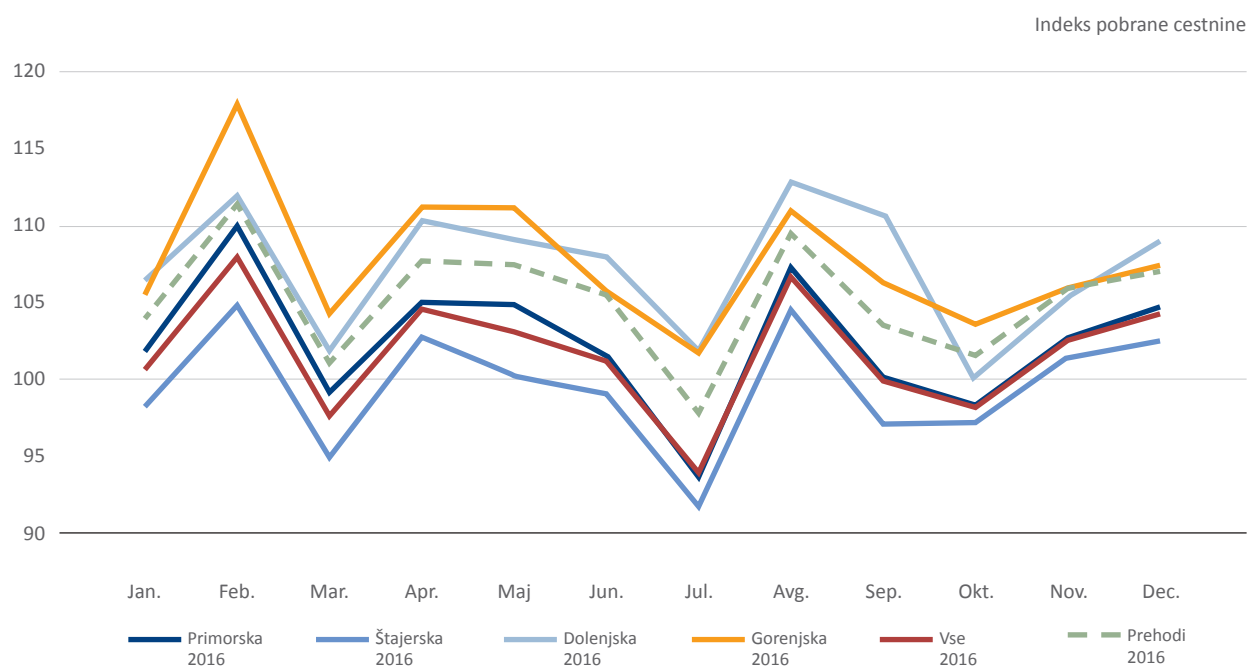
Ugotavljamo, da se je tudi v letu 2016 nadaljevalo zmanjševanje uporabe elektronskih medijev ABC za plačilo cestnine v primerjavi z ročnim plačilom cestnine. Delež tistih, ki so še koristili ABC-sistem plačevanja, se je tako v letu 2016 zmanjšal še za 25,6 odstotka in tako znašal le še 42,5 odstotka, medtem, ko je v letu 2015 ta znašal še 60 odstotkov, v letu 2014 pa 63,9 odstotka. Slednjemu je vzrok najti v vse manj delujočih tablicah ABC-sistema. Posledično pa se je ob tem v letu 2016 povečala uporaba DARS-kartic (DK) v primerjavi z letom 2015 za kar 99,5 odstotka. V letu 2016 je tako predstavljalo plačilo z DK že 41-odstotni delež, medtem ko je ta delež v primerjavi z letom 2015 znašal le 22 odstotkov.

Slika 10: Delež prehodov, plačanih z ročnim plačilom cestnine, DK in ABC, med letoma 2015 in 2016

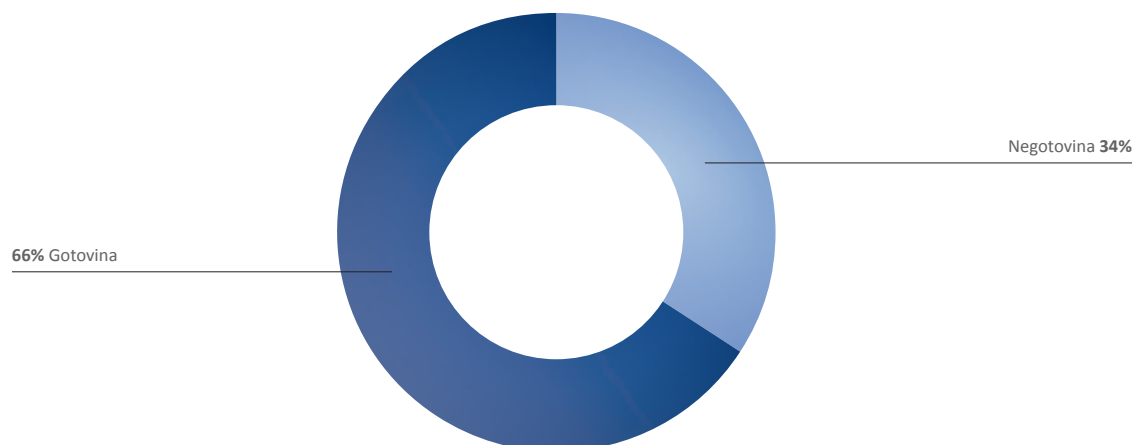
V letu 2016 se je pobrana cestnina za prehode vozil R3 in R4 povečala za 1,48 odstotka. Pri tem je bilo povečanje za 7,51 odstotka na gorenjskem, 7,15 odstotka na dolenskem in 2,18 odstotka na primorskem AC-kraju. Na štajerskem kraku pa se je pobrana cestnina zmanjšala za 0,71 odstotka.

Slika 11: Indeks pobrane cestnine (za R3 in R4) po avtocestnih krakih v obdobju 2015/2016

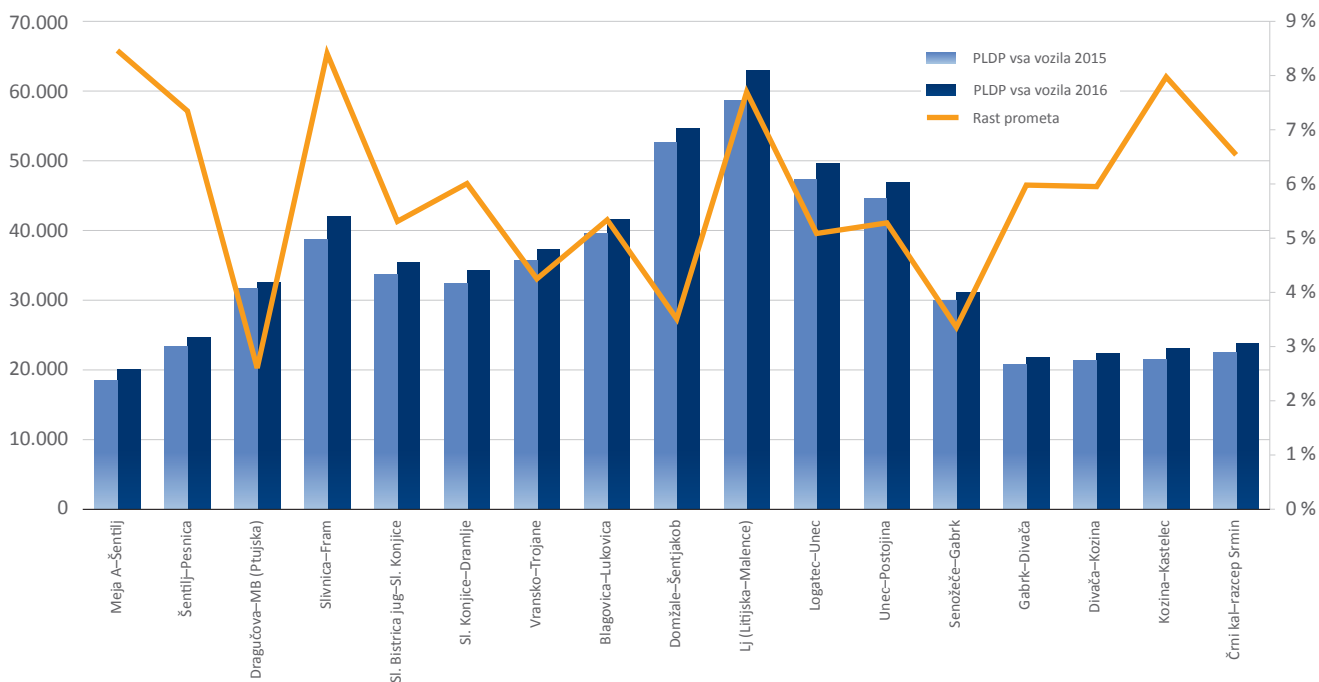
V letu 2016 se je ponovno tudi nadaljevalo zmanjšanje deleža gotovinskih plačil (domača in tuja valuta) na 33 odstotkov (36 odstotkov v letu 2015) na račun povečevanja deleža negotovinskih plačil (plačila z debetnimi, kreditnimi ali bencinskimi plačilnimi karticami) na 66 odstotkov (64 odstotkov v letu 2015) na drugi strani. Slednje se odraža kot splošni trend v povečevanju negotovinskih deležev plačil v sistemih plačilnega prometa in tudi posledično zaradi nadaljujočega zmanjševanja plačil z gotovino.

Slika 12: Delež gotovinskih in negotovinskih plačil v letu 2016

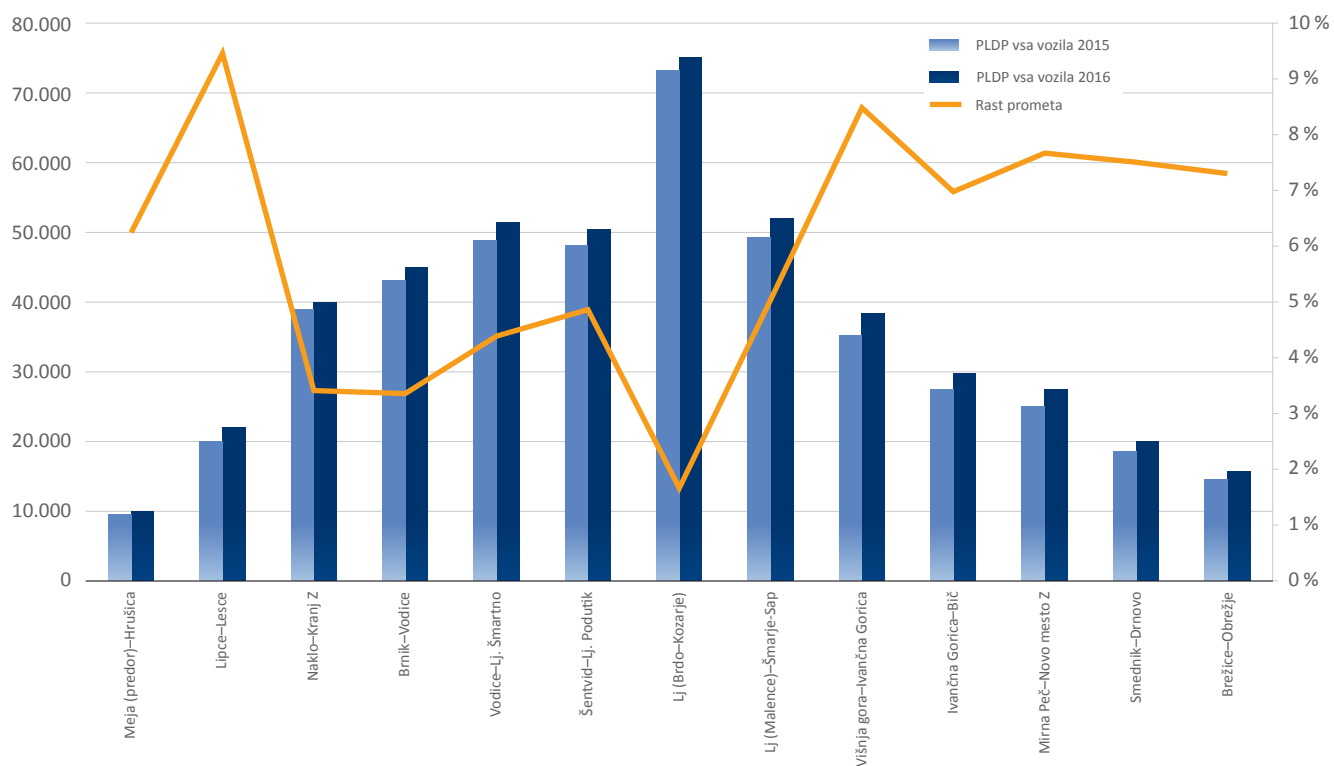
V letu 2016 beležimo rast prometa na vseh avtocestnih krakih, razen na A3, kjer je zabeležen padec prometa za 3,4 % glede na leto 2015.

Slika 13: Primerjava PLDP v letih 2015 in 2016 na izbranih odsekih avtoceste A1

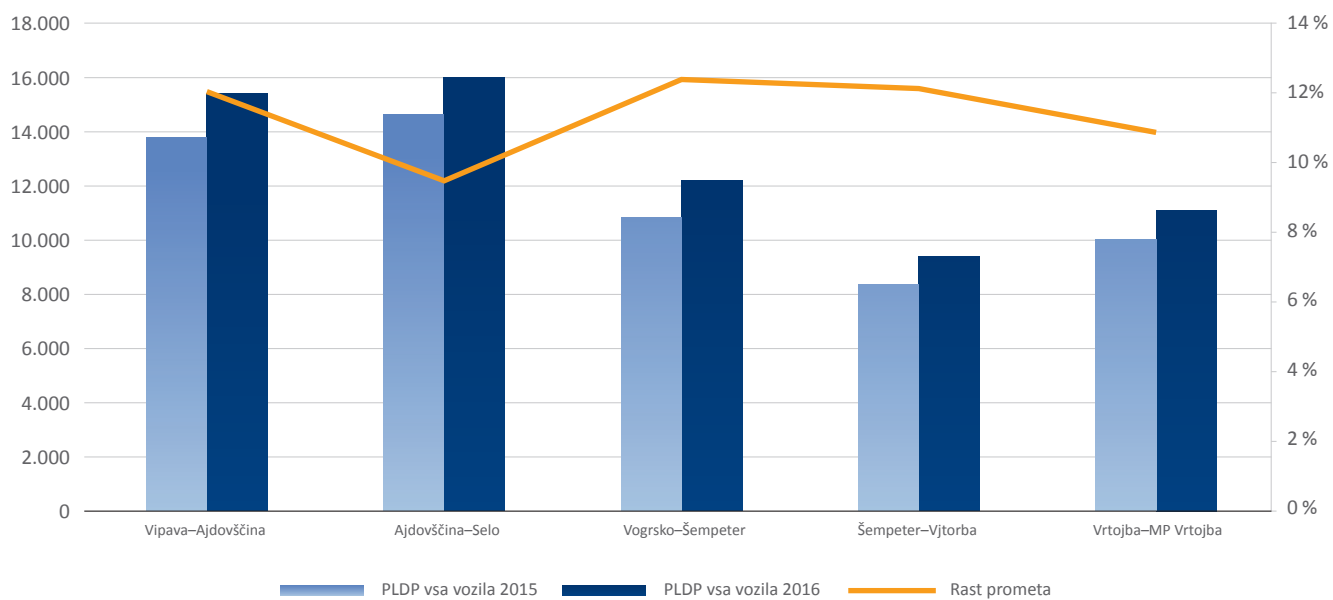
Promet na A1 se je na vseh odsekih povečal. Ne glede na odstotek rasti je prišlo na A1 do največje rasti prometa gledano po povečanju števila vozil. Na prikazanih odsekih se je PLDP povečal za od 837 vozil/dan (odsek Dragučova–MB (Ptujška)) do 4486 vozil na dan na vzhodni ljubljanski obvoznici, ki pa je tudi najbolj obremenjen odsek avtoceste A1.

Slika 14: Primerjava PLDP v letih 2015 in 2016 na izbranih odsekih avtoceste A2

Promet na A2 se je na vseh odsekih povečal. Na prikazanih odsekih se je PLDP povečal za od 600 vozil/dan (Karavanke) do 2971 vozil na dan (odsek Višnja Gora–Ivančna Gorica). Na najbolj obremenjenem odseku v Sloveniji Lj (Brdo–Kozarje) se je promet povečal za 1169 vozil na dan. V letu 2016 je bil PLDP na tem odseku 74.348.

Slika 15: Primerjava PLDP v letih 2015 in 2016 na izbranih odsekih avtoceste H4

Na hitri cesti H4 je promet v letu 2016 v povprečju narasel za 11,3 %.

Slika 16: Avtocestni sistem v Republiki Sloveniji, december 2016

Legenda

- zgrajeni avtocestni odseki
- avtocestni odseki v gradnji

I.10. Vlaganja v razvoj in obnavljanje avtocest

1.10.1. Investicije v imenu RS in za njen račun

Prostorsko dokumentacijo in pridobivanje nepremičnin za potrebe gradnje avtocest je DARS d. d., skladno s 4. členom ZDARS-1, izvajal v imenu RS in za njen račun. Navedene naloge so bile realizirane v višini 10,4 milijona evrov.

Tabela 6: Realizirana vrednost izvedenih nalog v imenu RS in za njen račun (v EUR)

Prostorska dokumentacija in pridobivanje nepremičnin	Realizacija*
Prostorsko načrtovanje	1.284.840
Pridobivanje nepremičnin	9.107.936
Skupaj prostorska dokumentacija in pridobivanje nepremičnin	10.392.776

*Navedene naloge opravlja DARS d. d. v imenu in za račun RS, zato so vrednosti prikazane v bruto zneskih.

1.10.2. Investicije v imenu DARS d. d. in za njegov račun

Investicijska dejavnost se je v letu 2016 izvajala skladno z možnostmi zagotavljanja finančnih virov. Vrednost realizacije gradnje in obnov avtocestnih odsekov je v letu 2016 znašala 104,0 milijona evrov.

Tabela 7: Realizirana vrednost investicij v imenu DARS d. d. in za njegov račun

Razvoj avtocest	Realizacija
Nov elektronski cestninski sistem	517.432
Projektna dokumentacija	3.971.157
Pričetek gradnje	1.775.797
Gradnja odsekov, za katere se je v letu 2016 pripravljala projektna dokumentacija	2.944
Nadaljevanje gradnje	50.349.678
Zaključna dela na AC, predanih prometu do vključno leta 2015	4.428.021
Ostale postavke	2.326.892
Gradbena dela pri obnavljanju avtocest	27.970.901
Elektrostrojna dela in ITS	3.665.377
Izboljšanje prometne varnosti	2.487.964
Necestninske navezovalne ceste	15.622
Investicije na področju upravljanja in vzdrževanja	6.529.927
Skupaj razvoj in obnavljanje avtocest in navezovalnih cest	104.041.710

I.11. Mednarodno sodelovanje in pridobivanje evropskih nepovratnih sredstev

DARS d. d. si skladno z vizijo, ki je usmerjena v povezovanje na najrazličnejših področjih, prizadeva vzpostaviti vedno boljše mednarodne povezave.

S sodelovanjem v mednarodnih združenjih, kot so ASECAP, PIARC, IBTTA, organizacijo srečanj s sorodnimi institucijami, srečanji s predstavniki evropskih institucij ter sodelovanjem v različnih delovnih skupinah in platformah DARS d. d. postaja pomemben partner pri oblikovanju tako pravnih podlag kot organizacijskih usmeritev s področja upravljanja, vzdrževanja in financiranja cestne infrastrukture.

Vedno več aktivnosti je povezanih tudi s pridobivanjem evropskih sredstev. Čeprav je sredstev, ki so na voljo za avtocestne projekte, vedno manj, konkurenca pa vedno večja, je DARS d. d. v letu 2016 prejel 33.058.297 EUR evropskih nepovratnih sredstev.

Prejeli smo 754.378 EUR za izgradnjo protihrupnih ograj na nekaterih AC-odsekih (skupaj so bila za ta projekt koriščena kohezijska sredstva v skupni višini 25,1 milijona EUR), plačan je bil zadnji zahtevek v višini 533.103 EUR za rekonstrukcijo posameznih AC-odsekov za povečanje prometne varnosti (skupni znesek prejetih sredstev iz Kohezijskega sklada za ta projekt znaša 21,3 milijona EUR) in iz proračuna TEN-T smo prejeli 30.409 EUR sredstev za projekte iz programa »Crocodile I«. Za izdelavo projektne dokumentacije PGD/PZI za dograditev 2. cevi predora Karavanke smo prejeli 709.946 EUR sredstev CEF (sredstev Instrumenta za povezovanje Evrope).

V zadnjem četrtletju 2016 se je pričelo tudi črpanje sredstev evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020. Iz tega naslova je DARS d. d. prejel 31.030.460 EUR za gradnjo odseka Draženci–MMP Gruškovje.

V letu 2016 je bil odobren pilotni projekt C-Roads, ki bo v višini 50 % sofinanciran iz sredstev instrumenta za povezovanje Evrope. Gre za pilotni projekt uvajanja kooperativnih sistemov za prenos informacij v realnem času, ki temeljijo na komunikacijah vozilo-vozilo, vozilo-infrastruktura in infrastruktura-vozilo, s čimer DARS d. d. prispeva tudi k uresničevanju prioritet Evropske unije s področja inteligentnih transportnih sistemov.

I.12. Samoocena po modelu odličnosti EFQM

V skladu s »Priporočili in pričakovanji Slovenskega državnega holdinga« je uprava družbe DARS d. d. imenovala delovno skupino za izvedbo samoocene po modelu odličnosti EFQM 2013. Skupina je v skladu z zahtevami modela izvedla samooceno in pripravila poročilo, ki vsebuje ugotovitve, akcijski načrt s 34 ukrepi ter kratkoročne in srednjeročne zelene cilje poslovanja družbe na področju kakovosti in odličnosti.

Uprava družbe daje priporočilom in pričakovanjem SDH velik pomen ter je s tem v zvezi dokument »Strategija DARS d. d. 2017–2020« v okviru devetih strateških ciljev prepoznala v okviru »Strateške smernice dolgoročna poslovna stabilnost«, strateški cilj »SC 6 Implementacija poslovne odličnosti«, s ključnim kazalnikom »Doseči 500 točk do leta 2020 glede na zahteve modela EFQM«.

Prav tako sta eden izmed vidikov poslovno odlične organizacije tudi energetska ozaveščenost in delovanje družbe. S tem namenom je družba DARS d. d. kot enega izmed 35 ukrepov samoocene, ki se glasi »S ciljem optimalnega upravljanja z energijo družbe je potrebna vpeljava in certificiranje sistema upravljanja z energijo ISO 50001 in integracija v obstoječ sistem vodenja«, kar smo potrdili s prejetim certifikatom v januarju 2017.

Nadzorni svet obravnava poročilo o realizaciji ukrepov samoocene po modelu odličnosti EFQM na vsakih šest mesecev ter potrdi primernost uvedenih ukrepov.

I.13. Integrirani sistem vodenja

Integrirani sistem vodenja vključuje vidik kakovosti po zahtevah standarda ISO 9001, vidik ravnanja z okoljem po zahtevah standarda ISO 14001, vidik varnosti in zdravja pri delu po zahtevah standarda BS OHSAS 18001 in vidik sistema upravljanja z energijo po zahtevah standarda ISO 50001. Vsi vidiki skupaj sestavljajo enovit sistem vodenja, ki je opisan v Poslovniku sistema vodenja in pripadajočih dokumentih.

Temelj integriranega sistema vodenja in zahtev standardov so nenehne izboljšave na podlagi pristopa PDCA (planiraj, izvedi, preveri in ukrepaj), ki je gonilo napredka in optimizacije poslovnih procesov na vseh področjih delovanja družbe.

V letu 2016 smo nadaljevali aktivnosti z namero vzpostavitve projekta uvedbe sistema upravljanja z energijo po standardu ISO 50001, katerega zahteve smo integrirali v trenutni sistem vodenja kakovosti, ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu, ob koncu leta 2016 smo potrdili uspešnost uvedenih zahtev z izvedenim 1 delom certifikacijske presoje s strani neodvisne akreditirane institucije.

Z namenom zagotavljanja kredibilnosti sistema vodenja kakovosti in ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu le-te redno in uspešno certificiramo s strani zunanje akreditirane institucije.

I.14. Notranja revizija

V notranji reviziji delujemo samostojno in neodvisno, s potrebno profesionalno skrbnostjo in v skladu s strokovnimi pravili. Organizacijsko smo podrejeni poslovodstvu, funkcijsko pa revizijski komisiji oziroma nadzornemu svetu. Posle notranjega revidiranja opravljamo skladno z Mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju, Kodeksom notranjerevizijskih načel, Kodeksom etike in Kodeksom poklicne etike notranjega revizorja. Notranji revizorji nenehno izpopolnjujemo svoja znanja in dopolnjujemo metodologijo v skladu z Mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja na področju notranjega revidiranja. V letu 2016 smo izvedli zunanjo presojo kakovosti delovanja notranje revizije in izdali so nam mnenje, da notranja revizija deluje v skladu z Mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju.

Z neodvisnimi in nepristranskimi revizijskimi in svetovalnimi storitvami upravi in revizijski komisiji DARS d. d. skrbimo za krepitev in zaščito vrednosti organizacije. Na podlagi ocene tveganj dajemo objektivna zagotovila in vodstvu svetujemo z namenom, da se uresničijo zastavljeni cilji in izboljšata učinkovitost ter uspešnost poslovanja. V notranji reviziji pomagamo družbi DARS d. d. uresničevati njene cilje tako, da spodbujamo k premišljenemu upravljanju različnih vrst tveganj, kar pomeni, da na sistematičen in urejen način ocenjujemo sisteme notranjih kontrol ter dajemo priporočila za ustrezno upravljanje tveganj. V notranji reviziji delujemo s pooblastili uprave in smo upravi tudi neposredno odgovorni. O svojih ugotovitvah in priporočilih za izboljšanje učinkovitosti notranjih kontrol za obvladovanje tveganj poročamo poslovodstvu in revizijski komisiji nadzornega sveta.

Delovanje notranje revizije temelji na Temeljni listini o delovanju službe notranje revizije in Priročniku za delo notranje revizije. Delo opravljamo skladno s Strateškim načrtom notranje revizije in Letnim načrtom, ki temelji na tveganjih in vključuje vse prepoznane in ocenjene vrste tveganja ter predloge vodstva in revizijske komisije. Tako strateški načrt notranje revizije kot tudi letne načrte dela notranje revizije potrjujejo uprava družbe in tudi nadzorni svet Dars d. d.

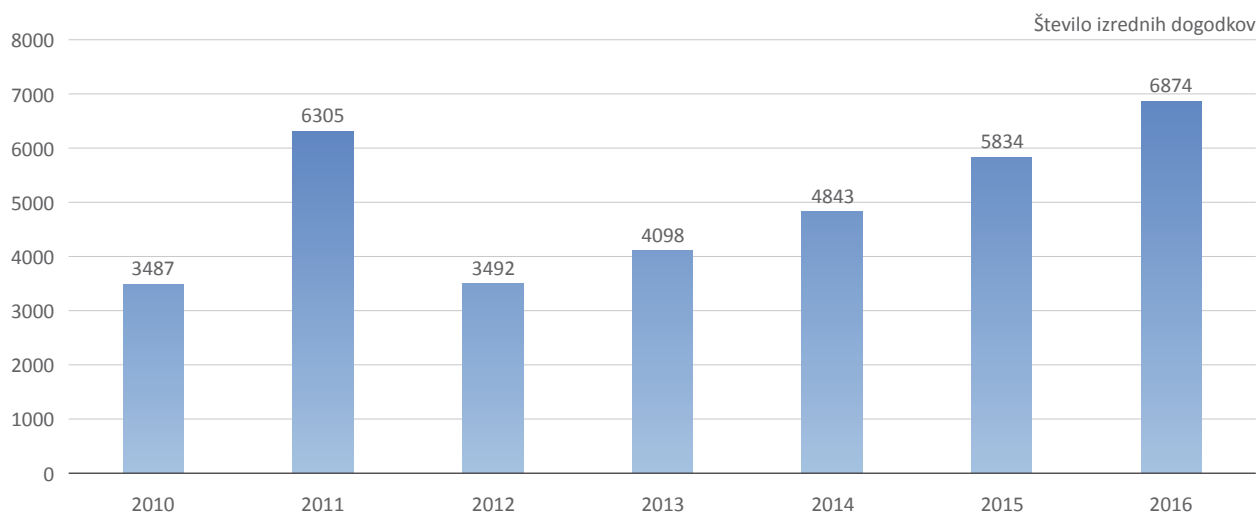
V letu 2016 smo izvedli pet rednih in dve izredni notranji reviziji ter dve reviziji, ki sta se pričeli v letu 2016, zaključili pa v prvem četrtletju leta 2017. Sodelovali smo kot svetovalci pri realizaciji priporočil. Veliko časa smo posvetili tudi svetovalnemu delu – opravili smo enajst svetovalnih poslov. Na podlagi opravljenih revizij smo izdali skupno 23 priporočil. Poleg rednih in izrednih revizijskih pregledov smo v notranji reviziji v letu 2016 redno spremljali realizacijo priporočil iz preteklih revizij in s tem seznanjali upravo in revizijsko komisijo.

I.15. Trajnostni razvoj

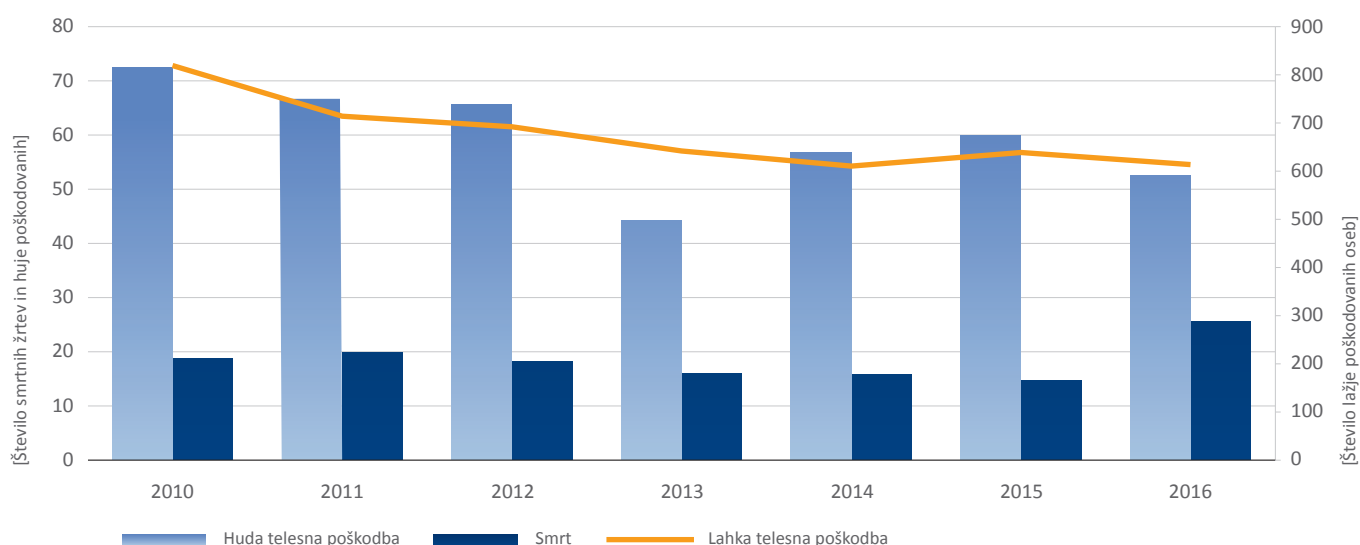

1.15.1. Promet in skrb za varnost

Slika 17: Primerjava izrednih dogodkov po letih

Slika 18: Posledice prometnih nesreč na AC in HC po letih

Kljub večjemu prometu se je število nesreč s hudimi in lahkimi poškodbami zmanjšalo, žal pa se je poslabšala statistika nesreč s smrtnimi žrtvami. Policija je vzroke teh nesreč opredelila za napako voznikov, zato bomo naše aktivnosti še vedno usmerjali k preventivi, izobraževanju in opozarjanju.

Za prometno varnost skrbimo na več nivojih in v več službah, kar opredelimo v Letnem planu prometne varnosti.

Ukrepi se nanašajo na infrastrukturo, ITS-sisteme in ESO-opremo, preventivne in izobraževalne projekte, raziskave in pilotne projekte. Veliko pozornosti posvečamo tudi varnosti zaposlenih na terenu, kjer smo s prenovno Pravilnika o vzdrževalnih delih na avtocestah uspeli uzakoniti še jasnejšo signalizacijo za varovanje delovišč. Prav tako smo nabavili radarska ohišja za zapore in radarje za avtoceste. Velik napredek pri prometni varnosti smo zagotovili s pilotnim projektom sekcijskega merjenja hitrosti na Trojanah.

Varnost poskušamo izboljšati tudi z vedno bolj usklajenimi zaporami in drugimi motnjami v prometu, z bolj-šim in hitrejšim obveščanjem voznikov ter pravočasnim omejevanjem vožnje določenim vrstam vozil ob neugodnih vremenskih razmerah, ki so iz leta v leto agresivnejše.

Varnost v predorih

V letu 2016 je bilo v predorih, daljših od 500 m, skupaj 38 nesreč in incidentov, ko je bilo potrebno ukrepanje reševalnih služb in začasno izločanje celotnega predora ali njegovega dela iz obratovanja. Največkrat je bil primarni vzrok dogodka prometna nesreča I. ali II. kategorije (50 %), sledijo požarni dogodki (18 %), okvare vozil (16 %) in drugi dogodki kot vozilo brez goriva in pešec v predoru (11 %). Prišlo je tudi do prometne nesreče IV. kategorije, ko je ena oseba umrla (posledica neprimerne manevra z vozilom zaradi nenadne slabosti). Pri dveh dogodkih sta se dva udeleženca lažje poškodovala.

Pri požarnih dogodkih je treba omeniti požar tovornega vozila in požar avtobusa, obakrat v predoru Jasovnik. Požarni potencial je bil velik, v obeh primerih bi lahko prišlo do hudih posledic za udeležence in do takih poškodb predora z opremo, ki bi zahtevale večdnevno zaprtje predorske cevi. Zaradi učinkovitega sistema

odziva na požarni dogodek s hitro intervencijo poklicnih gasilcev ter hitro odpravo poškodb je prišlo le v prvem primeru do enodnevnih zapora predorske cevi, v drugem primeru pa je bila predorska cev izločena iz prometa manj kot 3 ure.

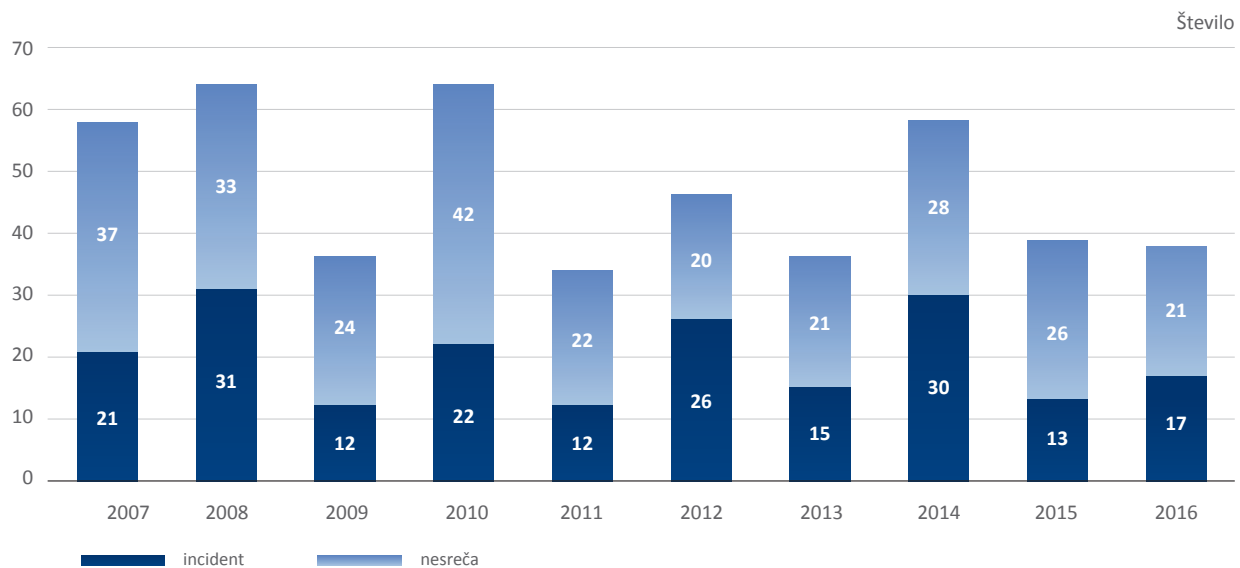
Ugotavljamo:

- da je število dogodkov še vedno relativno majhno in na nivoju števila dogodkov zadnjih let,
- da so bili dogodki posledica ravnanja uporabnikov, na kar DARS praktično ne more neposredno vplivati,
- da gostitve dogodkov niso bile ugotovljene,
- da je odziv pristojnih služb ob izrednih dogodkih učinkovit.

Poleg navedenih konkretnih nesreč je bilo treba izvajati tudi preventivne zapore predorov zaradi tehničnih okvar vgrajenih sistemov zaradi neurja in nesreč na trasi. Zapiranje predorov zaradi burje v 2016 nismo beležili. V enem primeru je bilo treba za nekaj ur zapreti predor Karavanke zaradi uhajanja plina pri izvajanju poskusnih vrtn pred izvedbo 2. predorske cevi.

Poudariti velja, da je trend dokaj dobre prometne varnosti v predorih treba pripisati temeljitim obnovam opreme predorov v zadnjih letih (skladno z direktivo) in vedno boljši ozaveščenosti uporabnikov o načinu vožnje skozi predore.

Slika 19: Nesreče in incidenti v predorih daljših od 500 m, od leta 2007 do 2016

1.15.2. Ravnanje z okoljem

Hrup

Operativni program varstva pred hrupom (OP HRUP), ki ga povzroča promet po pomembnih železniških progah in pomembnih cestah prve faze, nalaga upravljavcem cestne in železniške infrastrukture izvedbo ukrepov za omejevanje čezmernih obremenitev okolja s hrupom. DARS d. d. je leta 2014 in 2015 v okviru Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture začel izvajati projekt Gradnja protihrupnih ograj na petih avtocestnih odsekih (Brezovica–Vrhnika, Dramlje–Celje, Celje–Arja vas in Malence–Šmarje-Sap) v RS, ki se je sofinanciral z evropskimi kohezijskimi sredstvi v višini 85 odstotkov. Z izvedbo protihrupnih ukrepov je

zagotovljeno, da promet na obravnavanih odsekih ne povzroča več čezmernih obremenitev okolja s hrupom. Skupno je bilo na petih avtocestnih odsekih v okviru tega projekta zgrajenih 31,4 kilometra oziroma skoraj 141 tisoč kvadratnih metrov novih protihrupnih ograj. Jeseni 2016 je DARS d. d. izvedel projekt »Zapolnitev odprtini v obstoječi protihrupni ograji pri naselju Kokrica – levo« ob AC-odseku 0607-Kranj Z-Kranj V, v okviru katerega so bile zapolnjene odprtine v protihrupni ograji ob naselju Rupa, na območju med Bleiweisovo cesto in Cesto na Rupo v Kranju.

Skladno z OP HRUP smo pripravili študijo obremenitve s hrupom ter predlog protihrupne zaščite za štirinajst najbolj izpostavljenih objektov ob AC-odsekih, ki niso bili celovito rešeni v preteklosti. Na podlagi potrjenih ukrepov smo začeli pridobivanje PZI projektne dokumentacije za dvanajst od navedenih štirinajst lokacij.

Na nivoju DARS d. d. je bila s pomočjo zunanjih sodelavcev (DRI UI d. o. o., STIA NGI d. o. o.) pripravljena in sprejeta Metodologija za spremljanje stanja protihrupne zaščite na avtocestah in hitrih cestah. Po sprejetju Metodologije smo skupaj s pogodbenim strokovnjakom s predmetnega področja pristopili k popisu stanja protihrupne zaščite. V letu 2016 smo nadaljevali popis stanja protihrupne zaščite. Na podlagi zbranih in analiziranih podatkov je bil določen del protihrupne zaščite vključen v Načrt ukrepov na infrastrukturi v obdobju 2016–2018.

Leta 2016 smo prejeli 58 pritožb, od tega 45 pritožb v papirni obliki in 13 po elektronski pošti. Pet zahtev se je nanašalo na posredovanje informacij javnega značaja v povezavi s prekomernim hrupom kot posledico odvijanja prometa na cestah v upravljanju DARS d. d. Ob pomoči zunanjega sodelavca (DRI UI d. o. o.) smo z dopisom odgovorili vsem strankam.

Predstavniki DARS d. d. smo vključeni v medresorsko delovno skupino za pripravo Operativnega programa varstva pred hrupom za obdobje 2018–2022 za področje MOL in MOM, ki je trenutno še v fazi priprave (prava zunanje razpisa za izbiro izvajalca).

Ravnanje z odpadki

V smislu uresničevanja politike varovanja okolja je dal DARS d. d. tudi v letu 2016 velik poudarek nadzorovanemu ravnanju z odpadki, kot ga narekuje veljavna zakonodaja. Vse aktivnosti so bile usmerjene v pravilno ravnanje z odpadki z doslednim ločevanjem odpadkov že pri samem izvoru.

V letu 2016 smo nadaljevali politiko kontroliranega in nadzorovanega oddajanja vseh vrst odpadkov, s posebno pozornostjo nad ravnanjem z nevarnimi odpadki. Za prevzem različnih vrst odpadkov imamo sklenjene pogodbe za prevzem odpadkov s prevzemniki odpadkov, ki imajo dovoljenje za ravnanje s predmetnimi odpadki. Prevzemniki odpadkov so pridobljeni po postopkih javnega naročanja. S prevzemniki odpadkov sklepamo večletne pogodbe. V tem smislu so bili v letu 2016 izbrani prevzemniki odpadkov za prevzem odpadnih materialov – odpadnih barv, lakov in razredčil, za prevzem odpadnih tunelskih pralnih vod in za prevzem odpadkov – peskov iz peskolovov. Prav tako je bil v letu 2016 z izbranim izvajalcem sklenjen dogovor za prevzem odpadnega železa in aluminija. Izjema so greznične vode in blato iz malih komunalnih čistilnih naprav, ki sodijo pod obvezno gospodarsko javno službo, in te odpadke prevzemajo lokalne gospodarske javne službe. Enako velja tudi za komunalne odpadke. V letu 2016 smo sistem prevzemanja tovrstnih odpadkov dorekli z večino lokalnih izvajalcev gospodarske javne službe, zato sistem prevzemanja teh odpadkov poteka tekoče na dogovorjen način.

Odpadke delimo na dva sklopa: nenevarni in nevarni odpadki. Med nenevarnimi odpadki je bilo v letu 2016 podobno kot v letih 2014 in 2015 zbranih največ odpadkov pri čiščenju cest, odpadkov iz peskolovov, odpadne greznične vode, predorske pralne vode, odpadnega asfalta in odpadne plastike. Med nevarnimi odpadki je bilo največ odpadnega olja, zaoljene vode, mulja, odpadne barve in laka ter absorpcijskih pivnikov (uporabljeno ob nesrečah). Iz te strukture so izvzeti komunalni odpadki, ki se obravnavajo na drugačen način. Zaradi velike količine odpadkov so bile ciljne aktivnosti usmerjene v zmanjševanje količin odpadkov. Večji ukrep v

preteklih letih je bila izgradnja odcejalnikov za izcejanje odpadnega peska iz peskolovov. Večina načrtovanih odcejalnikov (za vsako bazo vsaj eden) je bila izvedena že do leta 2015, v letu 2016 pa je bila načrtovana izvedba še zadnjega odcejalnika, to je odcejalnik Novo mesto. Odcejalnik se je izvedel konec leta 2016, zaključna dela pa so se izvedla v začetku leta 2017.

V zvezi z ravnanjem odpadkov se je vodila s strani ministrstva predpisana evidenca o ravnanju z odpadki, v začetku leta pa se je pripravilo tudi poročilo o ravnanju z odpadki za predpreteklo leto.

Varovanje vode

Odvajanje padavinske vode z avtocest se izvaja na način razpršene ali pa kontrolirane odvodnje skozi zadrževalne bazene. V letu 2016 se je izvajalo redno letno čiščenje vseh najbolj obremenjenih lovilnikov olj (lokacije lovilnikov olj na avtocestnih bazah in izpostavah) in osnovno vzdrževanje zadrževalnih bazenov (košnja trave, popravilo poškodovanih delov, popravilo poškodovanih ograj, čiščenje usedalnikov, peskolovov). Nastali nevarni in nenevarni odpadki so bili predani pogodbenemu prevzemniku tovrstnih odpadkov, ki razpolaga z veljavnim okoljevarstvenim dovoljenjem Agencije RS za okolje. Skladno z zahtevami zakonodaje, internim navodilom o ravnanju z odpadki in poslovnik o vzdrževanju lovilcev olj se za vsak poseg na lovilcu olj ali na zadrževalnem bazenu izpolni obratovalni dnevnik, ki je sestavni del Poročila o pregledih stanja in obratovanja zadrževalnih bazenov ob avtocestah in hitrih cestah za vsako koledarsko leto posebej.

V zvezi z obratovanjem zadrževalnih bazenov v smislu varovanja naravnega okolja se je tudi v letu 2016 izvajal letni program obratovalnega monitoringa (LPOM) padavinske odpadne vode, ki meri obremenjenost iztočnih voda iz zadrževalnih bazenov. Meritve so pokazale, da so parametri iztočne vode iz zadrževalnih bazenov v predpisanih mejah iz Uredbe in se kot take lahko odvajajo v naravo brez dodatnega prečiščenja. V prvem trimesečju leta 2016 je bilo izdelano poročilo o izvajanju LPOM v letu 2015, v nadaljevanju leta pa je bil pripravljen tudi predlog izvajanja LPOM za leto 2017, ki je bilo potrjeno s strani Ministrstvo za okolje in prostor. Izvajali smo tudi kontrolirano zbiranje predorskih pralnih voda, ki smo jih kot specifično vrsto odpadkov predajali v prečiščenje pogodbenim prevzemnikom odpadkov.

Emisija plinov

V predorih, daljših od 500 metrov, so nameščeni sistemi za prezračevanje predorskih cevi, avtomatska regulacija teh sistemov pa omogoča spremljanje emisije plinov in vidljivosti v predorih. Meritve se spremljajo v sklopu nadzornih centrov, ki so lokacijsko pristojni za nadzor prometa v posameznih predorih.

NC Hrušica spremlja parametre v predoru Karavanke, RNC v predorih Golovec in Šentvid, NC Kozina v predorih Kastelec in Dekani, Podnanos, Barnica in v pokritem vkopu Rebernice II, NC Vransko in Slovenske Konjice pa v predorih Cenkova, Golo rebro, Pletovarje, Ločica, Jasovnik, Trojane in Podmilj.

Z optimizacijo prometnega toka zmanjšujemo prometne zastoje, kar pomeni, da je čim manj dodatnih izpustov plinov vozil. To dosegamo s pravočasnim izločanjem tovornih vozil, preusmeritvami, dodatnimi portali spremenljive prometno informativne signalizacije, koordinacijo vseh zapor ter usklajenim delovanjem nadzornih centrov.

Vplivi posipnih materialov na okolje

V zimskem času se vozišča posipajo z različnimi posipnimi materiali, ki preprečujejo poledico in zagotavljajo varnost vozišča. Uporabljeni posipni materiali naj ne bi imeli večjega vpliva na tla, kakovost površinske in podtalne vode, rastlinje, ljudi in živali, objekte (cestišča, mostove, viadukte in zgradbe) ter vozila. Vpliv soljenja na okolje smo tudi v letu 2016 spremljali v sklopu izvajanja letnega programa obratovalnega monitoringa padavinske vode iz zadrževalnih bazenov (LPOM). Analize posameznih odvzetih vzorcev so pokazale, da prisotnost elementov soljenja nikjer ni presežena oziroma je bila ob vsaki analizi v predpisanih mejah. Končno poročilo LPOM za leto 2016 je bilo izdelano do konca februarja 2017 in bo posredovano Ministrstvu za okolje in prostor.

1.15.3. Upravljanje človeških virov

Podatki o zaposlenih v DARS d. d.

Tabela 8: Ključni podatki o zaposlenih v DARS d. d. za leti 2015 in 2016

	2015	2016
Stanje zaposlenih v DARS d. d.		
Število zaposlenih v DARS d. d. – z nadomeščanji	1242	1247
Število zaposlenih v DARS d. d. – brez nadomeščanj	1231	1237
Demografski podatki o zaposlenih		
Povprečna starost zaposlenih	44,8 leta	45,3 leta
Odstotek zaposlenih žensk	25,8 %	25,6 %
Izobrazbena struktura zaposlenih		
Odstotek zaposlenih z največ IV. stopnjo izobrazbe	40,3 %	39,8 %
Odstotek zaposlenih s V. stopnjo izobrazbe	33,3 %	33,4 %
Odstotek zaposlenih s VI. stopnjo izobrazbe	16,5 %	16,5 %
Odstotek zaposlenih s VII. ali višjo stopnjo izobrazbe	9,9 %	10,3 %
Socialna varnost zaposlenih v DARS d. d.		
Število dodeljenih solidarnostnih pomoči	47	54
Število delavcev s priznano invalidnostjo	36	38
Število uvedenih postopkov za priznanje invalidnosti	12	11
Število prijav k prostovoljnemu pokojninskemu zavarovanju	21	143
Stopnja bolniškega staleža	5,0 %	4,7 %
Razvoj zaposlenih – izobraževanje in usposabljanje		
Obseg izobraževanj v urah na zaposlenega	17	21
Vrednost izobraževanj na zaposlenega	123	132
Obseg udeležencev na izobraževanju	1846	2275

Zaposlovanje

Za doseganje zastavljenih poslovnih ciljev v letu 2016 in nemoteno poslovanje je zaposlovanje potekalo v skladu s sprejetim Poslovnim načrtom ter skladno z Operativno izvedbenim delom kadrovskega načrta za leto 2016. Izvedenih je bilo 26 internih in 38 eksternih razpisov prostih delovnih mest, v okviru katerih se je na novo zaposlilo 43 delavcev. V letu 2016 je DARS d. d. zapustilo 38 zaposlenih, od tega se jih je deset upokojilo.

Skrb za socialno varnost zaposlenih

V skladu z veljavno zakonodajo in sprejetimi internimi akti so bile aktivnosti usmerjene na različna področja oziroma vidike zagotavljanja socialne varnosti zaposlenih v DARS d. d. V letu 2016 so bili sprejeti akti delodajalca, ki pomembno prispevajo k višji stopnji socialne varnosti zaposlenih v družbi in med drugim prinašajo podlage za izplačilo dodatne jubilejne nagrade, možnost prejema dodatne odpravnine ob odhodu v pokoj oziroma možnost opravljanja začasnega ali občasnega dela po prenehanju delovnega razmerja zaradi upokojitve. Novost je tudi vključitev vseh zaposlenih v kolektivno dodatno zavarovanje za dodatno pokojnino pri enem od upravljavcev pokojninskih skladov skladno z določili Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

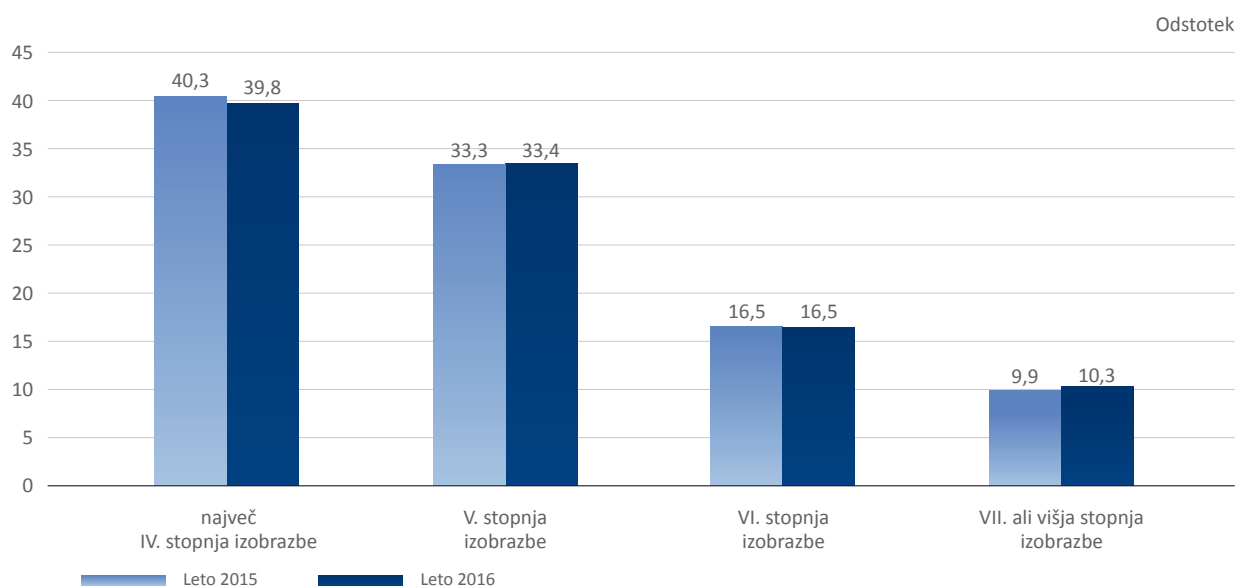
Razvoj kadrov

Strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje znanja ter večšin zaposlenih s ciljem izboljšanja kakovosti storitev in delovne učinkovitosti je bila tudi v letu 2016 ključna aktivnost na področju razvoja kadrov. V primerjavi z letom 2015 je bil dosežen za 22 % večji obseg izobraževanj na zaposlenega, za 23 % je večje tudi število udeležencev izobraževanj in usposabljanj. Na podlagi programa razvoja vodstvenih kompetenc, ki je bil pripravljen na osnovi rezultatov merjenja kompetenc vodij v letu 2015, je bil v letu 2016 velik poudarek na usposabljanju

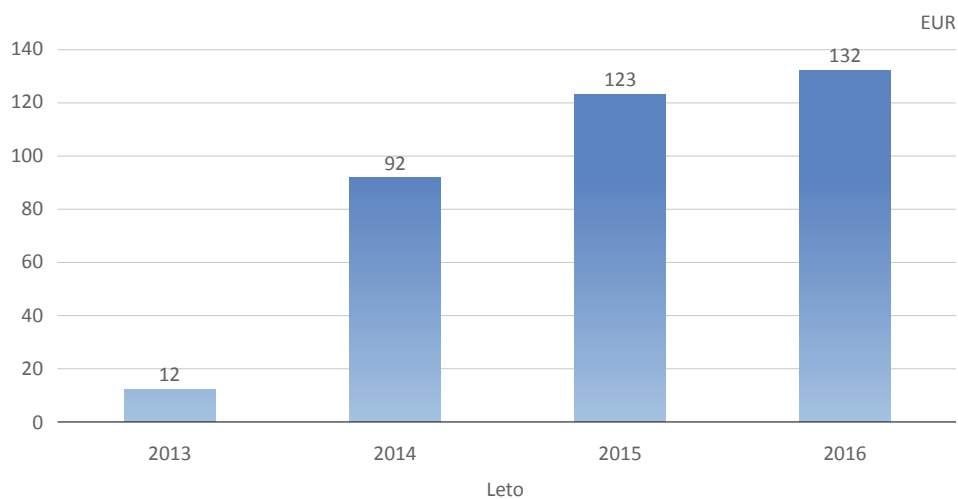
vodij. Največji obseg izobraževanj in usposabljanj, in sicer 91 % vseh izobraževalnih ur, je dosežen v okviru internega izobraževanja in usposabljanja. Na ta način je omogočeno večjemu številu zaposlenih, da se lahko udeležijo različnih izobraževanj. Poleg internih organiziranih izobraževanj je bilo zaposlenim, predvsem strokovnemu kadru, omogočeno pridobivanje specifičnih strokovnih znanj iz naslova sprememb zakonodaje in tehnološkega napredka na posameznih strokovnih področjih tudi izven okvirov DARS d. d.

Vrednost investiranih sredstev za izobraževanje na zaposlenega se v zadnjih letih stalno povečuje, tako je bilo v letu 2016 za sedem odstotkov več investiranih sredstev na zaposlenega kot v letu 2015. Ta podatek kaže, da sta za DARS d. d. pomembna strokovna usposobljenost in znanje zaposlenih ter da se zaposlenim izobraževanje in usposabljanje tudi dejansko omogočata. Glede na velik obseg organizacijskih, tehnoloških in demografskih sprememb, ki so prisotne tako v DARS d. d. kot v širši družbi, kaže takšno vlaganje v zaposlene socialno in družbeno odgovoren odnos delodajalca.

Slika 20: Primerjalni prikaz izobrazbene strukture zaposlenih v letih 2015 in 2016 v odstotkih

Slika 21: Vrednost uporabljenih sredstev za izobraževanje na zaposlenega po letih v EUR

Projekti na področju upravljanja človeških virov

Poleg aktivnosti izobraževanj in usposabljanj so v letu 2016 potekale še naslednje aktivnosti na področju razvoja kadrov:

Preusposabljanje zaposlenih na cestnini: Z odločitvijo Državne revizijske komisije glede oddaje javnega naročila za vzpostavitev sistema elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku (ECS v PPT) se je pristopilo k dodatnim aktivnostim na področju preusposabljanja zaposlenih v področju Cestninjenje. Pripravljen je bil nabor dodatnih možnih usposabljanj s ciljem povečanja znanja in zaposlitvenih možnosti v okviru sistema ECS v PPT in potekale so intenzivne aktivnosti za vključitev zaposlenih v ustrezna usposabljanja skladno z izkazanimi interesi in potrebami DARS kot delodajalca.

Projekt Zdravje na poti: DARS se je s projektom »Zdravje na poti« v letu 2015 skupaj s partnerji (B&B Kranj, Sindikat delavcev prometa in zvez ter Sindikat policistov Slovenije) prijavil na razpis Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije za sofinanciranje projektov promocije zdravja pri delu in bil izbran izmed 250 prijaviteljev. Na tej osnovi so bila pridobljena sredstva v višini 50.000 EUR, ki so pomagala projektnim partnerjem pri izvedbi različnih aktivnosti s področja promocije zdravja (različne delavnice, treningi varne vožnje, aktivnosti za varovanje zdravja in življenja uporabnikov avtocest...). DARS je v letu 2016 iz tega naslova neposredno koristil sredstva v višini približno 10.000 EUR.

Organizacijska klima in zadovoljstvo zaposlenih: Dobra organizacijska klima in zadovoljstvo zaposlenih sta pomemben dejavnik za kakovostno izvajanje poslanstva DARS ter storitev družbe do uporabnikov in vseh njenih deležnikov. Zato družba vsako leto izvaja merjenje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih. Rezultati za leto 2016 v primerjavi z letom 2015 kažejo za nekoliko višje zadovoljstvo zaposlenih. DARS je tudi v letu 2016 izvajal ustrezne aktivnosti in ukrepe za izboljšanje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih. Aktivnosti so se vodile na področju izboljšanja notranjega komuniciranja in odnosov, vodenja ter variabilnega nagrajevanja zaposlenih. Cilj teh ukrepov je sprostitev inovativnega in ustvarjalnega potenciala zaposlenih ter uspešnejše doseganje ciljev in izvajanje poslanstva družbe.

DARS je Družini prijazno podjetje: Na osnovi sprejetih ukrepov iz naslova pridobljenega polnega certifikata Družini prijazno podjetje so se v letu 2016 nadaljevale aktivnosti, ki omogočajo zaposlenim lažje usklajevanje zahtev dela in družinskega življenja. Pri tem je zaposlenim v pomoč fleksibilni delovni čas, anonimna psihološka pomoč in podpora, aktivnosti za ohranjanje zdravja in razne druge aktivnosti oz. možnosti, ki jih delodajalec ponuja zaposlenim.

Varnost in zdravje pri delu

Leto 2016 je na področju zagotavljanja varnosti delavcev pri delu minilo v znamenju nekaj manjšega števila nezgod pri delu kot prejšnja leta. Zgodilo se je 26 nezgod s poškodbami delavcev pri delu, to je kar 16 manj kot leto prej (42) in hkrati najmanj v zadnjih šestih letih. Poškodoval se je en cestninski nadzornik in 1 delavec iz področja upravljanja, vsi preostali poškodovanci (24) pa so vzdrževalci. Večina nezgod je imela za posledico lažje poškodbe. Dva delavca sta bila sicer v bolniškem staležu dlje kot pol leta, a zaradi poškodb ne pričakujemo njune invalidnosti (eden zdravljenja še ni zaključil). Zaradi nezgod pri delu, do katerih je prišlo v lanskem letu, je bilo izglabljenih 667 delovnih dni. Ob analiziranju vzrokov ugotavljamo predvsem človeški faktor. Izpostavlja se pomanjkanje zbranosti, nepazljivost, včasih tudi hitenje pri delu. Časovna razporeditev nezgod s poškodbami je podobna kot v prejšnjih letih z izjemo bistvenega povečanja števila nezgod v času vikenda (skupaj kar pet). Lani se je največ nezgod zgodilo v januarju (5), ob sredah (6), med 8. in 10. uro (7).

Poleg nezgod s poškodbami delavcev smo zabeležili tudi 13 naletov vozil uporabnikov na vozila vzdrževalcev in opremo za zavarovanje delovišč na cesti ter en primer nasilja nad cestninskim nadzornikom. V naletih sta bila lažje poškodovana dva vzdrževalca. Skoraj tretjina naletov (4) se je zgodila na odstavnem pasu, čeprav je vožnja po njem prepovedana. Pričakujemo, da bo s polno uveljavitvijo oz. postavitvijo zapor po zahtevah

novega Pravilnika o zaporah na cestah, ki je uvedel zavarovanje signalizacije na odstavnem pasu z opozorilnimi letvami, daljše območje preusmeritve s stožci (najprej postavljeni diagonalno na razdalji 50 m in nato še 50 m vzdolžno po črti pred tablo za zaporo pasu) ter varovanje delovišč z naletnim mehkom (prehodno obdobje za uporabo mehkov je pet let) naletov, poškodb delavcev in opreme še manj.

Poleg običajnih vsakodnevnih aktivnosti (organizacija zdravniških pregledov, usposabljanje novo-sprejetih delavcev, svetovanje delodajalcu, izvajanje internega nadzora ...) smo v prvem polletju 2016 v Službi za varnost in zdravje pri delu zaključili izdelavo 5. revizije ocene tveganj, obnovili usposabljanje in opravili obdobjne preizkuse usposobljenosti za varno delo za delavce na cestnini (blagajniki, vodje izmene na CP) – skupaj približno 550 delavcev v 26 celodnevni delavnicah. Pred uveljavitvijo novega Pravilnika o zaporah na cestah smo opravili usposabljanje vzdrževalcev za varno postavitve zapor (celodnevne delavnice po vseh AC-bazah).

S pomočjo zunanjih institucij smo organizirali usposabljanja, ki jih zaradi posebnih zahtev ne moremo izvajati sami (za prevoze nevarnega blaga, za delo s fitofarmaceutskimi sredstvi, za upravljanje TGM, viličarja, dvigal in dvižnih naprav).

1.15.4. Zadovoljstvo uporabnikov in komuniciranje

Zadovoljstvo uporabnikov avtocest in hitrih cest v Sloveniji

Z raziskavo merjenja zadovoljstva uporabnikov merimo indeks zadovoljstva uporabnikov AC in HC ter ugotovljamo, kateri dejavniki vplivajo na stopnjo zadovoljstva z AC in HC. Najpomembnejši dejavniki zadovoljstva so: signalizacija, cestninske postaje, pretočnost in varnost. Najbolj kritični dejavnik za osebne voznike ostaja pretočnost, za tovrne voznike pa parkirna mesta na počivališčih.

Indeks zadovoljstva, ki kaže na to, v kolikšni meri so dosežena pričakovanja uporabnikov, v letu 2016 znaša 75,6 in je glede na merjenje leta 2015 nekoliko nižji med tujimi osebnimi in tovrnimi vozniki ter med domačimi osebnimi vozniki. Med domačimi tovrnimi vozniki je indeks zadovoljstva enak kot leta 2015.

Komuniciranje z uporabniki in drugimi javnostmi

Uporabniki avtocest in hitrih cest v upravljanju družbe DARS d. d. se najpogosteje obračajo na nas s konkretnimi vprašanji, predlogi, pripombami, pritožbami in tudi pohvalami, povezanimi z uporabo avtocestnega sistema. Vprašanja se najpogosteje nanašajo na cestninjenje oz. vinjete, na obnovitvena in vzdrževalna dela, upravljanje prometa oz. prometno varnost. Prebivalci naselij v neposredni bližini avtocest največkrat sprašujejo o ukrepih za zmanjšanje/odpravo posledic avtocestnega prometa na okolju. Na večino vprašanj uporabnikov odgovorimo v čim krajšem možnem času. Tudi medijem zagotavljamo celovit in ažuren dostop do informacij ter gradiv. Z javnostmi aktivno komuniciramo tudi preko družbenih omrežij (Twitter, Facebook). Preko njih informiramo predvsem o dogodkih v prometu in si z različnimi akcijami, tudi medijskimi, prizadevamo za dvig zavedanja o pomenu prometne varnosti.

Varnost in pretočnost avtocestnega sistema vzpostavljamo tudi preko čim bolj neposrednega obveščanja uporabnikov. Celovito, kakovostno in ažurno obveščanje uporabnikov o voznih razmerah na avtocestah in hitrih cestah nudi Prometno-informacijski center (PIC). Operaterji PIC se večkrat na dan v živo javljajo različnim medijem. Informacije so uporabnikom na voljo na brezplačnem telefonskem odzivniku, spletnem portalu promet.si, v neposrednem telefonskem pogovoru z operaterjem ter prek nekaterih drugih komunikacijskih kanalov. Vzpostavili smo tudi brezplačno mobilno aplikacijo DarsPromet (v slovenski in angleški jezikovni različici), katere osnovni namen je obveščanje uporabnikov o stanju na naših cestah.

Na področju družbene odgovornosti posebno pozornost posvečamo vsebinam, povezanim z varnostjo v prometu, izobraževanju in preventivnemu delovanju na cestah, ki jih upravljamo. Tudi sponzorska in

donatorska sredstva povečini namenimo projektom s področja preventive v prometu. Letno več kot tri petine predvidenih sredstev za donacije namenimo pomoči velikim družinam in invalidom pri nakupu vinjete za vozila iz cestninskega razreda 2B, skladno z dogovorom z Ministrstvom za infrastrukturo in Rdečim križem Slovenije. Poleg tega doniramo enemu večjemu humanitarnemu projektu, nazadnje otrokom iz projekta Botrstvo, ki poteka pod okriljem Zveze prijateljev Mladine Ljubljana Moste-Polje.

Zavedamo se odgovornosti, ki jo imamo do ljudi in okolja, v katerem delujemo. Z ozaveščanjem, preventivnimi akcijami na področju prometa in prometne varnosti ter varovanja okolja se aktivno vključujemo v aktualne družbene tokove in jih po svojih močeh sooblikujemo.

1.15.5. Aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja

DARS d. d. bo v prihodnosti razvijala in izboljševala obstoječi poslovni model pa tudi sistematično razvijala in implementirala nove poslovne ideje. Te se odražajo tako v projektih in izboljšavah, ki se vodijo po posameznih delovnih področjih in so vključeni v poslovni načrt tekočega leta, o njihovi realizaciji pa se poroča na razširjenem kolegiju uprave, kot tudi v inovacijah na osnovi predlogov izboljšav zaposlenih.

Tako s projekti kot izboljšavami in inovacijami spremljamo novosti dobrih praks ter jih sistematično uvajamo v sistem vodenja in delovne procese.

DARS d. d. je v letu 2016 nadaljeval izvajanje projekta vpeljave gospodarjenja s cestami, ki so v njegovem upravljanju. Poleg tekočega dela z ekspertnim sistemom PMS – DARS (PMS: Pavement Management System), ki poteka s programskim orodjem dTIMS_CT (Deighton's Total Infrastructure Management System with Concurrent Transformation), smo nadaljevali aktivnosti za pripravo izvedbe pilotnega projekta za uvedbo sistema za gospodarjenje s premostitvenimi objekti (BMS: Bridge Management System).

Za potrebe izboljšanja tornih karakteristik vozišč smo izvedli dve testni polji (betonsko vozišče, asfaltno vozišče) ukrepa »peskanja z jeklenimi kroglicami« kot trajnejšo alternativo visokotlačnemu čiščenju vozišča z vodo. Pred izvedenim ukrepom in po njem so bile opravljene meritve tornih karakteristik po metodologiji SCRIMTEX. Prve primerjave so pokazale znatno izboljšanje stanja, za dokončno potrditev trajnosti ukrepa pa bomo stanje spremljali še daljše časovno obdobje. Če bi se učinek ukrepa izkazal za uspešnega, bi ga bilo smiselno izvesti na odsekih, kjer ni v kratkem predvidena obnova obrabne plasti ter so torne karakteristike slabše.

Neprestano izboljševanje, inovacije in projekti

V družbi DARS d. d. spodbujamo zaposlene k podajanju predlogov izboljšav, kar se posledično odraža v pozitivnem trendu podanih in realiziranih izboljšav ali inovacij v primerjavi z letom 2015. Najboljšim inovatorjem so bila na prednovoletnem srečanju v letu 2016 podeljena tudi priznanja.

V družbi DARS d. d. bomo v prihodnjih letih izvajali projekte po posameznih delovnih področjih ter tako sledili poslovnemu načrtu, strateškim ciljem in viziji družbe. Na podlagi sprejete politike sistema vodenja in iz nje izhajajočih strateških ciljev bomo na podlagi kazalnikov uspešnosti poslovanja (KPI), ki so opredeljeni v poslovnem načrtu družbe, določali merljive operativne cilje. Sistem razvijamo tako, da sta neprestano izboljševanje in inovativnost stalnica vseh zaposlenih na vseh organizacijskih ravneh.

I.16. Poročilo o delu nadzornega sveta za leto 2016

Skladno z določili 2. odstavka 282. člena ZGD-1, Kodeksa upravljanja javnih delniških družb in Kodeksa korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države je nadzorni svet DARS d. d. pripravil pisno poročilo, ki natančno in verodostojno prikazuje aktivnosti nadzornega sveta med letom.

1. Sestava nadzornega sveta DARS d. d.

Nadzorni svet po statutu sestavlja šest članov, od katerih sta dva člana nadzornega sveta predstavnika zaposlenih.

V letu 2016 so bili člani nadzornega sveta kot predstavniki lastnika Marjan Mačkošek (predsednik), dr. Miha Juhart (namestnik predsednika), mag. Tatjana Colnar in mag. Igor Pirnat.

Člani nadzornega sveta kot predstavniki zaposlenih:

- v obdobju od 1. 1. 2016 do 13. 4. 2016: Vito Meško, Rožle Podboršek
- v obdobju od 13. 4. 2016 do 30. 4. 2016: Darko Kodrič, Rožle Podboršek
- v obdobju od 30. 4. 2016 do 9. 5. 2016: Darko Kodrič
- v obdobju od 9. 5. 2016 dalje: Darko Kodrič, Rožle Podboršek

2. Delovanje nadzornega sveta

Delo nadzornega sveta poteka v skladu z zakonodajo, priporočili Združenja nadzornikov Slovenije in preostalimi priporočili dobre prakse. Nadzorni svet upošteva tudi Kodeks upravljanja javnih delniških družb, Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države ter Kodeks profesionalne etike Združenja nadzornikov Slovenije in spoštuje njihova načela.

Člani so na sejah aktivni in sodelujejo v razpravah s ciljem, da se vsa morebitna različna stališča pojasnijo in uskladijo do stopnje, ko so strokovno, zakonsko in strateško usklajena. Usklajenost delovanja nadzornega sveta kaže podatek, da so bili v letu 2016 vsi sklepi sprejeti soglasno. Razprave so dokaz, da se člani sveta temeljito pripravijo na seje, saj sicer ne bi mogli aktivno in strokovno sodelovati pri obravnavi posameznih točk dnevnega reda. Člani so se sej redno udeleževali. V letu 2016 so se razen enega člana, ki je bil enkrat upravičeno odsoten, vsi člani udeležili vseh sej.

Predsednik nadzornega sveta in predsednik uprave sodelujeta tudi izven formalno sklicanih sej.

Nadzorni svet DARS d. d. se je v letu 2016 sestel na dvanajstih rednih sejah in sedmih dopisnih sejah, na katerih je obravnaval redna poročila o poslovanju družbe ter druge tekoče zadeve in pomembna vprašanja.

Nadzorni svet DARS d. d. je tako med drugim:

- razrešil predsednika uprave in člana uprave,
- imenoval novega predsednika in člana uprave,
- obravnaval in potrdil Letno poročilo 2015, sprejel poročilo o svojem delu za preteklo leto,
- obravnaval je gradiva in potrdil predloge za sprejemanje sklepov na skupščini,
- podal soglasje k Poslovnemu načrtu za leto 2016 in Poslovnemu načrtu za leto 2017,
- izdajal soglasja za posle nad 1,5 milijona evrov, skladno z določili statuta,
- izdajal soglasja k objavi javnih naročil, skladno s Poslovnikom o delu nadzornega sveta,
- se tekoče seznanjal s stanjem na projektu ECS v PPT,
- se seznanil z letnim planom službe za notranjo revizijo za leto 2016 in poročilom o delu službe za notranjo revizijo za leto 2015,
- dal soglasje k Strateškemu načrtu notranje revizije 2016–2020,
- predlagal skupščini revizorja za poslovno leto 2016, podelitev razrešnice upravi za poslovno leto 2015 ter soglašal s predlogom skupščini glede uporabe bilančnega dobička po stanju na dan 31. 12. 2015,
- sprejel spremembe in dopolnitve Poslovnika o delu uprave,
- se seznanil z nerevidiranim polletnim poročilom,
- se tekoče seznanjal s poročili komisij nadzornega sveta,
- obravnaval je predloge Komisije nadzornega sveta za kadrovske zadeve in vrednotenja uprave v zvezi s pogodbami s člani uprave in soglašal s predlogi,
- dopolnil Pravila za določanje vsebine pogodbe o zaposlitvi za predsednika in člana uprave družbe glede prejemkov in odpravnin,
- spremljal realizacijo ukrepov samoocene družbe po modelu odličnosti EFQM,
- se tekoče seznanjal z drugimi informacijami.

Člani nadzornega sveta so pri odločanju o posameznih zadevah na sejah nadzornega sveta upoštevali splošna pravila korporacijskega upravljanja glede vprašanja konflikta interesov. Dva člana sta na sejah seznanila nadzorni svet z obstojem interesov konfliktov v konkretnem primeru ter se izločila iz razprave in odločanja o tej zadevi.

Člani Nadzornega sveta so podpisali in predložili izjave o neodvisnosti, skladno s Kodeksom upravljanja javnih delniških družb, družba pa jih je objavila na svojih spletnih straneh.

Nadzorni svet družbe je v letu 2016 pričel s postopkom samoocene na osnovi predlagane metodologije Združenja nadzornikov Slovenije.

Prejemki članov Nadzornega sveta in njegovih komisij, so razkriti v poglavju Stroški dela.

2.1. Komisije nadzornega sveta DARS d. d.

Strokovno podporo nadzornemu svetu sta nudili dve komisiji. Komisiji poročata in svetujeta nadzornemu svetu, odločanje pa ostaja v pristojnosti nadzornega sveta. Komisiji v letu 2016 nista izvedli samoocene.

Revizijska komisija

Naloge in pristojnosti Revizijske komisije določajo Zakon o gospodarskih družbah, Poslovnik o delu Nadzornega sveta, Poslovnik o delu Revizijske komisije in sklepi Nadzornega sveta.

V letu 2016 so bili člani Revizijske komisije: predsednica mag. Tatjana Colnar, namestnik mag. Igor Pirnat in član dr. Miha Juhart. Komisija ima tudi zunanjo neodvisno strokovnjakinjo go. Mojco Lahajner.

V letu 2016 se je revizijska komisija sestala na desetih rednih sejah, na katerih je sprejela Poslovnik o delu revizijske komisije, obravnavala Letno poročilo za leto 2015 in poročila o delu notranje revizije za leto 2015, plan dela notranje revizije za leto 2016 ter Strateški načrt notranje revizije 2016–2020. Obravnavala je problematiko odkupa zemljišč na AC odseku Draženci–Gruškovje in problematiko družbe Delkom. Med drugim je spremljala in obravnavala poročila in priporočila notranje revizije, predlagala nadzornemu svetu imenovanje kandidata za revizorja Letnega poročila za leto 2016 ter obravnavala pogodbo s pooblaščenim revizorjem za leto 2016. O svojem delu je redno poročala na sejah nadzornega sveta.

Komisija nadzornega sveta za kadrovske zadeve in vrednotenja uprave

V letu 2016 so bili člani:

- v obdobju od 1. 1. 2016 do 13. 4. 2016: predsednik dr. Miha Juhart, namestnik predsednika Vito Meško in članica mag. Tatjana Colnar,
- v obdobju od 13. 4. 2016 do 16. 5. 2016: predsednik dr. Miha Juhart, članica mag. Tatjana Colnar,
- v obdobju od 16. 5. 2016 do 27. 9. 2016: predsednik dr. Miha Juhart, član Podboršek Rožle, članica mag. Tatjana Colnar,
- v obdobju od 27. 9. 2016 dalje: predsednik dr. Miha Juhart, namestnik predsednika Podboršek Rožle, članica mag. Tatjana Colnar.

V letu 2016 se je komisija sestala na sedmih rednih sejah ter dveh dopisnih sejah, in sicer predvsem zaradi imenovanja novega predsednika uprave in člana uprave. Obravnavala je tudi poročila službe za upravljanje s kadri ter varnosti in zdravja pri delu. Pripravila je tudi spremembe Pravil za določanje vsebine pogodbe o zaposlitvi za predsednika in člana uprave družbe glede prejemkov in odpravnin. O svojem delu je redno poročala na sejah nadzornega sveta.

2.2. Organizacija dela

Nadzorni svet DARS d. d. ima v skladu s poslovnikom sekretarko nadzornega sveta, ki je iz vrst zaposlenih in je za delo, ki ga opravlja za nadzorni svet, odgovorna izključno predsedniku nadzornega sveta. Sekretarka koordinira delo nadzornega sveta in njegovih komisij, skrbi, da strokovne službe DARS d. d. pravočasno pripravijo gradivo za seje nadzornega sveta in njegove komisije, ter opravlja druge naloge, določene v Poslovniku nadzornega sveta.

Nadzorni svet se je največkrat sestajal na izpostavi DARS d. d. v Ljubljani, občasno tudi na sedežu družbe v Celju ter enkrat v prostorih nadzora gradnje AC Draženci–MMP Gruškovje v Podlehniku.

Tak način dela zagotavlja optimalno učinkovitost delovanja nadzornega sveta.

3. Potrditev Letnega poročila in predlog uporabe bilančnega dobička za leto 2016

Uprava družbe je dne 14. 4. 2017 nadzornemu svetu predložila Letno poročilo za leto 2016. Nadzorni svet DARS d. d. je Letno poročilo DARS d. d. za leto 2016 obravnaval v okviru zakonskega roka. Seznanil se je z revizijskim poročilom in mnenjem pooblaščenega revizorja o pregledanih računovodskih izkazih za poslovno leto 2016 ter ugotovil, da pooblaščen revizor ni odkril nobenih pomembnih napačnih navedb oz. nepravilnosti, ki bi lahko vplivale na računovodske izkaze družbe. V revizijskem poročilu tudi ni nobenih pri-pomb in zadržkov glede uprave družbe in nadzornega sveta.

Nadzorni svet DARS d. d. je na podlagi določil 64. in 230. člena ZGD-1, v kontekstu celovite obravnave letnega poročila ter predloga uprave in na temelju revidiranih računovodskih izkazov družbe ugotovil, da čisti dobiček družbe za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2016 znaša 102.448.010 evrov. Prenesena izguba znaša 4.109 evrov. Ugotovljeni čisti dobiček se razporedi po naslednjem ključu:

- 5.122.195 evrov v zakonske rezerve,
- 24.330.426 evrov v statutarne rezerve,
- 36.495.640 evrov v druge rezerve iz dobička po sklepu uprave in nadzornega sveta DARS d. d.

Ugotovljeni bilančni dobiček na dan 31. decembra 2016 znaša 36.495.640 evrov.

Uprava in Nadzorni svet družbe v skladu z 69. členom ZGD-1 predlagata razporeditev bilančnega dobička leta 2016 v višini 36.495.639,63 evra v druge rezerve iz dobička.

O bilančnem dobičku bo odločala skupščina družbe.

Nadzorni svet ni imel pripomb k poročilu revizijske družbe KPMG d. o. o. Po skrbni preveritvi revidiranega letnega poročila za poslovno leto 2016 nadzorni svet k poročilu ni imel pripomb in ga je na seji dne 21. 4. 2017 soglasno potrdil. To po 282. členu ZGD-1 pomeni, da nadzorni svet DARS d. d. soglaša z revidiranim poročilom in s tem tudi sprejema Letno poročilo DARS d. d. za leto 2016.

Nadzorni svet DARS d. d. predlaga skupščini, da upravi družbe in nadzornemu svetu skladno z 293. in 294. členom ZGD-1 podeli razrešnico.

Marjan Mačkošek
predsednik nadzornega sveta

DARS

II. Računovodsko poročilo

Vsebina

II.	Računovodsko poročilo	73
II.1.	Računovodski izkazi družbe DARS d. d.	77
II.2.	Poročajoča družba	85
II.3.	Pomembnejše računovodske usmeritve	85
II.4.	Finančna tveganja	98
II.5.	Pojasnila k računovodskim izkazom	100
II.5.1.	Pojasnila k bilanci stanja	100
II.5.2.	Pojasnila k izkazu poslovnega izida	123
II.6.	Poslovna tveganja	130
II.7.	Posli z lastniki in njihovimi povezanimi družbami	130
II.8.	Dogodki po datumu bilance stanja	130
II.9.	Revidiranje letnega poročila za leto 2016	130
II.10.	Revizorjevo poročilo	131

II.1. Računovodski izkazi družbe DARS d. d.

Bilanca stanja na dan 31. decembra 2016

V EUR (brez centov)	Pojasnila	31. 12. 2016	31. 12. 2015
SREDSTVA		5.680.666.379	5.510.535.999
A. DOLGOROČNA SREDSTVA		5.251.514.755	5.304.508.457
I. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve	II.5.1.1	1.273.864	1.100.237
1. Dolgoročne premoženjske pravice		1.273.864	1.100.237
II. Opredmetena osnovna sredstva	II.5.1.2	5.218.771.008	5.269.368.766
1. Zemljišča in zgradbe		5.019.580.278	5.109.475.890
a) Zemljišča		204.622.614	208.522.743
b) Zgradbe		4.814.957.664	4.900.953.147
3. Druge naprave in oprema		18.012.273	18.103.221
4. Opredmetena osnovna sredstva, ki se pridobivajo		181.178.457	141.789.655
a) Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi		181.178.457	141.789.655
IV. Dolgoročne finančne naložbe		964	964
1. Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil		964	964
c) Druge delnice in deleži		964	964
V. Dolgoročne poslovne terjatve	II.5.1.3	25.968.165	28.681.484
2. Dolgoročne poslovne terjatve do kupcev		30.764	30.768
3. Dolgoročne poslovne terjatve do drugih		25.937.401	28.650.716
VI. Odložene terjatve za davek	II.5.1.4	5.500.753	5.357.006
B. KRATKOROČNA SREDSTVA		428.393.504	205.038.315
I. Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	II.5.1.5	160.691	188.202
II. Zaloge		3.208.043	3.294.700
1. Material	II.5.1.6	3.201.086	3.291.143
3. Proizvodi in trgovsko blago		6.957	3.557
III. Kratkoročne finančne naložbe	II.5.1.7	366.791.513	146.934.390
1. Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil		598.641	0
c) Druge kratkoročne finančne naložbe		598.641	0
2. Kratkoročna posojila		366.192.872	146.934.390
b) Kratkoročna posojila drugim		366.192.872	146.934.390
IV. Kratkoročne poslovne terjatve	II.5.1.8	44.902.102	42.905.620
2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev		14.002.577	14.321.336
3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih		30.899.525	28.584.285
V. Denarna sredstva	II.5.1.9	13.331.155	11.715.403
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.5.1.10	758.120	989.227

V EUR (brez centov)	Pojasnila	31. 12. 2016	31. 12. 2015
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV		5.680.666.379	5.510.535.999
A. KAPITAL	II.5.1.11	2.665.453.020	2.566.206.940
I. Vpoklicani kapital		2.319.866.345	2.319.866.345
1. Osnovni kapital		2.319.866.345	2.319.866.345
II. Kapitalske rezerve		26.576.494	26.576.494
III. Rezerve iz dobička		289.772.337	188.454.822
1. Zakonske rezerve		17.960.990	12.838.795
4. Statutarne rezerve		55.398.007	31.067.581
5. Druge rezerve iz dobička		216.413.340	144.548.447
V. Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti		-7.257.795	-4.059.975
VI. Preneseni čisti poslovni izid		0	13.831.556
VII. Čisti poslovni izid poslovnega leta		36.495.640	21.537.697
B. REZERVACIJE IN DOLG. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.5.1.12	183.402.232	166.540.148
1. Rezervacije za pokojnine in podobne obveznosti		3.296.187	2.484.316
2. Druge rezervacije		32.813.987	49.372.892
3. Dolgoročne pasivne časovne razmejitve		147.292.058	114.682.940
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI		2.514.324.693	2.297.048.407
I. Dolgoročne finančne obveznosti	II.5.1.13	2.364.024.512	2.131.822.705
2. Dolgoročne finančne obveznosti do bank	II.5.1.14	2.140.400.323	1.905.013.561
3. Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic	II.5.1.15	160.364.547	160.364.547
4. Druge dolgoročne finančne obveznosti	II.5.1.16	63.259.642	66.444.597
II. Dolgoročne poslovne obveznosti		150.186.440	165.225.702
2. Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	II.5.1.17	2.323.959	2.316.654
5. Druge dolgoročne poslovne obveznosti	II.5.1.18	147.862.481	162.909.047
III. Odložene obveznosti za davek	II.5.1.19	113.742	0
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI		288.971.521	454.870.634
II. Kratkoročne finančne obveznosti	II.5.1.20	224.536.718	389.355.921
2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank		206.781.695	375.258.926
3. Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic		3.410.736	3.411.653
4. Druge kratkoročne finančne obveznosti		14.344.287	10.685.342
III. Kratkoročne poslovne obveznosti	II.5.1.21	64.434.803	65.514.714
2. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev		27.095.216	37.966.446
4. Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov		148.778	32.394
5. Druge kratkoročne poslovne obveznosti		37.190.808	27.515.874
D. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.5.1.22	28.514.913	25.869.870

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz poslovnega izida za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2016 (različica I)

V EUR (brez centov)	Pojasnila	1. 1. do 31. 12. 2016	1. 1. do 31. 12. 2015
1. Čisti prihodki od prodaje	II.5.2.1	372.161.638	360.880.094
Prihodki od cestnin		361.269.595	349.925.047
Prihodki od zakupnin za počivališča		7.296.256	7.071.880
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev		652.445	908.124
Prihodki od služnosti za bazne postaje in ostalo		594.426	856.090
Prihodki po pogodbi o izvajanju naročila		383.902	407.016
Prihodki od zakupa optičnih vlaken		1.021.585	771.393
Drugi prihodki od prodaje		943.430	940.544
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	II.5.2.2	1.022.313	1.695.339
4. Drugi poslovni prihodki	II.5.2.3	24.065.320	7.892.818
5. Stroški blaga, materiala in storitev	II.5.2.4	-36.740.431	-35.872.408
a) Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter str. porab. materiala		-8.838.553	-9.283.845
b) Stroški storitev		-27.901.879	-26.588.563
6. Stroški dela	II.5.2.5	-37.910.486	-35.832.067
a) Stroški plač		-27.575.205	-26.414.827
b) Stroški socialnih zavarovanj		-5.448.645	-5.213.087
c) Drugi stroški dela		-4.886.636	-4.204.153
7. Odpisi vrednosti	II.5.2.6	-154.705.750	-149.878.711
a) Amortizacija		-154.106.846	-149.570.864
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopred. sr. in opred. osnovnih sr.		-80.143	-125.189
c) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih		-518.761	-182.658
8. Drugi poslovni odhodki	II.5.2.7	-4.309.555	-29.333.817
10. Finančni prihodki iz danih posojil	II.5.2.8	1.919.171	2.359.556
b) Finančni prihodki iz posojil, danih drugim		1.919.171	2.359.556
11. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	II.5.2.9	32.970	28.259
a) Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do družb v skupini		0	0
b) Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih		32.970	28.259
12. Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	II.5.2.10	-665.286	0
13. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti		-40.972.239	-49.084.319
b) Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	II.5.2.11	-29.204.680	-38.344.890
c) Finančni odhodki iz izdanih obveznic	II.5.2.12	-7.348.296	-7.335.306
č) Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	II.5.2.13	-4.419.263	-3.404.123
14. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	II.5.2.14	-791.730	-309.137
b) Finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev in meničnih obveznosti		-788.650	-277.587
c) Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti		-3.081	-31.550
15. Drugi prihodki	II.5.2.15	99.123	211.543
16. Drugi odhodki	II.5.2.16	-734.733	-310.786
17. Davek iz dobička	II.5.2.17	-19.203.477	-12.009.362
18. Odloženi davki		-818.838	19.691
19. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja		102.448.010	60.456.694

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz drugega vseobsegajočega donosa za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2016

V EUR (brez centov)	2016	2015
19. Čisti poslovni izid poslovnega leta	102.448.010	60.456.694
Učinkoviti del sprememb v pošteni vrednosti instrumenta za varovanje pred tveganjem pred spremenljivostjo obrestnih mer	-3.973.544	1.210.620
Sprememba odloženih davkov	848.844	-205.805
Drugi vseobsegajoči donos, ki bo v prihodnje pripoznan v izkaz poslovnega izida	-3.124.700	1.004.814
Sprememba presežka iz prevrednotenja za aktuarske primanjkljaje in presežke	-73.120	-55.900
Drugi vseobsegajoči donos, ki v prihodnje ne bo pripoznan v izkaz poslovnega izida	-73.120	-55.900
21. Spremembe rezerv, nastalih zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti	-3.197.820	948.914
24. Celotni vseobsegajoči donos obračunskega obdobja	99.250.190	61.405.608

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz denarnih tokov za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2016

V EUR (brez centov)	2016	2015
A. Denarni tokovi pri poslovanju		
a) Postavke izkaza poslovnega izida		
Poslovni prihodki (razen za prevrednotenje) in finančni prihodki iz poslovnih terjatev	396.265.265	368.696.262
Poslovni odhodki brez amortizacije (razen za prevredn.) in finančni odh. iz posl. obveznosti	-79.983.383	-100.145.534
Davki iz dobička in drugi davki, ki niso zajeti v poslovnih odhodkih	-20.871.158	-20.888.562
	295.410.724	247.662.166
b) Spremembe čistih obratnih sredstev (in časovnih razmejitev, rezervacij ter odloženih terjatev in obveznosti za davek) poslovnih postavk bilance stanja		
Začetne manj končne poslovne terjatve	782.477	652.777
Začetne manj končne aktivne časovne razmejitve	231.107	84.849
Začetne manj končne terjatve za odloženi davek	-143.748	-186.114
Začetna manj končna sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	5.327	-3.587
Začetne manj končne zaloge	86.658	96.367
Končni manj začetni poslovni dolgovi	-15.666.042	-21.326.512
Končne manj začetne pasivne časovne razmejitve in rezervacije	19.507.127	57.458.315
Končne manj začetne obveznosti za odloženi davek	113.742	0
	4.916.647	36.776.097
c) Pozitivni ali negativni denarni izid pri poslovanju (a + b)	300.327.371	284.438.263
B. Denarni tokovi pri investiranju		
a) Prejemki pri investiranju		
Prejemki od dobljenih obresti in deležev v dobičku, ki se nanašajo na investiranje	1.853.531	2.647.589
Prejemki od odtujitve opredmetenih osnovnih sredstev	131.445	316.453
Prejemki od odtujitve finančnih naložb	254.510.164	401.099.227
	256.495.140	404.063.269
b) Izdatki pri investiranju		
Izdatki za pridobitev neopredmetenih sredstev	-790.557	-669.402
Izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	-102.987.777	-78.979.997
Izdatki za pridobitev finančnih naložb	-474.367.085	-383.894.390
	-578.145.419	-463.543.788
c) Pozitivni ali negativni denarni izid pri investiranju (a + b)	-321.650.279	-59.480.519
C. Denarni tokovi pri financiranju		
a) Prejemki pri financiranju		
Prejemki od povečanja finančnih obveznosti	414.320.789	97.459.211
	414.320.789	97.459.211
b) Izdatki pri financiranju		
Izdatki za dane obresti, ki se nanašajo na financiranje	-41.425.369	-49.585.683
Izdatki za odplačila finančnih obveznosti	-349.956.759	-231.710.325
Izdatki za izplačila dividend in drugih deležev v dobičku	0	-31.000.000
	-391.382.128	-312.296.009
c) Pozitivni ali negativni denarni izid pri financiranju (a + b)	22.938.661	-214.836.798
Č. Končno stanje denarnih sredstev	13.331.155	11.715.403
x) Denarni izid v obdobju (seštevek prebitkov Ac, Bc in Cc)	1.615.752	10.120.946
y) Začetno stanje denarnih sredstev	11.715.403	1.594.457

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

Izkaz gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2016 do 31. decembra 2016

V EUR (brez centov)	I.	II.	
	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	
	1.		
Osnovni kapital			
A.1 Stanje na dan 31. 12. 2015	2.319.866.345	26.576.494	
B.2 Celotni vseobsegajoči donos poročevalskega obdobja			
a) Vnos čistega poslovnega izida poročevalskega obdobja			
c) Spremembe rezerv, nastalih zaradi vrednotenja finančnih naložb po poštenu vrednosti			
d) Sprememba druge sestavine vseobsegajočega donosa poročevalskega obdobja			
B.3 Spremembe v kapitalu			
a) Razporeditev preostalega dela čistega dobička primerjalnega poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala			
b) Razporeditev dela čistega dobička poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala po sklepu organov vodenja in nadzora			
D. Stanje na dan 31. 12. 2016	2.319.866.345	26.576.494	
Bilančni dobiček na dan 31. 12. 2016			

Izkaz gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2015 do 31. decembra 2015

V EUR (brez centov)	I.	II.	
	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	
	1.		
Osnovni kapital			
A.1 Stanje na dan 31. 12. 2014	2.319.866.345	26.428.084	
B.1 Sprememba lastniškega kapitala – transakcije z lastniki			
g) Izplačilo dividend			
B.2 Celotni vseobsegajoči donos poročevalskega obdobja			
a) Vnos čistega poslovnega izida poročevalskega obdobja			
d) Sprememba druge sestavine vseobsegajočega donosa poročevalskega obdobja			
B.3 Spremembe v kapitalu			
a) Razporeditev preostalega dela čistega dobička primerjalnega poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala			
b) Razporeditev dela čistega dobička poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala po sklepu organov vodenja in nadzora			
f) Druge spremembe v kapitalu		148.410	
D. Stanje na dan 31. 12. 2015	2.319.866.345	26.576.494	

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi.

	III.			V.	VI.	VII.	Skupaj kapital
	Rezerve iz dobička			Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti	Preneseni čisti poslovni izid	Čisti poslovni izid poslovnega leta	
	1.	4.	5.		1.	1.	
Zakonske rezerve	Statutarne rezerve	Druge rezerve iz dobička		Preneseni čisti dobiček/izguba	Čisti dobiček poslovnega leta		
	12.838.795	31.067.581	144.548.447	-4.059.975	13.831.556	21.537.697	2.566.206.940
						102.448.010	102.448.010
				-3.124.700			-3.124.700
				-73.120	-4.109		-77.228
			35.369.254		-13.831.556	-21.537.697	0
	5.122.195	24.330.426	36.495.640		4.109	-65.952.370	0
	17.960.990	55.398.007	216.413.340	-7.257.795	0	36.495.640	2.665.453.020
					0	36.495.640	36.495.640

	III.			IV.	V.	VI.	Skupaj kapital
	Rezerve iz dobička			Presežek iz prevrednotenja	Preneseni čisti poslovni izid	Čisti poslovni izid poslovnega leta	
	1.	4.	5.		1.	1.	
Zakonske rezerve	Statutarne rezerve	Druge rezerve iz dobička		Preneseni čisti dobiček	Čisti dobiček poslovnega leta		
	9.815.960	16.709.116	123.010.749	-5.008.889	15.393.340	25.063.673	2.531.278.379
						-31.000.000	-31.000.000
						60.456.694	60.456.694
				948.914			948.914
					25.063.673	-25.063.673	0
	3.022.835	14.358.465	21.537.697			-38.918.997	0
					4.374.543		4.522.953
	12.838.795	31.067.581	144.548.447	-4.059.975	13.831.556	21.537.697	2.566.206.940

Izkaz bilančnega dobička 2016

V EUR (brez centov)	31. 12. 2016	31. 12. 2015
A. Čisti poslovni izid poslovnega leta	102.448.010	60.456.694
B. Preneseni dobiček/izguba	-4.109	13.831.556
C. Povečanje rezerv iz dobička po sklepu uprave		
– Zakonske rezerve	5.122.195	3.022.835
– Statutarne rezerve	24.330.426	14.358.465
– Druge rezerve iz dobička	36.495.640	21.537.697
Bilančni dobiček 31. 12. 2016	36.495.640	35.369.254

Čisti poslovni izid leta 2016 znaša 102.448.010 evrov. Ob sestavi letnega poročila je DARS d. d., skladno s Statutom DARS d. d. in 64. ter 230. členom ZGD-1, oblikoval zakonske rezerve v višini 5.122.195 evrov, statutarne rezerve v višini 24.330.426 evrov in druge rezerve iz dobička v višini 36.495.640 evrov.

Bilančni dobiček DARS d. d. na dan 31. decembra 2016 znaša 36.495.639,63 evrov. O razporeditvi bilančnega dobička bo v skladu z ZGD-1 odločala skupščina DARS d. d.

Uprava in Nadzorni svet družbe v skladu z 69. členom ZGD-1 predlagata razporeditev bilančnega dobička leta 2016 v višini 36.495.639,63 evrov v druge rezerve iz dobička.

II.2. Poročajoča družba

DARS d. d. je registrirana pravna oseba s sedežem v Sloveniji. Naslov registriranega sedeža je Ulica XIV. divizije 4, 3000 Celje. Družba sestavlja računovodske izkaze in poročila, kot jih določa prvi odstavek 60. člena ZGD-1, v skladu s SRS. Uprava družbe je računovodske izkaze potrdila dne 15. marca 2017.

II.3. Pomembnejše računovodske usmeritve

Podlaga za sestavitev izkazov

Računovodski izkazi družbe DARS d. d. s pojasnili in razkritji najpomembnejših kategorij so pripravljene v skladu z računovodskimi ter poročevalskimi zahtevami SRS, upoštevaje določila ZGD-1 in ZDARS-1.

Računovodski izkazi predstavljajo ločene računovodske izkaze družbe za splošne potrebe. Računovodski izkazi so bili pripravljene za obdobje poročanja, ki traja od 1. januarja 2016 do 31. decembra 2016, v skladu s SRS 2016.

Družba DARS d. d. je s 1. 1. 2016 prešla iz SRS 2006 na SRS 2016. Posledica prehoda je prerazvrstitev stavbne pravice iz postavke Neopredmetenih sredstev v postavko Zemljišča. Drugih učinkov prehoda za družbo DARS d. d. ni bilo.

Pregled gibanja stavbne pravice v letu 2016:

V EUR (brez centov)	Stavbna pravica	
	Neopredmetena osnovna sredstva	Opredmetena osnovna sredstva (zemljišča)
Nabavna vrednost		
Stanje na dan 31. decembra 2015	190.810.787	0
Premiki med postavkami	-190.810.787	190.810.787
Uskladitev		-50.787
Stanje na dan 31. decembra 2016	0	190.760.000
Popravek vrednosti		
Stanje na dan 31. decembra 2015	14.073.523	0
Premiki med postavkami	-14.073.523	14.073.523
Amortizacija		3.926.830
Stanje na dan 31. decembra 2016	0	18.000.353
Sedanja vrednost		
Stanje na dan 31. decembra 2015	176.737.264	0
Stanje na dan 31. decembra 2016	0	172.759.647

Primerjalne informacije so usklajene s predstavitvijo informacij v tekočem letu.

Pri sestavi računovodskih izkazov sta bili upoštevani temeljni računovodski predpostavki: nastanek poslovnih dogodkov in časovna neomejenost delovanja.

Računovodski izkazi so sestavljeni v evrih, brez centov. Posle, izražene v tuji valuti, družba preračuna v evre po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na dan posla. Denarna sredstva in obveznosti, izražene v tuji valuti na dan izkaza bilance stanja, so preračunane v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke, veljavnem na zadnji dan obračunskega obdobja. Tečajne razlike so pripoznane v izkazu poslovnega izida.

Poslovodstvo mora pri sestavi računovodskih izkazov podati ocene, presoje in predpostavke, ki vplivajo na uporabo računovodskih usmeritev in na izkazane vrednosti sredstev, obveznosti, prihodkov ter odhodkov. Dejanske vrednosti se lahko razlikujejo od ocenjenih. Ocene in predpostavke se redno pregledujejo. Učinek spremembe računovodske ocene se uporabi za naprej in vpliva le na obdobje, v katerem je bila računovodska ocena spremenjena, in na kasnejša obdobja.

Ti obvezni računovodski izkazi so pripravljene za potrebe izpolnjevanja zakonskih zahtev. V skladu z zakonodajo mora družba zagotoviti neodvisno revizijo teh računovodskih izkazov. Revizija je omejena na revidiranje obveznih računovodskih izkazov za splošne potrebe, s čimer se izpolni zakonska zahteva po reviziji obveznih računovodskih izkazov. Revizija obravnava obvezne računovodske izkaze kot celoto in ne daje zagotovila o posameznih vrstičnih postavkah, kontih ali poslih. Revidirani računovodski izkazi niso namenjeni uporabi s strani katere koli stranke za potrebe odločanja v zvezi z lastništvom, financiranjem in katerimi koli drugimi konkretnimi posli, ki se nanašajo na družbo. Zaradi tega se uporabniki obveznih računovodskih izkazov ne smejo zanašati izključno na računovodske izkaze in morajo pred sprejemanjem odločitev izvesti druge ustrezne postopke.

Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve

Neopredmetena sredstva zajemajo naložbe v pridobljene pravice do industrijske lastnine (licence, računalniški programi).

Neopredmetena sredstva se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti. Nabavna vrednost sestoji iz vseh izdatkov, ki so potrebni za njihov nakup, oz. stroškov, ki so potrebni za njihovo usposobitev za uporabo. Po začetnem priznanju se neopredmetena sredstva izkazuje po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijski popravek vrednosti.

Družba samostojno določi letne amortizacijske stopnje glede na dobo koristnosti posameznega neopredmetnega dolgoročnega sredstva s končno dobo koristnosti.

Neopredmetena osnovna sredstva so izkazana v bilanci stanja zbirno, z neodpisano vrednostjo, ki je razlika med nabavno vrednostjo in nabranim popravkom vrednosti.

Neopredmetena osnovna sredstva so vrednotena po modelu nabavne vrednosti.

Oslabitev sredstva ali denar ustvarjajoče enote se pripozna, kadar njegova knjigovodska vrednost presega njegovo nadomestljivo vrednost. Oslabitev se izkaže v izkazu poslovnega izida. Če družba posluje z zadostnim dobičkom in v okviru poslovnih načrtov, ni razlogov za oslabitev.

Opredmetena osnovna sredstva

Opredmetena osnovna sredstva vključujejo zemljišča, zgradbe, opremo in opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi. V bilanci stanja so prikazana zbirno, po posameznih vrstah teh sredstev in z neodpisano vrednostjo, ki je razlika med nabavno vrednostjo in nabranim popravkom vrednosti. Osnovna sredstva, ki jih podjetje ne more uporabljati, ker so poškodovana, zastarana ali podobno, so trajno izločena iz uporabe.

Opredmeteno osnovno sredstvo se ob začetnem pripoznavanju ovrednoti po nabavni vrednosti. Nabavno vrednost sestavljajo nakupna cena osnovnega sredstva, uvozne in nevračljive nakupne dajatve ter stroški, ki jih je mogoče neposredno pripisati usposobitvi osnovnega sredstva za uporabo.

Pozneje nastali stroški, ki so povezani z opredmetenim osnovnim sredstvom, povečujejo njegovo nabavno vrednost, če povečujejo prihodnje koristi v primerjavi s prvotno ocenjenimi ali omogočajo podaljšanje dobe koristnosti. Avtocestni odsek se aktivira z dnem njegove prodaje v promet in po tem dnevu nastali stroški, povezani z gradnjo avtocestnega odseka, povečujejo njegovo nabavno vrednost enkrat letno, to je s stanjem na dan 31. decembra tekočega leta.

Nabavno vrednost osnovnega sredstva sestavljajo tudi stroški izposojanja, povezani s pridobitvijo osnovnega sredstva do njegove usposobitve za uporabo. Stroški izposojanja so:

- obresti,
- drugi stroški podjetja, ki so povezani z izposojanjem finančnih sredstev.

Stroške izposojanja, ki jih je mogoče neposredno pripisati nakupu, gradnji ali proizvodnji osnovnega sredstva v pripravi, podjetje usredstvi kot del nabavne vrednosti tega sredstva. Druge stroške izposojanja podjetje pripozna kot odhodek v obdobju, ko nastanejo.

Stroški, ki so neposredno povezani z zadolževanjem, namenjenem financiranju gradnje avtocest, povečujejo nabavno vrednost avtocest, dokler so avtocestni odseki, za katere so bila najeta posojila, v gradnji (do usposobitve za uporabo). Družba preneha usredstvomati stroške izposojanja takrat, ko so avtocestni odseki predani v promet.

Nabavna vrednost v družbi zgrajenega ali izdelanega sredstva zajema neposredne stroške, ki jih povzroči njegova zgraditev ali izdelava, in posredne stroške njegove zgraditve ali izdelave, ki mu jih je mogoče pripisati.

Popravila ali vzdrževanje opredmetenih osnovnih sredstev so namenjena obnavljanju ali ohranjanju prihodnjih gospodarskih koristi, ki se pričakujejo na podlagi prvotno ocenjene stopnje učinkovitosti sredstev. Kadar se pojavijo, se pripoznajo kot odhodki.

Opredmetena osnovna sredstva so vrednotena po modelu nabavne vrednosti.

Če je nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva pomembna, se razporedi na njegove dele. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, pomembne v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega osnovnega sredstva, se obravnava vsak del posebej.

Pri odtujitvi osnovnega sredstva se razlika med čistim donosom ob odtujitvi in preostalo knjigovodsko vrednostjo odtujenega opredmetenega sredstva prenese med prevrednotovalne poslovne prihodke, če je prva večja od druge, ali med prevrednotovalne poslovne odhodke, če je druga večja od prve.

Družba enkrat letno preveri knjigovodsko vrednost opredmetenih osnovnih sredstev, da ugotovi, ali so prisotni znaki oslabitve. Če takšni znaki obstajajo, se oceni nadomestljiva vrednost sredstva. Kot nadomestljiva vrednost se upošteva čista prodajna vrednost ali vrednost pri uporabi, in sicer tista, ki je večja. Oslabitev sredstva se pripozna v primeru, ko njegova knjigovodska vrednost presega nadomestljivo vrednost. Oslabitev se izkaže v izkazu poslovnega izida.

Če družba utemeljeno predvideva, da se bo opredmeteno osnovno sredstvo prodalo v naslednjih dvanajstih mesecih, se prerazvrsti med nekratkoročna sredstva za prodajo.

V skladu s ZGD-1 in SRS 2016 je družba stavbno pravico prerazporedila iz postavke Neopredmetenih sredstev v postavko Zemljišča. Primerjalne informacije so usklajene s predstavitvijo informacij v tekočem letu.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist DARS d. d. na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Po ZUJF je stavbna pravica postala odplačna in se zanjo plačuje letno nadomestilo v skladu z letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1.

Stavbna pravica je kot ena od pravic na nepremičninah ob začetku pripoznana po nabavni vrednosti. Ima končno dobo koristnosti in jo amortiziramo v dobi koristnosti, to je v obdobju, za katero je ustanovljena. Doba koristnosti stavbne pravice je doba, v kateri jo ima družba pravno pravico izrabljati. Uporabi se metoda enakomernega časovnega amortiziranja.

Amortizacija

Neodpisana vrednost opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev se zmanjšuje z amortiziranjem. Osnovo za obračun amortizacije opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev družbe predstavlja polna nabavna vrednost osnovnih sredstev. V osnovo se po aktiviranju vključujejo tudi vsa naknadna investicijska vlaganja, ki povečujejo prihodnje koristi ali omogočajo podaljšanje dobe uporabnosti osnovnega sredstva (npr. investicijsko vzdrževanje, obnova vozišč in objektov).

Družba določa letne amortizacijske stopnje glede na dobo koristnosti posameznega opredmetenega osnovnega sredstva in neopredmetenega dolgoročnega sredstva.

Doba koristnosti je odvisna od:

- pričakovanega fizičnega izrabljanja,
- pričakovanega tehničnega staranja,
- pričakovanega ekonomskega staranja,
- pričakovanih zakonskih ali drugih omejitev uporabe.

Kot dobo koristnosti posameznega sredstva je treba upoštevati dobo, ki je najkrajša glede na vsakega izmed naštetih dejavnikov.

Opredmeteno osnovno sredstvo se prične amortizirati prvi dan naslednjega meseca po usposobitvi za uporabo. Opredmetena osnovna sredstva – avtoceste – se začnejo uporabljati z dnem odprtja za promet, pri čemer pa ni nujno, da je investicija končana in da so odpravljene vse pomanjkljivosti.

Knjigovodska vrednost neopredmetenega sredstva s končno dobo koristnosti se zmanjšuje z amortiziranjem. Amortiziranje se začne, ko je neopredmeteno sredstvo s končno dobo koristnosti na razpolago za uporabo.

Opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva družba amortizira posamično po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Zemljišča, spodnji ustroj avtocest in sredstva v gradnji oz. pridobivanju se ne amortizirajo.

Če je nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva pomembna, se razporedi na njegove dele. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, pomembne v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega osnovnega sredstva, se obravnava vsak del posebej.

Amortizacijske stopnje za opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva

Skupine osnovnih sredstev	Glavni sestavni deli	Povprečna stopnja amortizacije v letu 2016
Stavbna pravica		2 %
Zgornji ustroj avtoceste	a) Zgornji ustroj (cestišče avtocestne trase, tampon ...)	3 %
	b) Stroški projektov, stroški financiranja gradnje avtocest, stroški nadzora gradnje avtocest ter stroški storitev, brez katerih ne bi bila mogoča izgradnja posameznih avtocestnih odsekov, in ostali stroški	3 %
	c) Naprave za odvodnjo (kanalizacija, lovilniki olj, zadrževalniki, objekti za zaščito voda)	6 %
	d) Ograje (varovalne in odbojne ograje, protihrupna zaščita)	6 %
	e) Prometna signalizacija in prometna oprema (vertikalna in horizontalna signalizacija, cestna razsvetljava, sistem klicev v sili, CVP, kabelska kanalizacija ipd.)	6 %
	f) Sistem za nadzor in vodenja prometa – elektrostrojna oprema	11 %
	g) Sistem za nadzor in vodenja prometa – gradbeno-konstruktivskih del	6 %
Avtocestni objekti (viadukti, mostovi, predori, nadvozi, podvozi, oporni zidovi ipd.)	a) Gradbeni deli	3 %
	b) Oprema predorov in elektrostrojne instalacije	6 %
Zgradbe	Vzdrževalne avtocestne baze, cestninske postaje s kabinami in nadstreški, drugi zidani objekti ob avtocestah (sanitarni objekti na počivališčih idr.), poslovna stavba v Celju, počitniške enote in stanovanja	3 %
Računalniki in računalniška oprema		43 %
Druga oprema		19 %
Računalniški programi - cestninski sistem		5 %
Računalniški programi - ostalo		33 %
Služnostna pravica		3 %

Popravek vrednosti, ki je povezan z amortiziranjem, se ne pojavlja pri:

- zemljiščih,
- opredmetenih osnovnih sredstvih do začetka obračunavanja amortizacije,
- opredmetenih osnovnih sredstvih kulturnega, zgodovinskega ali umetniškega pomena,
- spodnjem ustroju avtocest cest, ki vključuje gradbena dela (pripravljalna dela, zemeljska dela), stroški krajinske ureditve, stroški arheoloških izkopavanj, stroški rušitve objektov ipd., in
- druga cestna infrastruktura, ki zajema državne oz. občinske ceste, ki niso avtoceste in jih je DARS d. d. zgradil v skladu z NPIA.

Letna amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev družbe predstavlja stroške poslovanja družbe.

Amortizacijo je treba obračunavati, tudi če se sredstvo ne uporablja več ali je izločeno iz uporabe, dokler ni v celoti amortizirano.

Stroški amortizacije sredstev, pridobljenih z državnimi podporami ali donacijami, se nadomestijo v dobro poslovnih prihodkov in ustreznega zmanjšanja dolgoročno odloženih prihodkov.

Opredmetena osnovna sredstva so v bilanci stanja izkazana zbirno, po posameznih vrstah teh sredstev, z neodpisano vrednostjo kot razliko med nabavno vrednostjo in popravkom vrednosti.

Sredstva za prodajo

Sredstva za prodajo predstavljajo opredmetena osnovna sredstva (zemljišča), ki izpolnjujejo pogoje za prerazvrstitev kot sredstva za prodajo:

- a) sredstvo je na razpolago za takojšnjo prodajo v trenutnem stanju,
- b) prodaja je zelo verjetna (poslovodstvo je sprejelo načrt prodaje, išče se kupec),
- c) poteka aktivno trženje prodaje sredstva,
- d) obstaja pričakovanje, da bo prodaja končana v letu dni po opravljeni prerazvrstitvi.

Za knjigovodsko vrednost sredstev za prodajo se utemeljeno predvideva, da bo poravnana predvsem s prodajo v naslednjih 12 mesecih (po dnevu bilance stanja), ne z nadaljnjo uporabo. Sredstvo se preneha amortizirati, ko je opredeljeno kot nekratkoročno sredstvo za prodajo. Takšno nekratkoročno sredstvo za prodajo se izmeri po knjigovodski vrednosti ali po pošteni vrednosti, zmanjšani za stroške prodaje, in sicer po tisti, ki je manjša.

Prodaja je zelo verjetna v primeru, ko uprava družbe sprejme sklep o načrtu prodaj. Družba letno preverja, ali sredstva še izpolnjujejo sodila za izkazovanje med sredstvi za odtujitev. Če sredstvo ne izpolnjuje več teh sodil, ga družba prerazvrsti nazaj med opredmetena osnovna sredstva.

Dolgoročne finančne naložbe

Dolgoročne finančne naložbe so naložbe, ki jih družba namerava imeti v posesti v obdobju, daljšem od enega leta, in ne v posesti za trgovanje. Dolgoročne finančne naložbe so sredstva, ki jih ima družba zato, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, povečala svoje finančne prihodke.

Dolgoročne finančne naložbe se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki je enaka plačanemu znesku denarja ali njegovih ustreznikov.

Dolgoročne finančne naložbe v odvisna podjetja se v računovodskih izkazih vrednotijo po nabavni vrednosti, zmanjšani za morebitne oslavitve.

Dolgoročne poslovne terjatve

Dolgoročne poslovne terjatve so terjatve, ki zapadejo v plačilo v obdobju, daljšem od leta dni. Med dolgoročnimi poslovnimi terjatvami družba izkazuje poleg terjatev do kupcev tudi dolgoročno terjatev za vstopni DDV za stavbno pravico. Na osnovi Letne izvedbene pogodbe o izvajanju naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 se kratkoročni del dolgoročne obveznosti za vstopni DDV prenese na kratkoročne obveznosti.

Odložene terjatve za davek

Terjatve za odloženi davek se pripoznajo za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih. Odložene terjatve za davek se pripoznajo le, če je verjetno, da bo na razpolago obdavčljivi dobiček, v breme katerega bo v prihodnje mogoče uporabiti odložene terjatve. Nepomembni zneski terjatev za odloženi davek niso pripoznani.

Odloženi davek se evidentira neposredno v breme ali dobro kapitala, če se davek nanaša na postavke, evidentirane v istem ali drugem obdobju neposredno v breme ali dobro kapitala.

Zaloge

Količinska enota zaloge materiala se ob začetnem pripoznanju ovrednoti po nabavni ceni, ki sestoji iz nakupne cene, v kateri so upoštevani na računu priznani popusti, uvozne dajatve in neposredni stroški nabave. Nakupna cena je znižana za dobljene popuste.

Zaloge se vrednotijo po metodi zaporednih cen (fifo).

Družba izvede odpis zalog, če je njihova prodaja v celoti ustavljena ali v primeru nekurantnosti zalog.

Zaloge se prevrednotijo na koncu poslovnega leta, če knjigovodska vrednost presega izvirno vrednost zalog.

Kratkoročne finančne naložbe

Kratkoročna finančna naložba je finančna naložba, ki jo družba poseduje manj kot leto dni, ali naložba, s katero naj bi se trgovalo.

Izpeljani finančni instrument je lahko ena izmed kratkoročnih finančnih naložb, ki jih družba poseduje, da se zavaruje pred tveganji.

Kratkoročne finančne naložbe se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki ji ustrezajo naložena denarna sredstva. Med letom in na koncu poslovnega leta družba izvede prevrednotenje kratkoročnih finančnih naložb na pošteno vrednost, morebitno razliko pa vknjiži med finančne prihodke oz. finančne odhodke.

Kratkoročne finančne naložbe, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Kratkoročne poslovne terjatve

Med kratkoročnimi poslovnimi terjatvami družbe se izkazuje kratkoročne terjatve do kupcev doma in v tujini, kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun, kratkoročne terjatve za obračunane obresti od vpoglednih sredstev in finančnih naložb, dane avanse, terjatve za vstopni DDV, kratkoročne terjatve za evropska sredstva in druge terjatve.

Kratkoročne poslovne terjatve se ob začetnem pripoznanju izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo poplačani. Obresti se obračunavajo v skladu s pogodbo na dan zapadlosti kratkoročne terjatve in na dan bilanciranja. Terjatve, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Ustreznost izkazane velikosti posamezne terjatve družba ugotavlja posamično ob koncu obračunskega obdobja, v sklopu letnega popisa in na osnovi argumentiranih dokazov o dvomu o njihovi poplačljivosti. Za dvomljive terjatve, za katere se domneva, da ne bodo poravnane oz. ne bodo poravnane v celoti, družba oblikuje popravek vrednosti terjatev. Popravki terjatev se izkazujejo v dobro posebnih popravljalnih kontov terjatev in v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov.

Družba izvede stoodstotni odpis terjatev, za katere je s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika izvedla vsa dejanja, da bi dosegla plačilo terjatev, oziroma ugotavlja, da so nadaljnji pravni postopki ekonomsko neupravičeni oziroma je zaključen stečajni postopek ali prisilna poravnava. Za odpise terjatev so potrebne ustrezne dokazne listine: zavrnitev potrditve stanja terjatev, sodna odločba, sklep o prisilni poravnavi, sklep o stečajnem postopku in druge.

Denarna sredstva

Denarna sredstva vključujejo gotovino v blagajni, denarna sredstva na računih pri bankah, denar na poti in depozite na odpoklic. Denar na poti je denar, ki se prenaša iz blagajne na ustrezen račun pri banki in se tisti dan še ne vpiše kot dobroimetje pri njej.

Denarna sredstva so ločeno prikazana v domači in tuji valuti. Denarna sredstva, izražena v domači valuti, se izkazujejo po nominalni vrednosti. Tuje valute se preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na dan prejema. Stanje denarnih sredstev v tujih valutah je preračunano v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na zadnji dan poslovnega leta. Tečajna razlika, ki se pojavi pri tem, poveča finančne prihodke ali finančne odhodke.

Kapital

Kapital je obveznost do lastnikov, ki ne zapade v plačilo, če družba preneha delovati. Kapital družbe sestoji iz vpoklicanega kapitala, kapitalskih rezerv, rezerv iz dobička (zakonske rezerve, statutarne rezerve in druge rezerve iz dobička), rezerve za pošteno vrednost in še nerazdeljenega čistega dobička poslovnega leta.

Kapital odraža lastniško financiranje družbe in je z vidika družbe njena obveznost do lastnikov. Opredeljen je ne samo z zneski, ki so jih lastniki vložili v družbo, temveč tudi z zneski, ki so nastali pri poslovanju družbe.

Kot kapitalne rezerve ima družba izkazan znesek prenesenega stvarnega premoženja za opravljanje nalog upravljanja in vzdrževanja avtocest, ki ga je zagotovila RS ob preoblikovanju družbe, splošni prevrednotovalni popravek kapitala, ki je bil 1. januarja 2006 ob prehodu na SRS 2006 prenesen v kapitalne rezerve, presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS in vrednostjo novo izdanih delnic družbe, in razlike pri pripojitvi hčerinskega podjetja DELKOM d. o. o.

Zakonske rezerve so rezerve, ki so določene z Zakonom o gospodarskih družbah. Družba mora imeti oblikovane zakonske rezerve v taki višini, da vsota zneska zakonskih rezerv in kapitalskih rezerv iz točk 1–3 64. člena ZGD-1 predstavlja najmanj deset odstotkov osnovnega kapitala. Če zakonske in kapitalne rezerve iz točk 1–3 prvega odstavka 64. člena ZGD-1 skupaj ne dosegajo desetodstotnega deleža osnovnega kapitala in družba v poslovnem letu izkaže čisti dobiček, mora pri sestavi bilance stanja za to poslovno leto v zakonske rezerve odvesti pet odstotkov zneska čistega dobička, zmanjšanega za znesek, ki je bil uporabljen za kritje morebitne prenesene izgube.

Družba oblikuje statutarne rezerve do višine 25 odstotkov osnovnega kapitala. Statutarne rezerve se oblikujejo tako, da se 25 odstotkov čistega dobička, ki ostane po morebitni uporabi za kritje prenesene izgube, za oblikovanje zakonskih rezerv in za oblikovanje rezerv za lastne deleže, uporabi za oblikovanje statutarne rezerv, dokler te ne dosežejo 25 odstotkov osnovnega kapitala. Te rezerve niso namenjene delitvi.

V skladu s tretjim odstavkom 230. člena ZGD-1 lahko organi vodenja ali nadzora pri sprejemu letnega poročila iz zneska čistega dobička, ki ostane po uporabi čistega dobička za namene iz prvega odstavka 230. člena ZGD-1, oblikujejo druge rezerve iz dobička, vendar za ta namen ne smejo uporabiti več kot polovice zneska čistega dobička, ki ostane po uporabi dobička za namene iz prvega odstavka tega člena. Druge rezerve iz dobička so nenominirani kapital in se letno povečujejo z razporeditvijo čistega dobička.

Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po poštenu vrednosti vsebujejo:

- aktuarske dobičke in izgube, vezane na rezervacije za odpravnine ob upokojitvi po aktuarskem izračunu, in
- učinke spremembe poštene vrednosti izpeljanih finančnih instrumentov, ki so bili opredeljeni kot uspešni pri varovanju pred tveganjem.

Družba prikazuje sestavine in gibanje kapitala v izkazu gibanja kapitala in bilanci stanja.

Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Rezervacije se oblikujejo za sedanje obveze, ki izhajajo iz obvezujočih preteklih dogodkov in se bodo po predvidevanjih poravnale v obdobju, ki ni z gotovostjo določeno, ter katerih zneske za njihovo poravnavo je mogoče zanesljivo oceniti. Dolgoročne rezervacije so oblikovane na račun vnaprej vračunanih stroškov oz. odhodkov in se zmanjšujejo zaradi koriščenja za namene, za katere so bile oblikovane.

Družba je v skladu z zakonskimi predpisi, kolektivno pogodbo in internim pravilnikom zavezana k plačilu jubilejnih nagrad zaposlencem ter odpravnin ob upokojitvi, za kar so oblikovane dolgoročne rezervacije v višini ocenjenih prihodnjih izplačil za jubilejne nagrade in odpravnine, diskontirane na dan bilance stanja. Rezervacije se oblikujejo na podlagi aktuarskega izračuna, ki ga pripravi pooblaščen aktuar. Izračun se naredi za vsakega zaposlenega, upoštevajoč stroške odpravnine ob upokojitvi ter stroške vseh pričakovanih jubilejnih

nagrad do upokojitve. Ob zaključki vsakega poslovnega leta se preveri višina tako oblikovanih rezervacij, ki se nato ustrezno povečajo ali zmanjšajo. Plačila za odpravnine ob upokojitvi in izplačila jubilejnih nagrad zmanjšujejo oblikovane rezervacije. V izkazu poslovnega izida se pripoznajo stroški dela in stroški obresti, preračun pozaposlitvenih zaslužkov oziroma nerealiziranih aktuarskih dobičkov ali izgub iz naslova odpravnin pa v drugem vseobsegajočem donosu kapitala.

Družba oblikuje dolgoročne rezervacije tudi iz naslova dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov za odpravnine za tehnološke viške za delavce na cestninskih postajah, ki bodo nastali ob uvedbi novega sistema cestninjenja (pojasnjeno v točki II.5.1.12), in dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov za izplačila ob upokojitvi za zaposlene, ki v skladu z dogovorom med sindikati in družbo niso vključeni v pokojninski načrt kolektivnega prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Družba izkazuje dolgoročne rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov iz naslova pričakovanih izgub, ki nastanejo zaradi odškodninskih zahtevkov za tožbe, povezane z gradnjo in obnavljanjem avtocest, njihovim upravljanjem in vzdrževanjem, ter za tožbe delavcev iz delovnih razmerij. Rezervacije za obveznosti za tožbe družba oblikuje na podlagi ocene o verjetnem izidu tožb, in sicer takrat, ko je verjetnost za negativen izid spora za družbo več kot 50-odstotna.

Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami družba izkazuje dolgoročno odložene prihodke, ki bodo v obdobju, daljšem od enega leta, pokrili predvidene odhodke. Odloženi prihodki se pretvorijo v obračunane prihodke, ko so ustrezne storitve opravljene ali ko se pojavi upravičenost do njihove vključitve v izkaz poslovnega izida in ko je treba pokriti ustrezne stroške.

Med dolgoročno odloženimi prihodki vodi družba prejete namenske državne podpore za pridobitev osnovnih sredstev. Namenjene so za pokrivanje stroškov amortizacije tako nabavljenih osnovnih sredstev in se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke.

Odloženi prihodki iz naslova državnih podpor se pripoznajo, ko so prejeti oz. ko obstaja sprejemljivo zagotovilo, da bo družba odložene prihodke prejela in da bo izpolnila pogoje v zvezi z njimi. Odloženi prihodki iz naslova dobljenih državnih podpor za pridobitev osnovnih sredstev se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke skladno z obračunano amortizacijo. Odloženi prihodki iz naslova prejetih državnih podpor za pokrivanje drugih stroškov se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke skladno s pojavljanjem stroškov, za pokrivanje katerih so bile podpore prejete.

Dolgoročno odloženi prihodki so oblikovani tudi za sredstva, prejeta od unovčenih garancij za odpravo napak, garancij za dobro izvedbo del in garancij za resnost ponudbe. Unovčeni zneski garancij služijo za pokrivanje stroškov namena unovčitve oziroma v primeru unovčitve garancij za dobro izvedbo del tudi za namen garancije za odpravo napak v garancijski dobi.

Družba izkazuje dolgoročno odložene prihodke v višini sofinancerskih deležev uporabnikov sistema ABC, to je vozil tretjega in četrtega cestninskega razreda. Odloženi prihodki se nanašajo na dana jamstva od prodaje elektronskih tablic. Na koncu obračunskega obdobja se oblikovani dolgoročno odloženi prihodki preračunajo tako, da je njihova vrednost enaka trenutni vrednosti izdatkov, ki so predvidoma potrebni za poravnavo obveznosti. Elektronska tablica sistema ABC ima enoletno garancijo, ki velja od dneva njenega prevzema. Njena življenjska doba je sedem let. Če uporabnik kupi in uporablja elektronsko tablico ter jo v času njene življenjske dobe nepoškodovano vrne, je upravičen do vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na neamortizirano vrednost vrnjene elektronske tablice. Letna amortizacijska stopnja znaša 14,29 odstotka. Uveljavljanje vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na neamortizirano vrednost elektronske tablice in vračila neizkoriščenega, dejansko vplačanega dobroimetja je možno na podlagi pisnega zahtevka uporabnika, v katerem mora biti navedena identifikacijska številka (ID) in vrnjene elektronske tablice ter potrdila o nakupu (oziroma plačilu sofinancerskega deleža).

Dolgoročne finančne obveznosti do bank

Med dolgoročnimi finančnimi obveznostmi do bank se izkazujejo dolgoročno prejeta posojila za nabavo osnovnih sredstev.

Dolgoročne finančne obveznosti, ki bodo zapadle v plačilo v letu dni po dnevu bilance stanja, se izkazujejo kot kratkoročne finančne obveznosti.

Dolgoročne finančne obveznosti se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev. Dolgovi, izraženi v tujih valutah, se ob nastanku preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Na koncu poslovnega leta se dolgoročne finančne obveznosti na osnovi prejetih tujih posojil prevrednotijo po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na zadnji dan poslovnega leta.

Plačila obresti od najetih dolgoročnih posojil za nabavo osnovnih sredstev povečujejo nabavno vrednost osnovnega sredstva, dokler je osnovno sredstvo, za katero so bili krediti najeti, v pridobivanju. Po usposobitvi osnovnega sredstva plačila obresti od najetih posojil predstavljajo finančne odhodke.

Družba se zadolžuje v svojem imenu in za svoj račun. Vse obveznosti iz najetih posojil so zavarovane s poroštvom RS.

Dolgoročne obveznosti na podlagi obveznic

Dolgoročne obveznosti na podlagi izdanih obveznic se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev.

Plačila kuponov od izdanih obveznic povečujejo nabavno vrednost osnovnega sredstva, dokler je osnovno sredstvo, za katero so bile obveznice izdane, v pridobivanju. Po usposobitvi osnovnega sredstva plačila kuponov od izdanih obveznic predstavljajo finančne odhodke.

Družba se zadolžuje v svojem imenu in za svoj račun. Vse obveznosti iz izdanih obveznic so zavarovane s poroštvom RS.

Dolgoročne poslovne obveznosti

Med dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi je izkazana obveznost iz naslova nadomestila za stavbno pravico. Na temelju Letne izvedbene pogodbe o izvajanju naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 se kratkoročni del dolgoročne obveznosti prenese na kratkoročne obveznosti.

V dolgoročnih poslovnih obveznostih so izkazane tudi obveznosti v višini stroškov sofinanciranja gradnje avtocest s strani lokalnih skupnosti in javnih podjetij za izgradnjo infrastrukture za potrebe teh sofinancerjev, kjer mora DARS d. d. po dokončanju grajene objekte prenesti na posamezne sofinancerje.

Kratkoročne finančne obveznosti

Kratkoročne finančne obveznosti za posojila za nabavo opredmetenih osnovnih sredstev v upravljanju zajemajo:

- kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti, ki zapadejo v plačilo v naslednjem letu,
- natečene obresti na dan 31. decembra 2016 in obračunane obresti na dan 31. decembra 2016 za najeta posojila in izdane obveznice za gradnjo in obnavljanje avtocest ter natečene obresti za izpeljane finančne instrumente, sklenjene za zavarovanje bančnih posojil pred tveganjem spremembe obrestnih mer, in
- obveznosti za izvedene finančne instrumente.

Družba uporablja izvedene finančne instrumente za ščitenje denarnega toka za varovanje pred izpostavljenostjo obrestnim tveganjem.

Ob uvedbi varovanja pred tveganjem družba vodi formalne listine o razmerju varovanja pred tveganjem in o namenu ravnanja s tveganjem v podjetju ter o strategiji projekta varovanja pred tveganjem kot tudi o metodah, ki se uporabijo pri ocenjevanju učinkovitosti razmerja pri varovanju pred tveganjem. Družba ocenjuje varovanje pred tveganjem na ustaljen način in ob njegovi uvedbi, kadar se pričakuje zelo uspešno varovanje pred tveganjem pri doseganju pobotanih sprememb poštene vrednosti ali denarnih tokov, ki se pripisujejo varovanemu tveganju, in kadar dejanski rezultati vsakega posameznega varovanja dosežajo od 80 do 125 odstotkov. Pri varovanju pred tveganji denarnih tokov mora biti predvideni posel, ki je predmet varovanja, zelo verjeten in izpostavljen spremembam denarnih tokov, ki lahko odločilno vplivajo na poslovni izid.

Izpeljani finančni instrumenti se na začetku pripoznajo po poštenu vrednosti; stroški, povezani s poslom, se pripoznajo v poslovnem izidu, in sicer ob njihovem nastanku. Po začetnem pripoznanju se izpeljani finančni instrumenti merijo po poštenu vrednosti, pripadajoče spremembe pa se obravnavajo, kot je opisano v nadaljevanju.

Varovanje denarnega toka pred tveganji

Ko se izpeljani finančni instrument določi kot varovanje pred tveganjem v primeru izpostavljenosti spremenljivosti denarnih tokov, ki jih je mogoče pripisati posameznemu tveganju, povezanemu s pripoznanim sredstvom, ali obveznostjo, ali zelo verjetnimi predvidenimi posli, ki lahko vplivajo na poslovni izid, se uspešen del sprememb v poštenu vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta pripozna v drugem vseobsegajočem donosu obdobja in razkrije v rezervi za varovanje pred tveganjem oziroma postavki kapitala. Neuspešen del sprememb poštene vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta se pripozna neposredno v poslovnem izidu.

Znesek, pripoznan v kapitalu, se prenese v poslovni izid za isto obdobje, v katerem pred tveganjem varovana postavka vpliva na poslovni izid. Družba predvidoma preneha obračunavati varovanje pred tveganjem, če instrument za varovanje pred tveganjem ne zadošča več sodilom za obračunavanje varovanja pred tveganjem, če se instrument za varovanje pred tveganjem proda, odpove ali izkoristi ali če družba prekliče označitev. Če predvidenega posla ni več pričakovati, se znesek v drugem vseobsegajočem donosu mora pripoznati neposredno v poslovnem izidu.

Kratkoročne poslovne obveznosti

Med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi se izkazujejo kratkoročne obveznosti do dobaviteljev, izvajalcev gradbenih del (vključno s pogodbeno zadržanimi zneski) in tretjih oseb; obveznosti iz naslova kupnin in odškodnin pri pridobivanju zemljišč; obveznosti do zaposlenih ter obveznosti do državnih institucij za davke in prispevke. Posebna vrsta kratkoročnih poslovnih dolgov so obveznosti do kupcev za dobljene predujme pa tudi za prejete kratkoročne varščine.

Kratkoročne poslovne obveznosti se ob začetnem pripoznanju izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da upniki zahtevajo njihovo plačilo. Obveznosti, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Kratkoročne časovne razmejitev

Aktivne časovne razmejitev zajemajo kratkoročno nezaračunane prihodke in kratkoročno odložene stroške, ki ob svojem nastanku ne bremenijo dejavnosti, s katero se družba ukvarja, in ne vplivajo na poslovni izid. Kot aktivne časovne razmejitev so med drugim izkazani odloženi stroški provizije prodajnim zastopnikom vinjet in odloženi stroški tiskanja vinjet, ki se pripoznajo v ustreznem deležu vsakokratnega pripoznanega zneska prihodkov od prodanih vinjet.

Pasivne kratkoročne časovne razmejitve zajemajo vnaprej vračunane stroške in kratkoročno odložene prihodke.

Vnaprej vračunani stroški so stroški, ki bremenijo poslovni izid tekočega poslovnega leta. Obveznost za plačilo se pričakuje v naslednjem obračunskem obdobju. Kot vnaprej vračunane stroške družba izkazuje tudi stroške za poslovno uspešnost uprave in vodilnih delavcev.

Kratkoročno odloženi prihodki nastanejo, če še niso opravljene sicer že zaračunane ali celo plačane storitve. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani za prihodke od prodaje cestnine v obliki dobroimetja, naloženega na elektronske cestninske medije (elektronske tablice sistema ABC, kartice DARS in kartice DARS Transporter), ki so bili zaračunani in plačani v letu 2016, a jim ne sledijo cestninski prehodi v tem letu. Prihodki bodo odloženi, dokler uporabniki storitev ne bodo opravili cestninskega prehoda. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani tudi za v letu 2016 zaračunane letne vinjete, ki bodo veljale v letu 2017, in polletne enosledne vinjete, delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest v letu 2017 (polletna vinjeta velja šest mesecev od dneva njenega nakupa, letna vinjeta za leto 2017 pa od 1. decembra 2016 do 31. januarja 2018).

Prihodki

Prihodki se pripoznajo, če je povečanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano s povečanjem sredstva ali zmanjšanjem dolga in je povečanje mogoče zanesljivo izmeriti. Prihodki se pripoznajo, ko se upravičeno pričakuje, da bodo vodili do prejemkov, če slednji niso uresničeni že ob nastanku prihodkov.

Prihodki zajemajo prodajno vrednost prodanega blaga in storitev, opravljenih v obdobju. Prihodki so pripoznani brez davka na dodano vrednost, drugih davkov in s prodajo povezanih morebitnih popustov.

Prihodki se razčlenjujejo na poslovne, finančne in druge prihodke.

Poslovni prihodki vključujejo:

- prihodke od cestnine,
- prihodke od zakupnin za oddajo površin za spremljajoče dejavnosti v zakup,
- prihodke od zapor in povračil za izredne prevoze,
- prihodke od služnosti za napeljevanje objektov in naprav javnega pomena ob avtocesti,
- prihodke od telekomunikacij,
- prihodke po pogodbi o izvajanju naročila,
- druge poslovne prihodke,
- usredstvene lastne proizvode in lastne storitve.

Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve se nanašajo na usredstvene lastne storitve, izvedene na avtocestah (investicijska vlaganja, vlaganja v povečanje prometne varnosti na avtocestah). Nabavna vrednost v družbi izdelanega sredstva zajema stroške materiala, neposredne stroške dela in ostale stroške, ki jih je mogoče neposredno pripisati usposobitvi sredstva za nameravano uporabo.

Drugi poslovni prihodki, povezani s poslovnimi učinki, so subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije, premije in podobni prihodki. Državne podpore, prejete za pridobitev osnovnih sredstev oziroma pokrivanje določenih stroškov, ostajajo začasno med odloženimi prihodki in se prenašajo med poslovne prihodke skladno z amortiziranjem pridobljenih osnovnih sredstev oziroma nastajanjem stroškov, za katerih pokrivanje so namenjene.

Finančni prihodki so prihodki iz naslova obresti in pozitivnih tečajnih razlik. Finančni prihodki se pripoznajo, če ne obstaja utemeljen dvom o njihovi velikosti in plačljivosti. Obresti se obračunavajo v sorazmerju s pretečenim obdobjem ter glede na neodplačni del glavnice in veljavno obrestno mero.

Druge prihodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu povečujejo poslovni izid (prejete odškodnine, nagrade za zaposlovanje invalidov nad predpisano kvoto ipd.).

Odhodki

Odhodki se pripoznajo, če je zmanjšanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano z zmanjšanjem sredstev ali povečanjem dolga in je to zmanjšanje mogoče zanesljivo izmeriti. Odhodki se razvrščajo na poslovne, finančne in druge odhodke.

Poslovni odhodki se pripoznajo, ko je porabljen material oz. opravljena storitev, in sicer v obdobju, na katero se nanašajo. Poslovni odhodki DARS d. d. zajemajo odhodke, povezane z gradnjo, obnavljanjem ter upravljanjem in vzdrževanjem avtocest, ter so sestavljeni iz:

- stroškov materiala in nabavne vrednosti prodanega blaga,
- stroškov storitev,
- stroškov dela,
- odpisov vrednosti (razkritja, povezana z obračunom amortizacije, so prikazana v sklopu razkritij neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev),
- drugih poslovnih odhodkov.

Finančni odhodki so odhodki iz naslova obresti iz prejetih posojil in izdanih obveznic, odhodki iz izpeljanih finančnih instrumentov za varovanje pred finančnimi tveganji, negativnih tečajnih razlik, zamudnih obresti in oslabitve finančnih naložb. Finančni odhodki se pripoznajo po obračunu, in to ne glede na plačila, ki so povezana z njimi.

Druge odhodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu zmanjšujejo poslovni izid. Med drugimi poslovnimi odhodki družba evidentira:

- plačilo odškodnin po sodbah,
- povračila stroškov revizijskih postopkov,
- ostale denarne kazni.

Davek od dohodka pravnih oseb in odloženi davek

Davek od dohodka je obračunan po Zakonu o davku od dohodka pravnih oseb. Davek od dohodka za leto 2016 je obračunan po 17-odstotni stopnji na obdavčljivi dobiček, ki ga je ustvarilo podjetje v davčnem obdobju. Odloženi davek je namenjen pokrivanju začasne razlike, ki nastane med davčno vrednostjo sredstev in obveznosti ter njihovo knjigovodsko vrednostjo, in se izračunava z metodo obveznosti po trenutno veljavnih davčnih stopnjah.

Odložena terjatev za davek se pripozna v obsegu, za katerega obstaja verjetnost, da bo na razpolago prihodnji obdavčljiv dobiček, v breme katerega bo v prihodnje mogoče uporabiti odloženo terjatev.

Izkaz denarnih tokov

Izkaz denarnih tokov je sestavljen po posredni metodi (različica II) iz podatkov iz bilance stanja na dan 31. decembra 2015 in 31. decembra 2016, iz podatkov izkaza poslovnega izida za leto 2016 ter iz dodatnih podatkov, ki so potrebni za prilagoditev pritokov in odtokov.

Izkaz denarnih tokov sestavljajo denarni tokovi pri poslovanju, investiranju in financiranju.

II.4. Finančna tveganja

Finančna tveganja lahko negativno vplivajo na sposobnost ustvarjanja prihodkov, obvladovanja odhodkov, ohranjanja vrednosti sredstev ter izpolnjevanja obveznosti.

Z upravljanjem različnih vrst finančnega tveganja skušamo doseči optimalno stabilnost poslovanja in zmanjšati izpostavljenost posameznim vrstam tveganja, da bo ta sprejemljiva. Naš cilj je doseči čim stabilnejši denarni tok, ki omogoča pravočasno poravnavanje obveznosti iz naslova zadolževanja za gradnjo avtocest.

Zap. št.	Opis tveganja	Ocena tveganja		Stopnja tveganja	Upravljanje tveganja (nadzor)
		Verjetnost nastanka tveganja	Posledice nastanka tveganja		
1	2	3	4	5 = 3 x 4	6
1	Tveganje sprememb deviznih tečajev	1	1	1	Uporaba naravne zaščite izenačevanja denarnih tokov, redno spremljanje deviznih trgov, varovanje z uporabo ustreznih finančnih instrumentov
2	Tveganje sprememb obrestnih mer	3	3	9	Spremljanje gibanja obrestnih mer, pogajanje s kreditnimi institucijami, varovanje z uporabo ustreznih finančnih instrumentov
3	Kreditno tveganje	2	3	6	Spremljanje in redno analiziranje vzdržnosti kreditnega portfelja družbe
4	Kreditno tveganje poslovnih partnerjev	2	2	4	Spremljanje izpostavljenosti do posameznega partnerja
5	Likvidnostno tveganje	2	2	4	Načrtovanje potreb po likvidnih sredstvih, vnaprej dogovorjeni okvirni krediti in limiti

Verjetnost nastanka tveganja: majhna (1), srednja (2), velika (3)

Posledice: dobre (1), srednje (2), slabe (3)

Tveganje sprememb deviznih tečajev

V družbi DARS d. d. večina transakcij poteka v evrih. Na cestninskih postajah je možno plačevanje tudi s tujimi valutami, ki se takoj konvertirajo v valuto evro. Kljub temu v družbi redno spremljamo dogajanje na deviznih trgih.

Tveganje sprememb obrestnih mer

V družbi DARS tekoče spremljamo izpostavljenost obrestnemu tveganju. Družba je na dan 31. 12. 2016 imela najetih 39 dolgoročnih posojil, ki so delno ali v celoti vezana na referenčno obrestno mero EURIBOR (šestmesečni ali trimesečni).

Povprečna vrednost EURIBOR-a v letu 2016 kot tudi vrednost konec leta 2016 sta bili nižji kot vrednost konec leta 2015. Šestmesečni EURIBOR se je v letu 2016 gibal med -0,04 in -0,22 odstotka. Ključna obrestna mera Evropske centralne banke je na dan 31. 12. 2016 znašala 0 odstotkov. Skupna obrestna mera, po kateri se zadolžuje DARS (povprečna ponderirana obrestna mera), je na dan 31. 12. 2016 znašala 1,60 % in je bila nižja kot konec leta 2015 (1,77 %).

Del variabilnih obrestnih mer dolgoročnih kreditov je zaščiten z uporabo ustreznih izvedenih finančnih instrumentov, s pomočjo katerih je bila variabilna obrestna mera spremenjena v fiksno. Pri odločitvi o dodatnem zavarovanju upoštevamo napovedi gibanj obrestnih mer in se glede na tržne razmere odločimo, kdaj bomo izvedli dodatno zavarovanje. V obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2016 smo sklenili dva nova posla zavarovanja obrestnih tveganj, vsak v višini 50 mio. EUR za dobo 10 let, skupaj torej za 100 mio. EUR.

Na dan 31. 12. 2016 je imela družba 56,60 odstotka dolga najetega po fiksni obrestni meri, 42,28 odstotka po spremenljivi obrestni meri, 1,12 odstotka pa je predstavljal brezobrestni dolg. Z upoštevanjem brezobrestnega dolga ima družba pred obrestnimi tveganji zaščitenega skupaj 57,7 % kreditnega portfelja, variabilni obrestni meri pa je izpostavljenega 42,3 % kreditnega portfelja.

Simulacija tveganja spremembe obrestne mere na spremembo finančnih odhodkov v letu 2016 glede na stanje dolga DARS d. d. in strukturo obrestnih mer na dan 31. 12. 2016 kaže, da bi zvišanje EURIBOR-a za eno odstotno točko na letni ravni pomenila povečanje finančnih odhodkov za okoli 10,8 milijona evrov. Spremembe EURIBOR-a imajo tako zelo velik vpliv na čisti poslovni izid družbe.

Izvedba refinanciranja iz leta 2015 je bila dokončno izvedena konec februarja 2016, s predčasnimi odplačili kreditov z neugodno obrestno mero v skupni višini 139,2 milijona evrov. Z namenom refinanciranja dela obstoječega dolga v letu 2016 je DARS d. d. konec decembra sklenil dve novi kreditni pogodbi v skupni višini 130 milijonov evrov, in sicer s fiksno obrestno mero.

Kreditno tveganje

Kreditno tveganje poslovnih partnerjev predstavlja možnost, da bodo terjatve poplačane le delno ali sploh ne. DARS d. d. ves čas nadzira odprte terjatve do posameznih poslovnih partnerjev in po potrebi ustrezno ukrepa. To tveganje obstaja pri prodaji vinjet po prodajnih zastopnikih in pri izdajateljih plačilnih kartic, s katerimi se lahko plačuje cestnina na cestninskih postajah, ter tudi pri plačilu cestnine z elektronskimi mediji za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov, za katera se plačilo izvede za pretekli mesec na podlagi izstavljenega zbirnega računa. Za določen segment poslovnih partnerjev so zahtevani instrumenti zavarovanja. Vzpostavljeni so določeni postopki spremljanja bonitetnih ocen poslovnih partnerjev (ob vsakokratnem podaljšanju pogodbe; redna spremljava objavljenih stečajev, likvidacij, insolvenčnih postopkov). V primeru nesprejemljivih kreditnih tveganj se uporabijo pogodbeno dogovorjeni mehanizmi (npr. ustavitve zagotavljanja storitve (cestnina) in dobave blaga (vinjete), prekinitev pogodbe), v primeru zamud pri plačilu pa se aktivirajo postopki izterjave dolga.

Tveganja, povezana s plačilno sposobnostjo, smo v letu 2016 zmanjševali s kakovostnim upravljanjem likvidnosti in oblikovanjem hitrolikvidnega naložbenega portfelja. Pri tem je zelo pomembna tudi zmožnost zadolževanja za refinanciranje obstoječega dolga, saj letne obveznosti iz naslova odplačila dolga do leta 2021 porabljajo bistveni del denarnega toka iz poslovanja. V letu 2015 je bil sprejet Krovni zakon za prestrukturiranje dolga (Zakon o poroštvo Republike Slovenije za obveznosti DARS d. d. iz naslova kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih za refinanciranje obstoječega dolga DARS, d. d. (Uradni list RS, št. 30/15)). Sprejeti zakon omogoča družbi DARS d. d. aktivno upravljanje obstoječega dolga, prestrukturiranje kreditnega portfelja ter pravočasno zagotovitev vseh potrebnih virov sredstev za pokrivanje zapadlih obveznosti iz obstoječega dolga. Za namen refinanciranja dolga se družba zadolžuje s 100-odstotnim poroštvom države. Družba je tako v letu 2016 na podlagi tega zakona izvedla refinanciranje dela obstoječega dolga v višini 130 milijonov evrov. Poleg tega sta bila v letu 2016 sklenjena dva aneksa k obstoječima kreditnima pogodbama za reprogram dveh kreditov v skupni višini 312 milijonov evrov. Likvidnostno tveganje družbe je zato ocenjeno kot zmerno.

Temeljni vir za odplačilo obveznosti iz zadolženosti so v skladu z novim ZDARS-1 prihodki od cestnin, ki so trenutno dovolj visoki, da poleg drugih obveznosti pokrivajo tudi obveznosti iz naslova zadolženosti. Vendar kreditni portfelj spremljamo čedalje bolj pozorno, saj negativne spremembe na finančnih trgih lahko hitro in korenito spremenijo letno višino obveznosti iz naslova zadolženosti. Zato je za DARS d. d. pomembno, da bo v prihodnje v Sloveniji veljal tak cestninski sistem, ki bo čim bolj povečal prihodke od pobrane cestnine, in da bo na drugi strani upravljavec avtocest te prihodke upravljal s čim nižjimi stroški.

II.5. Pojasnila k računovodskim izkazom

II.5.1. Pojasnila k bilanci stanja

II.5.1.1. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve

Kot neopredmetena sredstva vodi družba računalniške programe in služnostno pravico.

V skladu s ZGD-1 in SRS 2016 je družba stavbno pravico na dan 1. 1. 2016 v višine neodpisane vrednosti 176.737.264 evrov prerazporedila iz postavke Neopredmetenih sredstev v postavko Opredmetenih osnovnih sredstev (zemljišča). Primerjalne informacije so usklajene s predstavitvijo informacij v tekočem letu.

Pregled gibanja neopredmetenih sredstev v letu 2016

V EUR (brez centov)	Neopredmetena osnovna sredstva v gradnji	Računalniški programi	Skupaj
Nabavna vrednost			
Stanje na dan 31. 12. 2015	15.600	8.529.584	8.545.184
Nabave	790.557	0	790.557
Aktiviranje	-784.607	784.607	0
Izločitve (odtujitve, odpisi)	0	-53.094	-53.094
Stanje na dan 31. 12. 2016	21.550	9.261.097	9.282.647
Popravek vrednosti			
Stanje na dan 31. 12. 2015	0	7.444.947	7.444.947
Amortizacija	0	616.930	616.930
Izločitve (odtujitve, odpisi)	0	-53.094	-53.094
Stanje na dan 31. 12. 2016	0	8.008.783	8.008.783
Sedanja vrednost			
Stanje na dan 31. 12. 2015	15.600	1.084.637	1.100.237
Stanje na dan 31. 12. 2016	21.550	1.252.314	1.273.864

Pregled gibanja neopredmetenih sredstev v letu 2015

V EUR (brez centov)	Neopredmetena osnovna sredstva v gradnji	Računalniški programi	Skupaj
Nabavna vrednost			
Stanje na dan 31. 12. 2014	23.070	7.884.636	7.907.706
Nabave	667.022	0	667.022
Aktiviranje	-674.492	674.492	0
Povečanje ob pripojitvi družbe DELKOM d. o. o.	0	2.400	2.400
Izločitve (odtujitve, odpisi)	0	-31.945	-31.945
Stanje na dan 31. 12. 2015	15.600	8.529.583	8.545.183
Popravek vrednosti			
Stanje na dan 31. 12. 2014	0	7.019.289	7.019.289
Povečanje ob pripojitvi družbe DELKOM d. o. o.	0	20	20
Amortizacija	0	457.582	457.582
Izločitve (odtujitve, odpisi)	0	-31.945	-31.945
Stanje na dan 31. 12. 2015	0	7.444.946	7.444.946
Sedanja vrednost			
Stanje na dan 31. 12. 2014	23.070	865.347	888.417
Stanje na dan 31. 12. 2015	15.600	1.084.637	1.100.237

Večje nabave neopredmetenih sredstev v letu 2016:

- nadgradnja projektnega informacijskega sistema DARS d. d. v vrednosti 164.528 evrov,
- nadgradnja programske opreme cestninskega sistema v vrednosti 96.145 evrov,
- nadgradnja programske opreme za nadzor in prodajo vinjet v vrednosti 27.600 evrov,
- nadgradnja programske opreme za sistemsko podporo na infrastrukturi PIS v vrednosti 12.560 evrov,
- nadgradnja programske opreme banke cestnih podatkov v vrednosti 28.280 evrov,
- nadgradnja sistema za elektronsko upravljanje in arhiviranje dokumentov v vrednosti 89.807 evrov,
- nadgradnje informacijske podpore za spremljanje in obveščanje o stanju prometa KAŽIPOT II v vrednosti 236.555 evrov,
- nadgradnja programske opreme Navision v vrednosti 54.607 evrov in
- nadgradnja aplikacije GIS v vrednosti 74.525 evrov.

Neopredmetena dolgoročna sredstva DARS d. d. na dan 31. decembra 2016 niso zastavljena kot jamstvo za obveznosti in ne izkazujejo znakov slabitev, saj gre večinoma za novo nabavljena neopredmetena osnovna sredstva.

Pogodbene obveze za neopredmetena sredstva na 31. 12. 2016 znašajo 106.935 evrov in se pretežno nanašajo na nakup programske opreme ter licenc, razvoj programske opreme in nadgradnjo systemske programske opreme.

II.5.1.2. Opredmetena osnovna sredstva

Opredmetena osnovna sredstva vključujejo zemljišča, zgradbe, opremo ter opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi.

Zemljišča predstavljajo zemljišča vzdrževalnih avtocestnih baz, poslovnih in stanovanjskih stavb, počivališč in viškov ob avtocesti ter pravice na nepremičninah.

V skladu s ZGD-1 in SRS 2016 je družba stavbno pravico na dan 1. 1. 2016 v višine neodpisane vrednosti 176.737.264 evrov prerazporedila iz postavke Neopredmetenih sredstev v postavko Opredmetenih osnovnih sredstev (zemljišča). Primerjalne informacije so usklajene s predstavitvijo informacij v tekočem letu.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist DARS d. d. na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Z Zakonom o uravnoteženju javnih financ je stavbna pravica postala odplačna in se zanjo plačuje letno nadomestilo v skladu z letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1.

Stavbna pravica ima končno dobo koristnosti in jo amortiziramo v dobi koristnosti, to je v obdobju, za katero je ustanovljena. Doba koristnosti stavbne pravice je doba, v kateri jo ima družba pravno pravico izrabljati.

Pooblaščenec ocenjevalec vrednosti nepremičnin je 29. februarja 2016 na zahtevo Ministrstva za infrastrukturo dopolnil Poročilo o oceni vrednosti nadomestila za ustanovitev stavbne pravice na dan 31. 5. 2012, ki sedaj znaša 190.760.000 evrov brez DDV. DARS d. d. je izvedel uskladitev vrednosti stavbne pravice na novo ocenjeno vrednost, ki je sedaj za 50.787 evrov nižja od prvotno ocenjene.

Zgradbe so sestavljene iz avtocest (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, cestna infrastruktura – drugi upravljavci) in ostalih zgradb (avtocestne baze, cestninske postaje, poslovna stavba v Celju, počitniške enote, stanovanja).

Slovenski računovodski standardi ne določajo podrobno, kateri stroški sestavljajo nabavno vrednost spodnjega stroja avtoceste, zato je to opredelitev sprejela družba sama. Razmejitev stroškov, ki sestavljajo nabavno vrednost spodnjega in zgornjega stroja avtoceste, je prikazana v poglavju računovodske usmeritve.

Oprema predstavlja premično opremo, namenjeno za opravljanje dejavnosti upravljanja, vzdrževanja in pobiranja cestnine.

Če je nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva pomembna, jo družba v skladu s SRS razdeli na pomembnejše sestavne dele takega osnovnega sredstva. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, pomembne v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega sredstva, se obravnava vsak del posebej.

Družba ima po ZDARS-1 v lasti objekt na lokaciji Dragomelj, kjer deluje Regionalni center za nadzor in vodenje prometa Ljubljana in Prometnoinformacijski center. Na podlagi Zakona o cestah (Uradni list RS št. 48/12 z dne 26. 6. 2012) je predvideno v objektu Dragomelj delovanje Nacionalnega centra za upravljanje prometa (NCUP). Skladno z Zakonom o cestah se na podlagi pogodbe med DARS, d. d. in Republiko Slovenijo na NCUP prenese oprema in nepremičnine, potrebne za izvajanje nalog iz 104. člena tega zakona. Pogodba, ki bo urenila medsebojna razmerja, še ni urejena, zaradi česar so v povezavi s prenosom in lastništvom predmetne opreme in nepremičnin še določene nejasnosti. V povezavi z navedenim družba z Ministrstvom za infrastrukturo ureja medsebojna razmerja.

Večje nabave in aktiviranje opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2016:

- vlaganja v avtoceste in ostale zgradbe v vrednosti 58.313.150 evrov,
- nabava delovnih strojev, naprav in priključkov v vrednosti 2.652.405 evrov,
- nabava delovnih, tovornih in priklopnih vozil v vrednosti 1.619.916 evrov,
- nabava pisarniškega pohištva ter ostale biro opreme v vrednosti 97.625 evrov,
- nabava računalniške opreme v vrednosti 242.467 evrov,
- nabava osebnih in kombiniranih vozil v vrednosti 431.670 evrov,
- nadgradnja elektrostrojne opreme sistema za nadzor in vodenje prometa v vrednosti 230.113 evrov ter
- nadgradnja video nadzora v vrednosti 3.170 evrov.

Opredmetena osnovna sredstva DARS d. d. na dan 31. decembra 2016 niso zastavljena kot jamstvo za obveznosti. Krediti in izdane obveznice za financiranje opredmetenih osnovnih sredstev DARS d. d. so zavarovani s poroštvom RS.

Pregled gibanja opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2016

V EUR (brez centov)	Zemljišča		Avtoceste (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, cestna infrastruktura – drugi upravljavci)	Zgradbe (baze, CP, po- slovna stavba v Celju, počitniške enote, stano- vanja ...)	Oprema in drobni inventar	Opredmetena osnovna sredstva v gradnji	Skupaj
	Zemljišča	Stavbna pravica					
Nabavna vrednost							
Stanje na dan 31. decembra 2015	31.785.479	190.810.787	5.505.355.092	76.973.919	118.177.868	141.789.655	6.064.892.800
Nabave v letu 2016	0	0	0	0	0	103.038.564	103.038.564
Premiki med postavkami	22.183	-50.787	0	0	0	0	-28.604
Aktiviranje	79.001	0	57.858.380	375.769	5.277.365	-63.590.515	0
Izločitve v letu 2016 (odtujitve, odpisi)	-23.696	0	0	-83.690	-1.452.961	-59.247	-1.619.594
Stanje na dan 31. decembra 2016	31.862.967	190.760.000	5.563.213.472	77.265.998	122.002.272	181.178.457	6.166.283.166
Popravek vrednosti							
Stanje na dan 31. decembra 2015	0	14.073.523	669.370.010	12.005.855	100.074.647	0	795.524.035
Amortizacija v letu 2016	0	3.926.830	141.869.052	2.344.440	5.349.594	0	153.489.916
Izločitve v letu 2016 (odtujitve, odpisi)	0	0	0	-67.550	-1.434.242	0	-1.501.792
Stanje na dan 31. decembra 2016	0	18.000.353	811.239.062	14.282.745	103.989.999	0	947.512.159
Sedanja vrednost							
Stanje na dan 31. decembra 2015	31.785.479	176.737.264	4.835.985.082	64.968.064	18.103.221	141.789.655	5.269.368.765
Stanje na dan 31. decembra 2016	31.862.967	172.759.647	4.751.974.410	62.983.253	18.012.273	181.178.457	5.218.771.007

Pregled gibanja opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2015

V EUR (brez centov)	Zemljišča		Avtoceste (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, cestna infrastruktura – drugi upravljavci)	Zgradbe (baze, CP, po- slovna stavba v Celju, počitniške enote, stano- vanja ...)	Oprema in drobni inventar	Opredmetena osnovna sredstva v gradnji	Skupaj
	Zemljišča	Stavbna pravica					
Nabavna vrednost							
Stanje na dan 31. decembra 2014	31.827.375	190.810.787	5.357.190.756	76.102.230	117.277.156	216.855.714	5.990.064.018
Nabave v letu 2015	0	0	0	0	0	78.985.639	78.985.639
Aktiviranje	0	0	148.142.019	871.689	4.936.120	-153.949.828	0
Povečanje ob pripojitvi družbe DELKOM d. o. o.		0	22.318	0	27.314	0	49.632
Izločitve v letu 2015 (odtujitve, odpisi)	-41.896	0	0	0	-4.062.722	-101.870	-4.206.488
Stanje na dan 31. decembra 2015	31.785.479	190.810.787	5.505.355.093	76.973.919	118.177.868	141.789.655	6.064.892.801
Stanje na dan 31. decembra 2014	0	10.146.028	531.504.499	9.685.383	99.100.868	0	650.436.778
Povečanje ob pripojitvi družbe DELKOM d. o. o.	0	0	1.727	0	8.865	0	10.592
Amortizacija v letu 2015	0	3.927.495	137.863.783	2.320.472	5.001.531	0	149.113.281
Izločitve v letu 2015 (odtujitve, odpisi)	0	0	0	0	-4.036.616	0	-4.036.616
Stanje na dan 31. decembra 2015	0	14.073.523	669.370.009	12.005.855	100.074.648	0	795.524.035
Sedanja vrednost							
Stanje na dan 31. decembra 2014	31.827.375	180.664.759	4.825.686.257	66.416.848	18.176.288	216.855.714	5.339.627.241
Stanje na dan 31. decembra 2015	31.785.479	176.737.264	4.835.985.084	64.968.064	18.103.220	141.789.655	5.269.368.766

II.5.1.3. Dolgoročne poslovne terjatve

Dolgoročne poslovne terjatve do kupcev se v višini 30.754 evrov nanašajo na terjatev iz naslova potrditve prisilne poravnave do družbe T-2 d. o. o.

Dolgoročne poslovne terjatve do drugih se v višini 25.937.401 evrov nanašajo na dolgoročni del terjatev za vstopni DDV iz naslova nadomestila za ustanovitev stavbne pravice. Do 31. 12. 2015 je DARS d. d. vodil dolgoročno poslovno obveznost iz naslova stavbne pravice v neto vrednosti. V letu 2016 je družba zaradi uskladitve računovodske obravnave stavbne pravice z Ministrstvom za infrastrukturo povečala dolgoročno obveznost za znesek DDV.

Primerjalne informacije so usklajene s predstavitvijo informacij v tekočem letu.

II.5.1.4. Odložene terjatve za davek

Pregled gibanja odloženih terjatev za davek v letu 2016

V EUR (brez centov)	31. 12. 2015	Pripoznavano v izkazu poslovnega izida	Pripoznavane v izkazu drugega vseobsegajočega donosa	31. 12. 2016
Rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade	229.542	91.631	0	321.173
Rezervacije za tehnološke viške	36.464	-1.979	0	34.486
Rezervacije za tožbene zahtevke	1.432.056	-1.428.452	0	3.604
Rezervacije za elektronske tablice	9.928	-6.098	0	3.831
Varovanje denarnega toka iz naslova obrestnih zamenjav	797.898	0	962.586	1.760.484
Popravek vrednosti terjatev	2.700.592	362.119	0	3.062.711
Osnovna sredstva	150.525	163.941	0	314.466
Skupaj	5.357.006	-818.838	962.586	5.500.753

Odložene terjatve in obveznosti za davek so izračunane na podlagi začasnih razlik po metodi obveznosti po bilanci stanja glede na stopnjo obdavčitve dohodka pravnih oseb v naslednjih letih. V obravnavanem obdobju je dohodek pravnih oseb obdavčen s 17 % davčno stopnjo (2015: 17 %). V letu 2016 je bil sprejet Zakon o dopolnitvah zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2N) (Ur. list RS 68/2016), ki se začne uporabljati od 1. 1. 2017 in je zvišal davčno stopnjo na 19 %. Družba je v letu 2016 preračunala odložene davke na stopnjo 19 %.

II.5.1.5. Sredstva za prodajo

Med kratkoročnimi sredstvi so evidentirana opredmetena osnovna sredstva v vrednosti 160.691 evrov, ki so namenjena prodaji. Ta sredstva se v celoti nanašajo na nepremičnine.

II.5.1.6. Zaloge materiala

Med zalogami materiala so evidentirane zaloge materiala, nadomestnih delov, drobnega inventarja in embalaže. Zaloge materiala so se v primerjavi s stanjem na dan 31. decembra 2015 zmanjšale za 3 odstotke. V strukturi zalog predstavljajo največji, 81-odstotni delež, zaloge materiala, v okviru teh pa zaloge posipnih materialov (35 odstotkov) in zaloge vinjet z letnico 2017 (11 odstotkov).

V EUR (brez centov)	31. 12. 2016	Delež	31. 12. 2015	Indeks
Material	2.607.975	81 %	2.755.783	95
Nadomestni deli	293.899	9 %	266.484	110
Drobni inventar in embalaža	299.212	9 %	268.876	111
Skupaj	3.201.086	100 %	3.291.143	97

Prodaja vinjet za osebna in motorna vozila z letnico 2016 se je končala 30. novembra 2016. V skladu s SRS 4.41 se je zaloga neprodanih vinjet z letnico 2016 odpisala v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov v višini 88.978 evrov, kar predstavlja znesek nabavne vrednosti vinjet.

Pri letnem popisu zalog materiala in zalog drobnega inventarja sta bila ugotovljena primanjkljaj v višini 16.448 evrov in višek v višini 84.318 evrov.

Zaloge DARS d. d. na dan 31. decembra 2016 niso bile zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Knjigovodska vrednost zalog ne presega izdržljive vrednosti. Zaloge DARS d. d. predstavljajo tekoče zaloge.

Zaloge niso zastarane in ne izkazujejo znakov slabitev, zato slabitve niso bile izvedene.

II.5.1.7. Kratkoročne finančne naložbe

Druge kratkoročne finančne naložbe v višini 598.641 evrov se nanašajo na terjatve iz izpeljanih finančnih instrumentov na dan 31. decembra 2016.

Izpeljani finančni inštrumenti so podrobneje razkriti v pojasnilu Kratkoročnih finančnih obveznosti.

Kratkoročna posojila drugim na dan 31. decembra 2016 v višini 366.192.872 evrov vključujejo:

- kratkoročne depozite pri bankah v višini 366.100.000 evrov, s povprečno ročnostjo 308 dni in povprečno ponderirano obrestno mero 0,11 odstotka,
- kratkoročni depozit pri banki, vezan čez noč, v višini 92.872 evrov, z obrestno mero 0,01 odstotka.

Kratkoročne finančne naložbe niso izpostavljene kreditnemu tveganju oziroma obstaja le minimalno tveganje, da nasprotna stranka ne bo izpolnila obveznosti, saj družba likvidnostne presežke sredstev vlaga v depozite bank s sedežem v RS. Knjigovodska vrednost kratkoročnih finančnih naložb do drugih je enaka poštenu vrednosti.

II.5.1.8. Kratkoročne poslovne terjatve

V EUR (brez centov)	31. 12. 2016	Delež v odstotkih	31. 12. 2015	Indeks
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev:	14.002.577	31 %	14.321.336	98
– terjatve za cestnino	13.038.394	29 %	12.298.275	106
– terjatve za povračila za spremljajoče dejavnosti ob avtocesti	355.495	1 %	471.334	75
– kupci za zapore	236.982	1 %	251.469	94
– druge kratkoročne terjatve	1.745.701	4 %	2.729.674	64
– popravek vrednosti kratkoročnih terjatev do kupcev	-1.373.995	-3 %	-1.429.417	96
Kratkoročne poslovne terjatve do drugih:	30.899.525	69 %	28.584.285	108
– za dane predujme za obratna sredstva	18.066	0 %	2.846	635
– kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun	41.605.491	93 %	36.801.604	113
– popravek vrednosti kratkoročnih terjatev za tuj račun	-14.434.530	-32 %	-14.434.530	100
– kratkoročne terjatve, povezane s finančnimi prihodki	139.265	0 %	63.708	219
– popravek vrednosti kratkoročnih terjatev, povezanih s finančnimi prihodki	-24.167	0 %	-21.887	110
– terjatve za vstopni DDV	3.285.544	7 %	3.679.474	89
– druge kratkoročne terjatve do državnih institucij	61.410	0 %	2.256.987	3
– ostale kratkoročne terjatve	535.286	1 %	236.083	227
– popravek vrednosti ostalih kratkoročnih terjatev	-286.839	-1 %	0	-
Skupaj	44.902.102	100 %	42.905.620	105

Večinski delež kratkoročnih poslovnih terjatev predstavljajo terjatve do RS v skupni višini 20.443.637 evrov, ki se nanašajo na poslovanje za tuj račun za posle iz 4. člena ZDARS-1 v višini 19.516.279 evrov in nadomestilo po pogodbi o izvajanju naročila v višini 927.358 evrov, in terjatve do domačih komisionarjev ter tujih prodajnih zastopnikov v višini 22.019.533 evrov. Terjatve do kupcev iz naslova cestnine predstavljajo 24 odstotkov vseh kratkoročnih poslovnih terjatev, preostanek pa so druge kratkoročne terjatve.

Na podlagi 4. člena ZDARS-1 DARS d. d. opravlja posle v imenu države in za njen račun. Te posle v poslovnih knjigah izkazuje kot posle za tuj račun. Gre za naloge prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest v prostor ter pridobivanja nepremičnin za potrebe gradnje avtocest, ki jih družba opravlja skladno s pogodbo o izvajanju naročila. Za opravljene posle DARS d. d. evidentira terjatve do RS. Sredstva za te posle se v skladu z 10. členom ZDARS-1 zagotavljajo v proračunu RS.

Razčlenitev pomembnejših postavk kratkoročnih poslovnih terjatev po zapadlosti

V EUR (brez centov)	Nezapadle	Do 60 dni	Nad 60 dni	Skupaj
Kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun				
Kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun	19.073.689	5.854.513	16.677.289	41.605.491
Oblikovani popravki vrednosti terjatev iz poslovanja za tuj račun	0	0	-14.434.530	-14.434.530
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev				
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	13.835.819	64.192	1.476.560	15.376.572
Oblikovani popravki vrednosti poslovnih terjatev do kupcev	0	0	-1.373.995	-1.373.995

Terjatve DARS d. d. na dan 31. decembra 2016 niso bile zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Kratkoročne poslovne terjatve DARS d. d. predstavljajo tekoče terjatve družbe in so v višini 22.656.900 evrov zavarovane z bančnimi garancijami in izvršnicami.

V letu 2016 je družba oblikovala popravek vrednosti kratkoročnih poslovnih terjatev v višini 378.890 evrov.

V EUR (brez centov)	31. 12. 2016	31. 12. 2015
Stanje 1. 1.	15.885.834	15.946.413
Odpisi	130.046	0
Odprava popravkov	15.146	107.275
Oblikovanje	378.890	46.696
Skupaj	16.119.532	15.885.834

Način ocenjevanja pri oblikovanju popravka vrednosti terjatev v letu 2016 ni spremenjen.

Na dan 31. decembra 2016 je imela družba oblikovan popravek vrednosti kratkoročnih terjatev do RS v višini:

- 14.434.530 evrov iz naslova terjatev do RS iz poslovanja za tuj račun za posle iz 4. člena ZDARS-1, izvedene leta 2010, in
- 801.718 evrov iz naslova terjatev za nadomestilo po pogodbi o izvajanju naročila za leto 2010.

Družba je za navedene terjatve iz leta 2010 vložila tožbo do RS.

Družba je sicer tudi 31. decembra 2016 menila, da je upravičena do navedenih terjatev, vendar pa je, ker država teh terjatev ne priznava ter glede na njihovo zapadlost, iz previdnosti že leta 2011 oblikovala popravek vrednosti v celotni višini terjatev.

II.5.1.9 Denarna sredstva

V EUR (brez centov)	31. 12. 2016	Delež	31. 12. 2015	Indeks
Denarna sredstva v bankah	2.376.905	18 %	906.665	262
Depozit na odpoklic	10.000.000	75 %	10.000.000	100
Denarna sredstva v blagajni in prejeti čeki	1.246	0 %	2.635	47
Denarna sredstva v blagajnah na cestninskih postajah	375.060	3 %	354.500	106
Denar na poti	577.944	4 %	451.603	128
Denarna sredstva skupaj	13.331.155	100 %	11.715.403	114

Postavka denar na poti predstavlja denar od pobrane cestnine, ki še ni bil položen na transakcijski račun DARS d. d. Po opravljenem letnem popisu stanja denarja od pobrane cestnine na poti na dan 30. novembra 2016 je družba uskladila izkazano stanje v poslovnih knjigah z dejanskim stanjem.

II.5.1.10. Kratkoročne aktivne časovne razmejitve

Aktivne časovne razmejitve v višini 758.120 evrov se nanašajo na kratkoročno odložene stroške, ki bodo bremenili poslovni izid v prihodnjih obračunskih obdobjih.

Vključujejo kratkoročno odložene stroške za provizijo prodajnim zastopnikom od prodanih vinjet v višini 380.903 evrov in kratkoročno odložene stroške za najem Microsoftove licenčne programske opreme v višini 264.714 evrov.

II.5.1.11. Kapital

Gibanje kapitala je prikazano v Izkazu gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2016 do 31. decembra 2016, iz katerega so razvidni tudi razlogi za vsako spremembo posameznih postavk kapitala.

V skladu s ZGD-1 in SRS 2016 je družba Presežek iz prevrednotenja na dan 31. 12. 2015 s 1. 1. 2016 prerazporedila v bilanci stanja in izkazu gibanja kapitala iz postavke Presežek iz prevrednotenja v postavko Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti. Primerjalne informacije so usklajene s predstavitvijo informacij v tekočem letu.

Osnovni kapital

Osnovni kapital družbe znaša 2.319.866.345 evrov in je razdeljen med 55.592.292 navadnih imenskih kosovnih delnic, katerih lastnik je RS. Knjigovodska vrednost delnice je na dan 31. decembra 2016 znašala 47,95 evra. Izračunana je kot razmerje med celotno vrednostjo kapitala in številom delnic.

Delnice dajejo lastniku polno pravico do udeležbe pri upravljanju družbe, pravico do dela dobička (dividende) ter pravico do ustreznega dela preostalega premoženja ob likvidaciji ali stečaju družbe.

Kapitalske rezerve

Kapitalske rezerve v višini 26.576.494 predstavljajo znesek prenesenega stvarnega premoženja za opravljanje nalog upravljanja in vzdrževanja avtocest, ki ga je zagotovila RS ob preoblikovanju družbe, v višini 26.202.240 evrov, splošni prevrednotovalni popravek kapitala, ki je bil 1. januarja 2006 ob prehodu na SRS 2006 prenesen v kapitalske rezerve, v višini 225.817, presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS in vrednostjo novo izdanih delnic družbe v višini 27 evrov, in razlike pri pripojitvi hčerinskega podjetja DELKOM d. o. o. v letu 2015 v višini 148.410 evrov.

Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti

Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti v višini -7.257.795 evrov se nanašajo na:

- spremembo presežka iz prevrednotenja za aktuarske primanjkljaje in presežke.
Kot aktuarski presežek ali primanjkljaj se izkazujejo spremembe sedanje vrednosti obveznosti do zaposlencev zaradi sprememb v aktuarskih predpostavkah. Konec leta 2016 je presežek iz prevrednotenja znašal 237.475 evrov;
- spremembo v pošteni vrednosti instrumenta za varovanje pred tveganjem pred spremenljivostjo obrestnih mer, ki vključuje spremembe vrednosti izpeljanih finančnih instrumentov, ki se uporabljajo za namene ščitena denarnega toka, in je razviden iz izkaza vseobsegajočega donosa ter konec leta 2016 znaša zmanjšan za odložene davke 7.020.320 evrov. Izpeljani finančni instrumenti so podrobneje razkriti pri usmeritvah in pojasnilih Kratkoročnih finančnih obveznosti.

V letu 2016 so se rezerve, nastale zaradi vrednotenja po pošteni vrednosti, zmanjšale za 3.197.820 evrov. Gibanje posamezne sestavine postavke presežka v letu 2016 je razvidno v izkazu drugega vseobsegajočega donosa za leto 2016.

Preneseni čisti dobiček

Delničarji so na 10. seji skupščine družbe DARS d. d. z dne 29. 8. 2016 sprejeli sklep o uporabi bilančnega dobička leta 2015 v višini 35.369.253,69 evrov, ki se je po sklepu razporedil v druge rezerve iz dobička.

Druge spremembe Prenesenega čistega dobička v višini 4.109 evrov predstavljajo zmanjšanje prenesenega čistega dobička, ki se nanaša na prenos sorazmernega dela zneska aktuarskih izgub, vezanih na porabo rezervacij za odpravnine ob upokojitvi.

Čisti poslovni izid poslovnega leta

Čisti poslovni izid leta 2016 znaša 102.448.010 evrov. Ob sestavi letnega poročila je DARS d. d. skladno s Statutom DARS d. d. in 64. ter 230. členom ZGD-1 oblikoval zakonske rezerve v višini 5.122.195 evrov, statutarne rezerve v višini 24.330.426 evrov in druge rezerve iz dobička v višini 36.495.640 evrov.

II.5.1.12. Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Gibanje rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev v letu 2016

V EUR (brez centov)	Stanje na dan 31. 12. 2015	Poraba v letu 2016	Odprava v letu 2016	Dodatno oblikovanje v letu 2016	Stanje na dan 31. 12. 2016
Rezervacije za odpravnine ob upokojitvi	1.712.092	57.504	0	388.481	2.043.069
Rezervacije za jubilejne nagrade za zaposlene	734.967	99.818	0	583.847	1.218.995
Rezervacije za prostovoljno pokojninsko zavarovanje	37.257	4.237	0	1.102	34.123
Rezervacije za tožbene zahteve iz vzdrževanja in upravljanja avtocest	0		0	72.256	72.256
Rezervacije za tožbene zahteve iz delovnih razmerij	496.101	17.803	0	35.805	514.104
Rezervacije za tožbene zahteve s področja gradnje in obnov	48.447.799	2.592.491	17.875.350	3.884.664	31.864.621
Rezervacije za odpravnine ob spremembi sistema cestninjenja	428.992		65.986	0	363.006
Brezplačne pridobitve osnovnih sredstev	173.085	8.142	0	79.001	243.944
Vračilo elektronskih tablic	116.805	801	75.679	0	40.325
Zakup optičnih vlaken	423.809		70.419	131.071	484.462
Unovčene garancije	9.183.415	1.118	0	2.849.793	12.032.089
Prejete državne podpore	104.785.825	3.352.884	0	33.058.297	134.491.238
Skupaj	166.540.148	6.134.799	18.087.434	41.084.316	183.402.232

Rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine so oblikovane na podlagi zakonskih predpisov, kolektivne pogodbe in internih aktov, iz katerih izhaja zaveza k plačilu jubilejnih nagrad in odpravnin zaposlenim ob upokojitvi. Rezervacije so oblikovane na podlagi aktuarskega izračuna, ki ga pripravi pooblaščen aktuar. Ob zaključku vsakega poslovnega leta se preveri višina oblikovanih rezervacij in se jih ustrezno poveča ali zmanjša. Aktuarski izračun na dan 31. decembra 2016 se je opravil za vsakega zaposlenega, tako da so se upoštevali stroški odpravnine ob upokojitvi in stroški vseh pričakovanih jubilejnih nagrad do upokojitve. Rezervacije so oblikovane v višini ocenjenih prihodnjih izplačil za odpravnine in jubilejne nagrade, diskontiranih na koncu poročevalskega obdobja. Pri aktuarskem izračunu so bile upoštewane naslednje predpostavke:

- nominalna dolgoročna obrestna mera se ocenjuje v višini 1 odstotka glede na povprečno dospelje v družbi, ki znaša 15,6 leta;
- trenutno veljavne višine odpravnin ob upokojitvi in jubilejnih nagrad, določenih v internih aktih;
- pričakovana dolgoročna rast višine jubilejnih nagrad in neobdavčljivih zneskov v izračunu znaša 1 odstotek letno;
- fluktuacija zaposlenih, ki je odvisna predvsem od njihove starosti;
- pričakovana smrtnost delavcev v skladu s tablicami smrtnosti za Slovenijo za obdobje 2000–2002, ločena po spolih;
- prihodnja dolgoročna nominalna rast plač v višini 1 odstotka letno.

Na podlagi aktuarskega izračuna so bile na dan 31. decembra 2016 oblikovane rezervacije za jubilejne nagrade v višini 1.218.995 evrov in rezervacije za odpravnine ob upokojitvi v višini 2.043.069 evrov.

V letu 2006 je družba začela izvajati pokojninski načrt dodatnega kolektivnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja. V skladu s pogodbo med družbo in sindikati so imeli možnost vstopa v zavarovanje vsi zaposleni družbe, razen tistih, ki so 31. decembra 2006 izpolnjevali starostni pogoj, tj. dopoljenih 50 let za ženske in dopoljenih 55 let za moške. Tem zaposlenim delodajalec ob upokojitvi izplača enkratni znesek v višini neobrestovanih premij, ki bi jih v skladu s pokojninsko shemo vplačal v korist zaposlenega, če bi bil slednji vključen v pokojninski načrt. V ta namen je družba oblikovala dolgoročne rezervacije, ki na dan 31. decembra 2016 znašajo 34.123 evrov.

Družba izkazuje rezervacije v višini 31.864.621 evrov za tožbe v zvezi s tožbenimi zahtevki s področja gradnje in obnov, v višini 72.256 evrov za tožbe s področja upravljanja in vzdrževanja avtocest ter v višini 514.104 evra za tožbene zahtevke iz delovnih razmerij. V letu 2016 so se rezervacije znižale v skupni višini za 16.492.919 evrov. Določene tožbe, za katere so bile v preteklih letih oblikovane rezervacije, so bile v letu 2016 ugodno razrešene v korist DARS, zato so bile v letu 2016 rezervacije odpravljene v višini 17.875.350 evrov.

V preteklih letih je družba oblikovala dolgoročne rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov iz delovnih razmerij, ki bi nastali kot posledica prehoda na ECS v PPT. Končna vizija in cilj cestninskega sistema v RS je elektronski sistem cestninjenja, pri katerem uporabnik avtoceste plačuje stroške uporabe avtoceste po načelu prevožene poti. Vlada RS je 26. novembra 2009 sprejela Akcijski načrt za uvedbo ECS v PPT. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je junija 2012 DARS d. d. naložilo nalogo, da izvede vse potrebne aktivnosti, na osnovi katerih naj bi v prihodnjih letih prešli na ECS v PPT za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kg. Na dan 31. decembra 2016 je družba ponovno ocenila višino potrebnih dolgoročnih rezervacij iz naslova predvidenih stroškov prestrukturiranja področja cestninjenja ter na podlagi programa prestrukturiranja sprejela sklep o uskladitvi oblikovanih dolgoročnih rezervacij za odpravnine za presežne delavce z oceno pričakovanih stroškov na višino 363.006 evrov.

V preteklih letih so bile oblikovane dolgoročne pasivne časovne razmejitve iz donacij v višini nabavne vrednosti počitniških objektov in stanovanj, ki služijo pokrivanju stroškov amortizacije počitniških objektov z opremo in stanovanj v celotni življenjski dobi. Na dan 31. 12. 2016 so brezplačne pridobitve osnovnih sredstev znašale 243.944 evrov.

Družba ima oblikovane dolgoročne odložene prihodke v višini sofinancerskih deležev uporabnikov sistema ABC, to je vozil tretjega in četrtega cestninskega razreda. Odloženi prihodki se nanašajo na dana jamstva od prodaje elektronskih tablic. Na koncu obračunskega obdobja se oblikovani dolgoročno odloženi prihodki preračunajo tako, da je njihova vrednost enaka trenutni vrednosti izdatkov, ki so po predvidevanjih potrebni za poravnavo obveznosti. Elektronska tablica sistema ABC ima enoletno garancijo, ki velja od dneva njenega prevzema. Njena življenjska doba je sedem let. Če uporabnik kupi in uporablja elektronsko tablico ter jo v času njene življenjske dobe vrne nepoškodovano, je upravičen do vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na njeno neamortizirano vrednost. Letna amortizacijska stopnja znaša 14,29 odstotka. Uveljavljanje vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na neamortizirano vrednost elektronske tablice in vračila neizkoriščenega dejansko vplačanega dobroimetja je možno na podlagi pisnega zahtevka uporabnika z obvezno navedbo identifikacijske številke (ID) in vračila elektronske tablice ter potrdila o nakupu (oziroma plačilu sofinancerskega deleža). Za poravnavo potencialnih obveznosti vračila kupnine kupcem iz naslova prodanih elektronskih tablic ob njihovem morebitnem vračilu so bili 31. decembra 2016 oblikovani dolgoročno odloženi prihodki v višini 40.325 evrov (kupci lahko elektronsko tablico vrnejo v sedmih letih od dneva nakupa).

Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami podjetje izkazuje dolgoročno razmejeni prihodek iz naslova vnaprej plačanega zakupa optičnih vlaken s strani uporabnika v višini 484.462 evrov.

Družba je v letu 2016 oblikovala dolgoročno odložene prihodke za sredstva, prejeta od unovčenih garancij za odpravo napak, garancij za dobro izvedbo del in garancij za resnost ponudbe. Unovčeni zneski garancij služijo za pokrivanje stroškov namena unovčitve oz. v primeru unovčitve garancij za dobro izvedbo del tudi za namen garancije za odpravo napak v garancijski dobi. Na dan 31. 12. 2016 je znašal znesek prejetih unovčenih garancij 12.032.089 evrov.

Družba ima oblikovane dolgoročno odložene prihodke za sredstva Evropske unije in drugih sofinancerjev, prejeta za financiranje priprave prostorske in projektne dokumentacije ter graditve avtocest oz. s tem povezane naloge (izboljšanje prometne varnosti – graditev sistemov nadzora in vodenja prometa). Družba je prejela sredstva v okviru kohezijskega sklada Evropske unije, projektov TEN T, CROCODILE ter programov EasyWay in

TEMPO-CONNECT. Družba je na dan 31. decembra 2016 izkazovala dolgoročne pasivne časovne razmejitve za prejete državne podpore za nabavo osnovnih sredstev v skupnem znesku 134.491.238 evrov. Povečanje v letu 2016 se nanaša na sredstva, prejeta:

- iz kohezijskega sklada EU za projekt »Gradnja protihrupnih ograj na posameznih avtocestnih odsekih« v višini 754.378 evrov,
- iz kohezijskega sklada EU za projekt »Rekonstrukcije AC-odsekov« v višini 533.103 evrov,
- iz kohezijskega sklada EU za projekt »Avtocesta A4: Slivnica–Gruškovje: Draženci–Mednarodni mejni prehod (MMP) Gruškovje« v višini 31.030.460 evrov,
- za projekt CROCODILE I v višini 30.409 evrov in
- iz sredstev instrumenta za povezovanje Evrope (IPE) za pripravo projektne dokumentacije PGD/PZI za dograditev druge cevi avtocestnega predora Karavanke v višini 709.946 evrov.

Vrednost dolgoročno odloženih prihodkov se zmanjšuje za znesek amortizacije osnovnih sredstev in za zneske drugih vrst stroškov, za katere so bila sredstva prejeta.

II.5.1.13. Dolgoročne finančne obveznosti

Družba se za potrebe poslovanja zadolžuje na mednarodnih in domačih finančnih trgih. Namen zadolževanja je financiranje gradnje in obnavljanja avtocest. Vsa najeta posojila so zavarovana s poroštvom RS. V letu 2016 je bilo izvedeno refinanciranje celotne zamenjave kreditov v skupni višini 139 mio. EUR. V decembru sta bili podpisani kreditni pogodbi s kreditodajalci iz naslova refinanciranja odplačila letnih anuitet glavnice kreditov v skupni višini 130 milijonov evrov. Poleg tega sta bila v letu 2016 sklenjena aneksa k obstoječima kreditnima pogodbama z banko NLB za reprogram dveh kreditov v skupni višini 312 milijonov evrov. V letu 2016 se je družba DARS d. d. zadolžila tudi za financiranje gradnje in obnavljanja avtocest, in sicer je najela kredit pri Evropski investicijski banki v višini 145 milijonov evrov.

Obrestne mere in načini obračunavanja obresti za najeta posojila so pogodbeno določene ter predstavljajo poslovno skrivnost, ponderirana letna obrestna mera celotnega dolga DARS d. d. pa je na dan 31. decembra 2016 znašala 1,60 odstotka. Obrestna mera celotnega dolga DARS d. d. je bila na dan 31. decembra 2016 v intervalu od 0 do 4,80 odstotka.

Dolgoročne finančne obveznosti se v celoti nanašajo na graditev in obnavljanje avtocest

V EUR (brez centov)	31. 12. 2016	Delež
Dolgoročno dobljena posojila pri domačih bankah	967.502.894	41 %
Dolgoročno dobljena posojila pri tujih bankah	1.172.897.428	50 %
Dolgoročno dobljena posojila pri tujih podjetjih	25.479.642	1 %
Posojilo na osnovi zadolžnice Schuldschein	37.780.000	1 %
Izdane dolgoročne obveznice	160.364.547	7 %
Skupaj	2.364.024.511	100 %

Dolgoročne finančne obveznosti po zapadlosti

V EUR (brez centov)	31. 12. 2016	Delež
Dolgoročne finančne obveznosti z zapadlostjo do pet let	792.696.267	34 %
Dolgoročne finančne obveznosti z zapadlostjo nad pet let	1.571.328.244	66 %
Skupaj	2.364.024.511	100 %

Gibanje dolgoročnih finančnih obveznosti v letu 2016

Dolgoročne finančne obveznosti	Stanje na dan 31. 12. 2015	Povečanje v letu 2016	Zmanjšanje v letu 2016	Stanje na dan 31. 12. 2016
Evropska investicijska banka	716.836.868	145.000.000	71.300.303	790.536.565
Nova Ljubljanska banka*	341.129.807	20.889.423	0	362.019.231
Kreditanstalt für Wiederaufbau	271.984.375	0	37.718.750	234.265.625
Konzorcij slovenskih bank	228.398.020	0	36.905.761	191.492.258
Depfa Bank	136.904.762	0	23.809.524	113.095.238
UniCredit Banka Slovenija	45.017.526	0	8.335.837	36.681.689
Kommunalkredit	49.000.000	0	14.000.000	35.000.000
Addiko Bank (Hypo Alpe Adria Bank)	44.396.325	0	5.419.942	38.976.383
Autovie Venete S.p.A.	28.664.597	0	3.184.956	25.479.642
Banka Koper	11.666.667	80.000.000	2.333.333	89.333.333
Schuldschein	37.780.000	0	0	37.780.000
Abanka	50.000.000	0	0	50.000.000
SKB banka	9.679.211	40.320.789	0	50.000.000
Unicredit + Banka Koper	0	99.000.000	0	99.000.000
SID	0	50.000.000	0	50.000.000
Obveznice	160.364.547	0	0	160.364.547
Skupaj	2.131.822.705	435.210.212	203.008.406	2.364.024.512

* Krediti Nove Ljubljanske banke so se reprogramirali, zato je prišlo do prenosa iz kratkoročnih obveznosti na dolgoročne obveznosti.

II.5.1.14. Dolgoročne finančne obveznosti do bank

Stanje dolgoročnega dela glavnice bančnih posojil po posameznih posojilodajalcih

Posojilodajalec	Stanje na dan 31. 12. 2016	V EUR (brez centov) Delež
Konzorcij slovenskih bank	191.492.258	9 %
Addiko Bank (Hypo Alpe Adria Bank)	38.976.383	2 %
UniCredit Banka Slovenija	36.681.689	2 %
Banka Koper	89.333.333	4 %
Unicredit + Banka Koper	99.000.000	5 %
NLB	362.019.231	17 %
Abanka	50.000.000	2 %
SKB banka	50.000.000	2 %
SID	50.000.000	2 %
Evropska investicijska banka	790.536.565	37 %
Kreditanstalt für Wiederaufbau	234.265.625	11 %
Depfa Bank	113.095.238	5 %
Kommunalkredit Austria AG	35.000.000	2 %
Skupaj	2.140.400.322	100 %

a) Posojila konzorcija slovenskih bank

Družba DARS d. d. je v letih 1996–2004 pri konzorciju domačih bank najela sedem posojil. Posojila konzorcija slovenskih bank so bila v letu 2016 odplačana v skupnem znesku 39.940.421 evrov.

Dolgoročne obveznosti do konzorcija bank ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
II	od 2004 do 2019	22.557.701
III	od 2007 do 2019	42.056.497
IV	od 2008 do 2020	30.997.467
V	od 2007 do 2020	34.936.948
VI	od 2009 do 2021	27.686.443
VII	od 2012 do 2024	33.257.202
Skupaj		191.492.258

b) Posojila Addiko Bank (do 11. 7. 2016 je bila Hypo Alpe Adria Bank)

V letih 2003, 2004 in 2005 je družba DARS d. d. najela tri posojila pri Addiko Bank. Posojila Addiko Bank so bila v letu 2016 odplačana v skupnem znesku 4.170.379 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Addiko Bank ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2023	18.326.922
II	od 2012 do 2024	8.130.683
III	od 2014 do 2023	12.518.778
Skupaj		38.976.383

c) Posojila UniCredit Banke Slovenija

V letih 2005, 2006 in 2009 je družba DARS d. d. najela tri posojila pri UniCredit Banki Slovenija. Posojilo, najeto leta 2006, ki je bilo namenjeno za refinanciranje oz. predčasno odplačilo kreditov, najetih pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau, je bilo v letu 2016 v celoti predčasno odplačano. Posojila UniCredit Banke Slovenija so bila v letu 2016 odplačana v skupnem znesku 45.935.837 evrov.

Dolgoročne obveznosti do UniCredit Banke Slovenija ter roka odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2023	10.015.022
II	od 2007 do 2021	26.666.667
Skupaj		36.681.689

d) Posojilo Banke Koper

Leta 2006 je družba DARS d. d. najela posojilo pri Banki Koper, namenjeno za refinanciranje oz. predčasno odplačilo kreditov, najetih pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau, ki je bilo v letu 2016 v celoti predčasno odplačano.

V letu 2016 je DARS d. d. najel posojilo pri Banki Koper v višini 80 milijonov evrov, namenjeno za refinanciranje kreditov.

Posojila Banke Koper so bila v letu 2016 odplačana v skupnem znesku 44.000.000 evrov.

Dolgoročna obveznost do Banke Koper ter roka odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2007 do 2021	9.333.333
II	od 2021 do 2036	80.000.000
Skupaj		89.333.333

e) Posojila NLB

V letih 2007, 2008 in 2013 je družba DARS d. d. najela tri posojila pri NLB, ki jih je v celoti uporabila za financiranje gradnje avtocest. V letu 2016 sta bila reprogramirana kredita NLB I in NLB II z namenom podaljšanja ročnosti posojila.

Posojila NLB so bila v letu 2016 odplačana v znesku 5.576.923 evrov.

Dolgoročna obveznost do NLB ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2020 do 2027	183.750.000
II	od 2020 do 2025	128.269.231
III	2028	50.000.000
Skupaj		362.019.231

f) Posojilo Abanka

Leta 2015 je DARS d. d. najel posojilo pri banki Abanka v višini 50 milijonov evrov, namenjeno za refinanciranje oz. predčasno odplačilo kreditov.

Dolgoročna obveznost do Abanke ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2021 do 2029	50.000.000
Skupaj		50.000.000

g) Posojilo SKB

Leta 2015 je DARS d. d. najel posojilo pri banki SKB v višini 50 milijonov evrov, v istem letu črpano v višini 9.679.211 evrov, preostanek v višini 40.320.789 evrov je bil črpan v februarju 2016, namenjen za refinanciranje oz. predčasno odplačilo kreditov.

Dolgoročna obveznost do SKB ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2021 do 2028	50.000.000
Skupaj		50.000.000

h) Posojilo Unicredit banke Slovenija in Banke Koper

V letu 2016 je DARS d. d. najel posojilo pri banki Unicredit in Banki Koper v skupni višini 99 milijonov evrov in ga dne 29. 1. 2016 in 29. 2. 2016 v celoti črpal z namenom refinanciranja oz. predčasnega odplačila kreditov v letu 2015.

Dolgoročna obveznost do Unicredit banke Slovenija in Banke Koper ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2021 do 2036	99.000.000
Skupaj		99.000.000

i) Posojilo SID

Leta 2016 je DARS d. d. najel posojilo pri banki SID v višini 50 milijonov evrov, namenjeno za refinanciranje oz. predčasno odplačilo kreditov.

Dolgoročna obveznost do SID ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2024 do 2036	50.000.000
Skupaj		50.000.000

j) Posojila Evropske investicijske banke (EIB)

Posojila Evropske investicijske banke, najeta v obdobju 1994–2006, so bila v letu 2016 odplačana v znesku 71.619.970 evrov. V letu 2016 je zapadel zadnji obrok glavnice pri kreditu EIB C.

V letu 2016 je DARS d. d. najel novo posojilo pri Evropski investicijski banki v višini 145 milijonov evrov, namenjeno za financiranje gradnje in obnavljanja avtocest. Končna zapadlost posojil je tako med letoma 2018 in 2041.

Dolgoročne obveznosti do Evropske investicijske banke ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
II	od 2003 do 2018	4.333.333
III	od 2004 do 2019	17.499.999
IV	od 2005 do 2019	21.333.333
V	od 2007 do 2027	57.000.000
VI	od 2012 do 2029	72.380.000
VII	od 2014 do 2037	217.045.455
VIII	od 2015 do 2034	255.944.445
IX	od 2022 do 2041	145.000.000
Skupaj		790.536.565

k) Posojila Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)

V letih 2008 in 2009 je družba DARS d. d. pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau najela tri posojila, ki so bila namenjena financiranju gradnje avtocest. Posojila pri banki so bila v letu 2016 odplačana v vrednosti 37.718.000 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Kreditanstalt für Wiederaufbau ter roki odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
II	od 2013 do 2029	192.265.625
III	od 2014 do 2019	22.000.000
IV	od 2014 do 2019	20.000.000
Skupaj		234.265.625

l) Posojili Pfandbriefsbank (DEPFA)

Leta 2006 je družba DARS d. d. najela dve posojili pri Depfa Bank v skupnem znesku 225.000.000 evrov. Posojili Depfa Bank sta bili v letu 2016 odplačani v znesku 23.809.523 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Depfa Bank ter roka odplačila posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	V EUR (brez centov)
I	od 2014 do 2024	46.428.571
II	od 2013 do 2021	66.666.667
Skupaj		113.095.238

m) Posojilo Kommunalkredit Austria AG (Kommunalkredit)

Leta 2010 je družba DARS d. d. najela posojilo v višini 70.000.000 evrov pri banki Kommunalkredit Austria AG. Posojilo je bilo najeto po fiksni obrestni meri. Glavnica posojila Kommunalkredit Austria AG je bila v letu 2016 odplačana v višini 14.000.000.

Dolgoročne obveznosti do Kommunalkredit ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	V EUR (brez centov)
I	od 2015 do 2020	35.000.000
Skupaj		35.000.000

II.5.1.15. Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic

Družba DARS d. d. je za financiranje gradnje in obnavljanja avtocest v letih 2004 in 2005 izdala tri izdaje obveznic. Obveznosti iz izdanih obveznic so zavarovane s poroštvom RS.

Izdaja	Zapadlost	Velikost izdaje v EUR (brez centov)
DRS1	2024	56.042.047
DRS2	2025	61.758.920
DRS3	2020	42.563.580
Skupaj		160.364.547

a) Obveznice DARS d. d. prve emisije (DRS1)

Družba DARS d. d. je leta 2004 izdala obveznice prve emisije z oznako DRS1 v skupni nominalni vrednosti 56.042.047 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2024, letna kuponska obrestna mera je 5,1 odstotka. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

b) Obveznice DARS d. d. druge emisije (DRS2)

Družba DARS d. d. je v letu 2005 izdala obveznice druge emisije z oznako DRS2 v skupni nominalni vrednosti 61.758.920 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2025, letna kuponska obrestna mera je 4,5 odstotka. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

c) Obveznice DARS d. d. tretje emisije (DRS3)

Družba DARS d. d. je leta 2005 izdala obveznice tretje emisije z oznako DRS3 v skupni nominalni vrednosti 42.563.580 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2020, letna kuponska obrestna mera je štiri odstotke. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

II.5.1.16. Druge dolgoročne finančne obveznosti

a) Posojilo Autovie Venete (AVV)

Posojilo DARS d. d. pri podjetju Autovie Venete je bilo pridobljeno na podlagi memoranduma o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Italije za gradnjo avtocestnih objektov, potrebnih za povezavo slovenskega avtocestnega omrežja z italijanskim. Posojilo je bilo najeto leta 2000. V letu 2016 je bilo posojilo Autovie Venete odplačano v znesku 3.184.955 evrov.

Dolgoročne obveznosti do AVV ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	V EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2025	25.479.642
Skupaj		25.479.642

b) Posojilo na osnovi zadolžnice Schuldschein

V letu 2015 je DARS najel posojilo na osnovi zadolžnice Schuldschein v višini 37,78 milijona evrov. Posojilo je DARS najel za dobo 15 let.

Dolgoročne obveznosti iz naslova Schuldschein posojila ter rok odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	V EUR (brez centov)
I	2030	37.780.000
Skupaj		37.780.000

II.5.1.17. Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev

Družba ima na dan 31. 12. 2016 dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev v višini 2.323.959 evrov, ki pretežno predstavljajo:

- zadržana sredstev do izvajalcev gradnje avtocest zaradi prejetih zahtevkov podizvajalcev v višini 2.045.318 evrov in
- zadržana sredstev do izvajalcev gradnje avtocest za namen odprave morebitnih pomanjkljivosti v garancijski dobi v višini 278.641 evrov.

II.5.1.18. Druge dolgoročne poslovne obveznosti

Med drugimi dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi je izkazana obveznost iz naslova nadomestila za ustanovitev stavbne pravice v višini 143.834.680 evrov. Na podlagi Letne izvedbene pogodbe (za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 za leto 2017) se kratkoročni del dolgoročne obveznosti prenese na kratkoročne obveznosti.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist DARS d. d. na zemljiščih v lasti RS, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Po Zakonu o uravnoteženju javnih financ se za stavbno pravico plačuje nadomestilo.

Vrednost nadomestila za stavbno pravico je bila na podlagi mnenja pooblaščenega ocenjevalca vrednosti nepremičnin, podanega 7. junija 2012, določena v znesku 190.810.787 evrov brez DDV. Pooblaščen ocenjevalec vrednosti nepremičnin je 29. februarja 2016 na zahtevo Ministrstva za infrastrukturo ponovno izvedel cenitev stavbne pravice, ki znaša 190.760.000 evrov brez DDV. DARS d. d. je izvedel uskladitev vrednosti stavbne pravice na novo ocenjeno vrednost, ki je sedaj za 50.787 evrov nižja od prvotno ocenjene.

Do 31. 12. 2015 je DARS d. d. vodil dolgoročno poslovno obveznost iz naslova stavbne pravice v neto vrednosti. V letu 2016 je družba zaradi uskladitve računovodske obravnave stavbne pravice z Ministrstvom za infrastrukturo povečala dolgoročno obveznost za znesek DDV. Na dan 31. 12. 2016 znaša znesek DDV, ki je zajet v dolgoročno poslovni obveznost iz naslova stavbne pravice, ob upoštevanju trenutno veljavne stopnje DDV (22 %) 25.937.401 evrov. Primerjalne informacije so usklajene s predstavitvijo informacij v tekočem letu.

Med drugimi dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi so tudi izkazane obveznosti do sofinancerjev spremljajoče infrastrukture (večinoma občin) v višini 4.027.802 evrov, ki se gradi v okviru avtocestne infrastrukture in ne predstavlja avtoceste ter jo mora družba po izgradnji predati sofinancerjem.

II.5.1.19. Odložene obveznosti za davek

Pregled gibanja odloženih obveznosti za davek v letu 2016

V EUR (brez centov)	31. 12. 2015	Pripoznavno v izkazu poslovnega izida	Pripoznavane v izkazu drugega vseobsegajočega donosa	31. 12. 2016
Varovanje denarnega toka iz naslova obrestnih zamenjav	0	0	113.742	113.742
Skupaj	0	0	113.742	113.742

Izračun odloženih davkov upošteva spremembo stopanje davka od dohodka pravnih oseb s 1. 1. 2017, in sicer s 17 % na 19 %.

II.5.1.20. Kratkoročne finančne obveznosti

Kratkoročne finančne obveznosti v skupni višini 224.536.718 evrov predstavljajo kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti, ki zapadejo v plačilo v naslednjem letu, ter natečene obresti iz posojil, izdanih obveznic in obveznosti iz naslova izpeljanih finančnih instrumentov.

Kratkoročne finančne obveznosti do bank v skupni višini 206.781.695 evrov predstavljajo:

a. del glavnice kratkoročnih bančnih posojil za nabavo opredmetenih osnovnih sredstev, ki zapadejo v plačilo v letu 2017;

Posojilodajalec	V EUR (brez centov)	
	31. 12. 2016	31. 12. 2015
Evropska investicijska banka A, B, C	0	2.028.000
Evropska investicijska banka II	8.666.667	8.666.667
Evropska investicijska banka III	11.666.667	11.666.667
Evropska investicijska banka IV	10.666.667	10.666.667
Evropska investicijska banka V	6.000.000	6.000.000
Evropska investicijska banka VI	6.270.000	6.270.000
Evropska investicijska banka VII	11.363.636	11.363.636
Evropska investicijska banka VIII	16.666.667	14.958.333
Kreditanstalt für Wiederaufbau 267,5	16.718.750	16.718.750
Kreditanstalt für Wiederaufbau 55	11.000.000	11.000.000
Kreditanstalt für Wiederaufbau 50	10.000.000	10.000.000
Kommunalkredit	14.000.000	14.000.000
Pfandbriefsbank (DEPFA) I	7.142.857	7.142.857
Pfandbriefsbank (DEPFA) II	16.666.667	16.666.667
Intesa Sanpaolo (BIIS)-Banka Koper II	0	41.666.667
Banka Koper I	2.333.333	2.333.333
Konzorcij bank I	0	24.456.810
Konzorcij bank II	8.963.381	8.067.043
Konzorcij bank III	21.028.249	700.942
Konzorcij bank IV	344.416	344.416
Konzorcij bank V	794.022	595.516
Konzorcij bank VI	659.201	659.201
Konzorcij bank VII	5.116.493	5.116.493
Addiko Bank (Hypo Alpe Adria) I	2.082.605	833.042
Addiko Bank (Hypo Alpe Adria) II	1.250.874	1.250.874
Addiko Bank (Hypo Alpe Adria) III	2.086.463	2.086.463
Unicredit bank I	1.669.170	1.669.170
Unicredit bank II	6.666.667	6.666.667
Unicredit bank III	0	37.600.000
Sberbank	0	60.000.000
Nova Ljubljanska banka I	0	15.312.500
Nova Ljubljanska banka II	0	11.153.846
Skupaj glavnice	199.823.451	367.661.227

b. natečene obresti od dolgoročnih bančnih posojil na dan 31. decembra 2016 v višini 6.958.244 evrov.

Kratkoročne finančne obveznosti za obresti se nanašajo na obresti, natečene do 31. decembra 2016, in na obračunane obresti na dan 31. decembra 2016. Obrestne mere in način obračunavanja obresti za sklenjene posle so pogodbeno določeni in so bili 31. decembra 2016 v intervalu od 0 do 4,80 odstotka letno.

Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic v višini 3.410.736 evrov se nanašajo na obresti, natečene do 31. decembra 2016.

Druge kratkoročne finančne obveznosti v višini 14.344.287 evrov se nanašajo na:

V EUR (brez centov)	31. 12. 2016	31. 12. 2015
Kratkoročni del glavnice posojila Autovie Venete	3.184.955	3.184.955
Obresti od izpeljanih finančnih instrumentov	300.482	113.241
Obveznosti iz izpeljanih finančnih instrumentov	10.858.850	7.387.146
Skupaj	14.344.287	10.685.342

Da bi se zavarovala pred obrestnimi tveganji, se je družba v preteklih letih – v skladu s politiko aktivnega upravljanja finančnega tveganja – odločila, da bo zmanjšala izpostavljenost tveganju sprememb obrestnih mer na trgu. Tako je bilo 31. decembra 2016 variabilni obrestni meri izpostavljenih 42 odstotkov vrednosti portfelja zadolženosti, fiksni obrestni meri pa 57 odstotkov. Preostali odstotek predstavlja brezobrestni kredit.

Obveznosti iz izpeljanih finančnih instrumentov v višini 10.858.850 evrov se nanašajo na obveznosti iz naslova vrednotenja izpeljanih finančnih instrumentov na dan 31. decembra 2016.

Podrobnejši opis izpeljanih finančnih instrumentov, ki jih je imela družba sklenjene na dan 31. decembra 2016.

Zavarovanje obrestnega tveganja v višini 40 milijonov evrov

Družba DARS d. d. je leta 2007 sklenila posel zavarovanja obrestnega tveganja v višini 40.000.000 evrov z ročnostjo treh let. S tem poslom je DARS d. d. delno zavaroval posojilo, najeto pri UniCredit Banki Slovenija. Posojilo je bilo zavarovano za tri leta s fiksno obrestno mero ter z opcijo podaljšanja posla za nadaljnjih sedem let. V letu 2010 se je izvršila opcija podaljšanja posla za nadaljnjih sedem let.

Zavarovanje obrestnega tveganja v skupni višini 150 milijonov evrov

Družba DARS d. d. je v drugi polovici leta 2014 sklenila tri posle zavarovanja obrestnega tveganja v skupni višini 150.000.000 evrov z ročnostjo deset let. S posameznimi posli v višini po 50 milijonov evrov je DARS d. d. delno zavaroval posojila, najeta pri banki KfW (posojilo KfW 267,5) in pri NLB (za posojilo 245 milijonov evrov in 145 milijonov evrov). Posojila so bila zavarovana za deset let s fiksno obrestno mero.

Zavarovanje obrestnega tveganja v skupni višini 100 milijonov evrov

Družba DARS d. d. je v letu 2016 sklenila dva posla zavarovanja obrestnega tveganja v skupni višini 100.000.000 evrov z ročnostjo deset let. S posameznimi posli v višini po 50 milijonov evrov je DARS d. d. delno zavaroval posojila, najeta pri banki NLB (posojilo NLB 50) in pri SKB (posojilo SKB 50). Posojila so bila zavarovana za deset let s fiksno obrestno mero.

II.5.1.21. Kratkoročne poslovne obveznosti

V EUR (brez centov)	31. 12. 2016	Delež v odstotkih	31. 12. 2015	Indeks
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	27.095.216	42 %	37.966.446	71
Kratkoročne obveznosti za predujme	148.778	0 %	32.394	459
Kratkoročne obveznosti do delavcev	4.250.630	7 %	3.361.550	126
Kratkoročne obveznosti do države	31.173.603	48 %	23.330.532	134
– obveznosti za davek od dohodka pravnih oseb	8.194.895	13 %	1.181.805	693
– obveznosti za obračunani DDV	7.236.902	11 %	7.286.574	99
– obveznosti za davke in prispevke izplačevalca	501.032	1 %	359.654	139
– kratkoročna obveznost za stavbno pravico	14.984.606	23 %	14.187.520	106
– druge obveznosti do države	256.168	0 %	314.979	81
Kratkoročne obveznosti do drugih	1.766.576	3 %	823.792	214
Skupaj	64.434.803	100 %	65.514.714	98

Obveznosti družbe do dobaviteljev predstavljajo neplačane obveznosti za izvedena in obračunana dela pri gradnji avtocest, ki so jih izvajali domači in tuji dobavitelji (vključno s pogodbeno zadržanimi zneski), obveznosti iz naslova odškodnin pri pridobivanju zemljišč za posle v imenu RS in za njen račun, obveznosti iz poslovanja iz naslova upravljanja in vzdrževanja avtocest ter druge kratkoročne poslovne obveznosti.

Pogodbeno zadržana sredstva predstavljajo varščino za dobro izvedbo del in se do izpolnitve vseh pogodbenih obveznosti izvajalca (prevzem del, odprava vseh pomanjkljivosti, predaja garancij za odpravo napak v garancijski dobi) zadržijo v višini do največ petih odstotkov pogodbene vrednosti. Zadržana sredstva po sklenjenih pogodbah z izvajalci pripadajo izvajalcem in se nakažejo, ko izvajalci izpolnijo pogodbeno obveznost in dostavijo investitorju zahtevano dokumentacijo. Na zadnji dan leta 2016 so obveznosti na podlagi zadržanih sredstev znašale 21.042.827 evrov in so predstavljale 78-odstotni delež vseh obveznosti do dobaviteljev.

Med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi je tudi kratkoročni del dolgoročne obveznosti iz naslova nadomestila za stavbno pravico, ki za leto 2017 v skladu z Letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 znaša 14.984.606 evrov.

Pregled kratkoročnih poslovnih obveznosti do dobaviteljev po zapadlosti

V EUR (brez centov)	Nezapadle	do 60 dni	nad 60 dni	Skupaj
Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev (tekoče obveznosti)	9.404.213	54.137	-88.548	9.369.801
Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev (zadržani zneski)	17.725.415	0	0	17.725.415

Pregled obveznosti do dobaviteljev na dan 31. decembra 2016

V EUR (brez centov)	31. 12. 2016	Delež
SCT, d. d., Ljubljana, Slovenija – v stečaju	3.468.677	13 %
POMGRAD d. d.	2.714.909	10 %
EURO – ASFALT d. o. o. Sarajevo – podružnica Slovenija	2.301.484	8 %
ALPINE BAU GMBH, Salzburg – Podružnica Celje – v stečaju	2.126.134	8 %
VOC Celje, d. d.	1.236.223	5 %
CPM, d. d., v stečaju	960.737	4 %
DRI upravljanje investicij, d. o. o.	798.598	3 %
Werkos d. o. o. podružnica v Republiki Sloveniji	711.316	3 %
PETROL d. d., Ljubljana	651.636	2 %
CGP, d. d.	551.270	2 %
Preostali dobavitelji	11.574.233	43 %
Skupaj	27.095.216	100 %

Obveznosti družbe do delavcev predstavljajo predvsem obračunane decembrske plače ter nadomestila plač in povračila stroškov, povezanih z delom zaposlenih v družbi, izplačana januarja 2017.

II.5.1.22. Kratkoročne pasivne časovne razmejitve

V EUR (brez centov)	31. 12. 2016	Delež	31. 12. 2015	Indeks
Kratkoročno vnaprej vračunani stroški	686.511	2 %	610.713	112
Kratkoročno odloženi prihodki	27.828.401	98 %	25.259.157	110
Skupaj	28.514.913	100 %	25.869.870	110

Med obveznostmi družbe so vnaprej vračunani stroški oz. odhodki, ki zajemajo vnaprej vračunane stroške za izvedbo revizije računovodskih izkazov za leto 2016 v višini 17.174 evrov in stroške za izvedbo aktuarskega izračuna rezervacij za jubilejne nagrade in odpravnine na dan 31. decembra 2016 v višini 475 evrov, vnaprej vračunane stroške za spremenljivi prejemek uprave v višini 322.394 evrov in variabilni del plače za zaposlene po individualni pogodbi v višini 346.468 evrov.

Kratkoročno odloženi prihodki nastanejo, ko še niso opravljene že zaračunane ali celo plačane storitve. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani za prihodke od prodaje cestnine v obliki dobroimetja, naloženega na elektronske cestninske medije (elektronske tablice sistema ABC, kartice DARS in kartice DARS Transporter), ki so bili zaračunani in plačani v letu 2016, a jim niso sledili cestninski prehodi v istem letu. Prihodki so odloženi, dokler uporabniki storitev ne opravijo cestninskega prehoda. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani tudi za v letu 2016 že zaračunane letne vinjete, ki bodo veljale v letu 2017, in polletne enosledne vinjete, delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest v letu 2017 (polletna vinjeta velja šest mesecev od dneva njenega nakupa, letna vinjeta za leto 2017 pa od 1. decembra 2016 do 31. januarja 2018).

Kratkoročno odloženi prihodki so:

- že zaračunane letne vinjete za leto 2017 in polletne vinjete, delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest v letu 2017, v skupni vrednosti 15.121.153 evrov (polletna vinjeta velja šest mesecev od dneva njenega nakupa, letna vinjeta za leto 2016 pa od 1. decembra 2015 do 31. januarja 2017);

- dobroimetje, naloženo na predplačniške cestninske medije (kartice DARS, kartice ABC), zaračunano in plačano leta 2016, ki mu niso sledili cestninski prehodi v istem letu, v vrednosti 12.627.824 evrov. Prihodki so odloženi, dokler uporabniki storitev ne opravijo cestninskega prehoda;
- drugi kratkoročno odloženi prihodki v višini 79.424 evrov.

Zunajbilančna evidenca

Znesek v višini 122.500.241 evrov predstavlja potencialna denarna sredstva oz. terjatve iz naslova prejetih garancij oz. drugih instrumentov zavarovanja za dobro izvedbo del/odpravo napak v garancijski dobi.

274.283 evrov predstavljajo evidentirane potencialne terjatve do občin na podlagi neupravičeno zaračunanih in izterjanih nadomestil za uporabo stavbnih zemljišč z zamudnimi obrestmi.

Vrednost zaloge vinjet za uporabo cestninskih cest v Republiki Avstriji, ki jih prodaja DARS d. d., znaša 1.140.339 evrov.

Na dan poročanja je bilo proti družbi vloženih za 83.737.598 evrov tožb (glavnice), od katerih 99 % izhaja iz področja gradenj in obnov avtocest. Na podlagi pridobljenih pravnih mnenj so oblikovane rezervacije iz naslova tožb v višini 32.450.981 evrov (pojasnilo II.5.1.12, Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitev).

II.5.2. Pojasnila k izkazu poslovnega izida

II.5.2.1. Čisti prihodki od prodaje

V EUR (brez centov)	2016	Delež	2015	Indeks 2016/2015
Prihodki od cestnin	361.269.595	97 %	349.925.047	103
– prihodki od prodaje vinjet	170.262.417	47 %	161.834.841	105
– prihodki od cestnine za tovorni promet	191.007.178	53 %	188.090.206	102
Prihodki od zakupnin za počivališča	7.296.256	2 %	7.071.880	103
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	652.445	0 %	908.124	72
Prihodki od služnosti za bazne postaje in ostalo	594.426	0 %	856.090	69
Prihodki od zakupa optičnih vlaken	1.021.585	0 %	771.393	132
Prihodki po pogodbi o izvajanju naročila	383.902	0 %	407.016	94
Drugi prihodki od prodaje	943.430	0 %	940.544	100
Skupaj čisti prihodki od prodaje	372.161.638	100 %	360.880.094	103

Prihodki od pobrane cestnine so leta 2016 znašali 361.269.595 evrov in predstavljajo 97 odstotkov vseh prihodkov od prodaje ter so za tri odstotke višji kot leta 2015. Od tega znašajo prihodki od cestninjenja vozil, težkih do 3,5 tone (vinjetni sistem), 170.262.417 evrov in predstavljajo 47 odstotkov prihodkov od cestnin, prihodki od cestninjenja vozil, težjih od 3,5 tone, pa znašajo 191.007.178 evrov oz. 53 odstotkov.

Prihodkom od cestnine sledijo prihodki od zakupnin za počivališča, ki so leta 2016 znašali 7.296.256 evrov. Prihodki od zakupnin nastanejo z oddajanjem v zakup pravice do uporabe zemljišč ob avtocestah za izvajanje servisnih dejavnosti s področja gostinstva in postavitve bencinskih črpalk s servisi. V primerjavi z letom 2015 so se povišali za tri odstotke.

Med prihodke od prodaje spadajo še prihodki od zapor in prekomernih obremenitev v višini 652.445 evrov, prihodki od zakupa optičnih vlaken v višini 1.021.585 evrov in prihodki od zaračunanih služnosti v višini 594.426 evrov.

Prihodki po pogodbi za izvajanje naročila so leta 2016 znašali 383.902 evrov. Ti prihodki se nanašajo na izvajanje nalog, ki jih DARS d. d. opravlja v imenu in za račun RS na podlagi letne izvedbene pogodbe in 4. člena ZDARS-1. Naloge vključujejo prostorsko načrtovanje in umeščanje avtocest v prostor ter pridobivanje nepremičnin za potrebne graditve avtocest.

Druge prihodke od prodaje v višini 943.430 evrov predstavljajo prihodki od provizije, ustvarjene pri prodaji avstrijskih vinjet, prihodki od prodaje elektronskih tablic, prihodki od vlek, pluzenja, reševanja prometnih nezgod, prihodki iz naslova najemnin za počitniške kapacitete in stanovanja, prihodki od prodaje odpadnega materiala in ostali prihodki.

Čisti prihodki od prodaje so bili v celoti ustvarjeni na domačem trgu.

II.5.2.2. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve

Lastne storitve investicijskih vlaganj na avtocestah, ki jih ni zaračunala zunanjim izvajalcem storitev obnavljanja avtocest, je družba v letu 2016 usredstvila. Prihodki od usredstvenih lastnih storitev so leta 2016 znašali 1.022.313 evrov.

II.5.2.3. Drugi poslovni prihodki

V EUR (brez centov)	2016	Delež	2015	Indeks
Odprava dolgoročnih rezervacij	18.165.810	75 %	2.386.104	761
Odškodnine od zavarovalnic	2.145.476	9 %	2.048.259	105
Prihodki od porabe dolgoročno odloženih prihodkov	3.372.501	14 %	3.013.606	112
Dobički od prodaje opreme in nepremičnin	336.187	1 %	316.453	106
Drugi poslovni prihodki	45.346	0 %	128.396	35
Drugi poslovni prihodki skupaj	24.065.320	100 %	7.892.818	305

Odprava dolgoročnih rezervacij v višini 18.165.810 evrov med drugim vključuje odpravo rezervacij za tožbe, odpravo rezervacij za neizkoriščen letni dopust leta 2015, odpravo rezervacij za odpravnine za presežne delavce ob uvedbi ECS v PPT ter odpravo dolgoročno odloženih prihodkov iz naslova prodaje elektronskih tablic.

Odškodnine zavarovalnic vključujejo odškodnine, prejete od zavarovalnic za odpravo škode, ki je nastala na avtocestnih odsekih in objektih ob avtocestah. Leta 2016 jih je bilo za 2.145.476 evrov.

Prihodki od porabe dolgoročno odloženih prihodkov v višini 3.372.501 evrov se nanašajo na porabo prejetih sredstev Evropske unije in drugih sofinancerjev, prejetih za financiranje priprave prostorske in projektne dokumentacije ter graditve avtocest oz. s tem povezane naloge (izboljšanje prometne varnosti – graditev sistemov nadzora in vodenja prometa) ter drugih projektov. Vrednost dolgoročno odloženih prihodkov se zmanjšuje skladno z nastankom stroškov (obračunane amortizacije osnovnih sredstev in za zneske drugih vrst stroškov, za katere so bila sredstva prejeta) ter se prenaša v prihodke. Družba je v letu 2016 prenesla v prihodke dolgoročno odložene prihodke v višini 2.711.011 evrov, ki jih je prejela v okviru kohezijskega sklada Evropske unije, projektov TEN T, CROCODILE ter programov EasyWay in TEMPO-CONNECT. V višini 641.897 evrov je družba prenesla v prihodke prejetih dolgoročno odloženih prihodkov iz naslova sofinanciranja občin (MOL), ELES-a in drugih financerjev projektov.

II.5.2.4. Stroški in poslovni odhodki

Pregled stroškov in odhodkov

V EUR (brez centov)	2016	Delež	2015	Indeks
Stroški materiala	8.838.553	4 %	9.283.845	95
Stroški storitev	27.901.879	12 %	26.588.563	105
Stroški dela	37.910.486	16 %	35.832.067	106
Amortizacija	154.106.846	66 %	149.570.864	103
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih OS	80.143	0 %	125.189	64
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	518.761	0 %	182.658	284
Drugi poslovni odhodki	4.309.555	2 %	29.333.817	15
Poslovni odhodki skupaj	233.666.223	100 %	250.917.003	93

Razčlenitev stroškov materiala

V EUR (brez centov)	2016	Delež	2015	Indeks
Stroški materiala	3.201.432	36 %	3.476.088	92
Stroški energije	3.936.947	45 %	4.128.627	95
Stroški nadomestnih delov	508.438	6 %	445.707	114
Odpis drobnega inventarja	999.343	11 %	1.065.348	94
Drugi stroški materiala	192.392	2 %	168.075	114
Skupaj	8.838.553	100 %	9.283.845	95

Stroški materiala predstavljajo štiriodstotni delež vseh poslovnih odhodkov in so glede na leto 2015 nižji za pet odstotkov.

Razčlenitev stroškov storitev

V EUR (brez centov)	2016	Delež	2015	Indeks
Stroški nadzornega inženirja	654.846	2 %	644.191	102
Stroški vzdrževanja osnovnih sredstev	6.386.673	23 %	6.505.736	98
Najemnine	1.235.381	4 %	1.121.846	110
Stroški plačilnega prometa in zavarovalnih premij	2.975.514	11 %	2.783.646	107
Provizija od prodanih vinjet	6.667.445	24 %	6.301.440	106
Stroški drugih storitev	9.982.020	36 %	9.231.704	108
Skupaj	27.901.879	100 %	26.588.563	105

Stroški storitev predstavljajo 12-odstotni delež vseh poslovnih odhodkov. Pomembnejše storitve v letu 2016 so bile provizije od prodanih vinjet (24-odstotni delež), stroški vzdrževanja osnovnih sredstev (23-odstotni delež) ter stroški plačilnega prometa in zavarovalnih premij (11-odstotni delež).

Zaradi narave poslovanja družbe stroški po funkcionalnih skupinah niso prikazani.

II.5.2.5. Stroški dela

Stroški dela zavzemajo 16-odstotni delež v vseh poslovnih odhodkih DARS d. d. Leta 2016 so bili za šest odstotkov višji kot leta 2015.

Vrsta stroškov dela	2016	Delež	2015	Indeks
Stroški plač	27.575.205	73 %	26.414.827	104
Stroški pokojninskih zavarovanj	3.096.964	8 %	2.987.171	104
Stroški drugih socialnih zavarovanj	2.351.681	6 %	2.225.916	106
Drugi stroški dela	4.886.636	13 %	4.204.153	116
Skupaj	37.910.486	100 %	35.832.067	106

Družba med stroški dela izkazuje tudi obračunane premije dodatnega pokojninskega zavarovanja v višini 853.182 evrov.

Na zadnji dan leta 2016 je bilo v družbi zaposlenih 1247 delavcev. V povprečju je bilo leta 2016 v družbi zaposlenih 1198 delavcev (podatek je pridobljen na podlagi delovnih ur).

V letu 2016 je družba izplačevala plače na podlagi Splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti in Podjetniške kolektivne pogodbe DARS d. d.; plače uprave DARS d. d. pa tudi v skladu z Zakonom o prejemkih poslovnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti RS in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZPPOGD, Ur. l. RS, št. 21/2010).

Povprečna plača v DARS d. d. v letu 2016 (v evrih)

Povprečna bruto plača	Leto 2016	Leto 2015
DARS d. d.	1.887	1.827
Republika Slovenija	1.585	1.556

Število zaposlenih in izobrazbena struktura zaposlenih na dan 31. decembra 2016 sta prikazana v poslovnem delu letnega poročila, v poglavju Upravljanje človeških virov (točka I.15.3).

Skupni obračunani bruto prejemki članov uprave DARS d. d. so v letu 2016 znašali 430.454 evrov. V tabeli so prikazani prejemki uprave DARS d. d. po posameznih članih.

V EUR (brez centov)	Matjaž Knez Knez predsednik uprave do 12. 2. 2016	Tine Svoljšak član uprave do 31. 1. 2015	Franc Skok član uprave do 12. 2. 2016	Gašper Marc član uprave	Marjan Sisinger član uprave / delavski direktor	Dr. Tomaž Vidic predsednik uprave od 13. 1. 2016	Vili Žavrlan član uprave od 7. 10. 2016	Skupaj
Bruto plače	13.335	0	12.002	98.658	86.658	105.263	22.689	338.604
Jubilejna nagrada	0	0	0	0	679	905	0	1.584
Izplačilo spremenljivega prejemka	23.041	9.280	21.056	6.855	10.015	0	0	70.247
Bonitete	381	0	771	5.862	5.170	1.808	1.248	15.241
Povračila stroškov	84	0	80	894	919	847	228	3.052
Dodatno pokojninsko zavarovanje	0	0	76	456	581	455	159	1.727
Skupaj	36.841	9.280	33.985	112.725	104.021	109.278	24.324	430.454

Zaposlenim na podlagi pogodbe o zaposlitvi, za katere ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, so bili v letu 2016 obračunani bruto prejemki v višini 728.111 evrov.

Prejemki članov nadzornega sveta v letu 2016 so prikazani v spodnji tabeli.

V EUR (brez centov)	Prejemek za opravljane funkcije v nadzornem svetu	Sejnine za delo v nadzornem svetu	Prejemek za opravljane funkcije v revizijski komisiji	Sejnine za delo v revizijski komisiji	Prejemek za opravljane funkcije v kadrovski komisiji	Sejnine za delo v kadrovski komisiji	Potni stroški	Bonitete	Skupaj
Vito Meško	3.683	1.540	0	0	921	836	0	9	6.989
Rožle Podboršek	12.720	4.840	0	0	2.035	616	15	279	20.505
Marjan Mačkošek	19.500	4.840	0	0	0	0	934	279	25.553
Dr. Miha Juhart	13.433	4.620	2.573	2.200	3.927	1.716	184	183	28.836
Mag. Tatjana Colnar	13.000	4.565	4.063	2.200	2.437	1.716	69	183	28.232
Mag. Igor Pirnat	13.000	4.840	3.250	2.200	0	0	515	183	23.988
Darko Kodrič	9.317	3.300	0	0	0	0	831	272	13.720
Mojca Lahajner	0	0	3.250	2.200	0	0	152	0	5.602
Skupaj	84.653	28.545	13.135	8.800	9.321	4.884	2.699	1.387	153.425

Dругih prejemkov člani nadzornega sveta niso prejeli.

Zahtevki zaposlenih, izhajajoči iz delovnih sporov, ki jim uprava DARS d. d. nasprotuje, so razkriti v pojasnilih postavke dolgoročnih rezervacij.

II.5.2.6. Odpisi vrednosti

V EUR (brez centov)	2016	Delež	2015	Indeks
Amortizacija neopredmetenih sredstev	616.930	0,40 %	457.582	135
Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev	153.489.916	99,21 %	149.113.282	103
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstvih	80.143	0,05 %	125.189	64
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	518.761	0,34 %	182.658	284
Skupaj	154.705.750	100,00 %	149.878.711	103

Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev zajema tudi amortizacijo stavbne pravice in je v letu 2016 znašala 3.926.830 evrov. Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist DARS d. d. na zemljiščih v lasti RS, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za obdobje 50 let.

Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih vključujejo predvsem popravke vrednosti terjatev do kupcev v višini 378.890 evrov, odpise terjatev v višini 48.905 evrov ter prevrednotenje zalog vinjet z letnico 2016, katerih prodaja je bila zaključena 30. novembra 2016, v višini 88.978 evrov.

II.5.2.7. Drugi poslovni odhodki

V postavko drugi poslovni odhodki v višini 4.309.555 evrov so vključeni:

- dolgoročno vnaprej vračunani stroški iz naslova pričakovanih izgub v zvezi z odškodninskimi zahtevki za tožbe, povezane z gradnjo in obnavljanjem avtocest, v višini 3.884.664 evrov, za tožbe, povezane z upravljanjem in vzdrževanjem avtocest, v višini 72.256 evrov in za tožbe delavcev iz naslova delovnih razmerij v višini 35.805 evrov,
- drugi poslovni odhodki v višini 316.830 evrov.

II.5.2.8. Finančni prihodki od posojil, danih drugim

Finančni prihodki od posojil, danih drugim, v višini 1.919.171 evrov med drugim izhajajo iz nalaganja kratkoročnih viškov likvidnih sredstev DARS d. d. pri bankah v obliki depozitov v višini 152.235 evrov in prevrednotenja izpeljanih finančnih instrumentov v višini 1.765.767.

II.5.2.9. Finančni prihodki od poslovnih terjatev do drugih

Finančni prihodki od poslovnih terjatev do drugih v višini 32.970 evrov zajemajo finančne prihodke iz poslovnih terjatev, zaračunane zamudne obresti in pozitivne tečajne razlike.

II.5.2.10. Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb

Finančni odhodki iz oslabitve finančnih naložb v višini 665.286 se nanašajo na prevrednotenja izpeljanih finančnih instrumentov.

II.5.2.11. Finančni odhodki od posojil, prejetih od bank

Finančni odhodki v višini 29.204.680 evrov predstavljajo obračunane obresti dolgoročnih kreditov. Povprečna ponderirana obrestna mera dolgoročnih kreditov je na dan 31. decembra 2016 znašala 1,60 odstotka.

II.5.2.12. Finančni odhodki od izdanih obveznic

Finančni odhodki v višini 7.348.296 evrov predstavljajo obračunane obresti iz izdanih dolgoročnih vrednostnih papirjev. Povprečna ponderirana obrestna mera dolgoročnih vrednostnih papirjev je na dan 31. decembra 2016 znašala 4,35 odstotka.

II.5.2.13. Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti

Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti v višini 4.419.263 evrov se med drugim nanašajo:

- v višini 4.265.100 evrov vključujejo negativne obresti iz izpeljanih finančnih instrumentov, ki so razlika med variabilno obrestno mero zavarovanega posojila in fiksno obrestno mero izvedenega instrumenta,
- v višini 113.313 evrov obračunane obresti dolgoročnih kreditov prejetih od drugih in
- v višini 38.926 čiste obresti za rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine.

II.5.2.14. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti

Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti v višini 791.730 evrov med drugim vključujejo obračunane zamudne obresti v višini 791.688 evrov iz naslova nepravočasno poravnanih obveznosti.

II.5.2.15. Drugi prihodki

Drugi prihodki v višini 99.123 evrov predstavljajo odškodnine, prejete po sodbah, zaračunane pogodbene kazni, nagrade za preseganje kvote zaposlenih invalidov in podobno.

II.5.2.16. Drugi odhodki

Drugi odhodki v višini 734.733 evrov vključujejo predvsem odškodnine, plačane po sodbah, povrnjene stroške v revizijskih postopkih po zakonu o javnih naročilih, dane donacije in podobno.

II.5.2.17. Davek od dohodka pravnih oseb

Davek od dohodka pravnih oseb je obračunan po Zakonu o davku od dohodka pravnih oseb (ZDDPO-2). Davek od dohodka za leto 2016 je obračunan po 17-odstotni stopnji na obdavčljivi dobiček, ki ga je ustvarilo podjetje v davčnem obdobju.

V EUR (brez centov)	2016	2015
1 Prihodki	399.300.535	373.067.610
2 Odhodki	276.830.211	300.621.245
3 Celotni dobiček (1 – 2)	122.470.324	72.446.365
4 Zmanjšanje prihodkov	7.321.564	265.812
5 Povečanje prihodkov	0	0
6 Zmanjšanje odhodkov za oblikovanje rezervacij in prevrednotenje terjatev	842.388	174.907
7 Zmanjšanje odhodkov, drugi nepriznani odhodki	1.998.608	1.663.894
8 Povečanje priznanih odhodkov	1.362.713	68.401
9 Razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki (1 – 2 – 4 + 5 + 6 + 7 – 8)	116.627.044	73.950.953
10 Davčna osnova (9)	116.627.044	73.950.953
11 Sprememba davčne osnove zaradi spremembe računovodskih usmeritev in popravkov napak	-96.118	-216.985
12 Povečanje davčne osnove za izkoriščene davčne olajšave	1.231	3.770
13 Olajšava za investiranje	2.341.269	1.895.726
14 Olajšava za zaposlovanje invalidov	280.566	278.241
15 Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju	2.391	0
16 Olajšava za dodatno pokojninsko zavarovanje	853.182	819.586
17 Olajšava za donacije	93.120	100.878
18 Osnova za davek (10 + 11 + 12 – 13 – 14 – 15 – 16 – 17)	112.961.629	70.643.306
19 Davek od dohodkov pravnih oseb	19.203.477	12.009.362

Celotni dobiček, ugotovljen v izkazu poslovnega izida, zmanjšan za obveznost za davek od dohodka pravnih oseb za obračunsko obdobje ter za odložene davke, predstavlja čisti poslovni izid obračunskega obdobja.

V EUR (brez centov)	2016	2015
Obračunani davek	-19.203.477	-12.009.362
Odloženi davek	-818.838	19.691
Davki	-20.022.315	-11.989.671

V EUR (brez centov)	2016	2015
Poslovni izid pred davki	122.470.324	72.446.365
Davki	-20.022.315	-11.989.671
Efektivna davčna stopnja	16,35 %	16,55 %

Terjatve za odloženi davek so pripoznane za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih. Izračun odloženih davkov upošteva spremembo davčne stopnje s 1. 1. 2017 s 17 % na 19 %.

Efektivna davčna stopnja, izračunana kot kvocient med celotnim davkom in celotnim poslovnim izidom pred davki za leto 2016, znaša 16,35 odstotka.

II.6. Poslovna tveganja

Poslovna tveganja so predstavljena v poslovnem delu letnega poročila v poglavju I.7.

II.7. Posli z lastniki in njihovimi povezanimi družbami

Edina ustanoviteljica in delničarka družbe DARS d. d. je Republika Slovenija, ki jo skladno z novim Zakonom o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH-1/Ur. l. RS, št. 25/2014) zastopa SDH.

Z lastniki povezane družbe so tiste, v katerih imata Republika Slovenija in SDH skupno neposredno najmanj 20 % lastniški delež. Seznam teh družb je objavljen na spletni strani SDH (<http://www.sdh.si/sl-si/upravljanje-nalozb/seznam-nalozb>).

DARS, d. d., je z družbami, kjer ima država posredno ali neposredno prevladujoč vpliv, v letu 2016 opravila za 119.675.183 evrov transakcij, in sicer iz naslova prodaje tem družbam v višini 105.459.412 evrov in iz naslova nabave 14.215.771 evrov. Večina prodaje se je nanašala na storitve povezane s cestninjenjem, največje nabave so se nanašale na strošek nadzornega inženirja za izgradnjo in obnove avtocest, energije, provizijo za prodane vinjete in zavarovanj. Na dan 31. 12. 2016 je družba do teh družb izkazovala za 13.597.050 evrov terjatev in 2.225.325 evrov obveznosti.

Vse transakcije med povezanimi osebami potekajo po tržnih cenah.

Posli med DARS d. d. in Republiko Slovenijo so razkriti v okviru ostalih pojasnil.

II.8. Dogodki po datumu bilance stanja

Pomembnejši poslovni dogodki po datumu sestavitve bilance stanja:

Februar

Nadzorni svet DARS d. d. je na redni seji sprejel Strategijo DARS d. d. 2017–2020 in Politiko upravljanja družbe DARS d. d.

Marec

Nadzorni svet DARS d. d. je podal soglasje k rebalansu Poslovnega načrta DARS d. d. za leto 2017.

Dogodki, ki so se zgodili po datumu bilance stanja, niso vplivali na računovodske izkaze družbe DARS d. d. za leto 2016.

II.9. Revidiranje letnega poročila za leto 2016

Pogodbeni znesek storitve revidiranja letnega poročila za leto 2016 za družbo DARS d. d. znaša 21.468 evrov (brez DDV). Revizijo je opravila družba KPMG SLOVENIJA d. o. o. , Ljubljana.

II.10. Revizorjevo poročilo

KPMG Slovenija, podjetje za revidiranje, d.o.o.
Železna cesta 8a
SI-1000 Ljubljana
Slovenija

Telefon: +386 (0) 1 420 11 10
+386 (0) 1 420 11 60
Telefaks: +386 (0) 1 420 11 58
Internet: <http://www.kpmg.si>

Poročilo neodvisnega revizorja

Lastnikom družbe DARS d.d., Celje

Mnenje

Revidirali smo priložene računovodske izkaze DARS d.d., Celje (»družbe«), ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2016, izkaz poslovnega izida, izkaz drugega vseobsegajočega donosa, izkaz gibanja kapitala in izkaz denarnih tokov za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne informacije.

Po našem mnenju so priloženi računovodski izkazi resničen in pošten prikaz finančnega položaja družbe na dan 31. decembra 2016 ter njenega poslovnega izida in denarnih tokov za tedaj končano leto v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi (2016).

Podlaga za mnenje

Revizijo smo opravili v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja (MSR). Naše odgovornosti na podlagi teh pravil so opisane v tem poročilu v odstavku Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov. V skladu s Kodeksom etike za računovodske strokovnjake, ki ga je izdal Odbor za mednarodne standarde etike za računovodske strokovnjake (Kodeks IESBA) ter etičnimi zahtevami, ki se nanašajo na revizijo računovodskih izkazov v Sloveniji, potrjujemo svojo neodvisnost. Potrjujemo tudi, da smo izpolnili vse druge etične zahteve v skladu s temi zahtevami in Kodeksom IESBA.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Ključne revizijske zadeve

Ključne revizijske zadeve so tiste zadeve, ki so na osnovi naše strokovne presoje najbolj pomembne pri reviziji računovodskih izkazov tekočega obdobja. Te zadeve smo naslovlili v okviru naše revizije računovodskih izkazov kot celote in pri oblikovanju našega mnenja o teh izkazih. V zvezi s ključnimi revizijskimi zadevami ne podajamo ločenega mnenja.

Pripoznavanje prihodkov

Prihodki od cestnin v 2016: 361.269.595 EUR (2015: 349.925.047 EUR).

Sklicujemo se na računovodske izkaze: Pojasnilo II.3. Pomembnejše računovodske usmeritve, Prihodki ter Kratkoročne časovne razmejitve (računovodske usmeritve), Pojasnilo II.5.2.1. Čisti prihodki od prodaje in Pojasnilo II.5.1.22. Kratkoročne časovne razmejitve (pojasnila k računovodskim izkazom).

Ključna revizijska zadeva	Naš odziv
<p>Ključne prihodke družbe predstavljajo cestnine, pri čemer del cestnin predstavljajo prihodki od vinjet, del pa prihodki od cestnin za tovorni promet.</p> <p>Prihodki od cestnin za tovorni promet se pripoznavajo na osnovi dejanske uporabe avtocest. Glede na način plačila (predplačniški, poplačniški sistem) družba mesečno razmejuje prihodke tako, da ti odražajo dejansko uporabo avtocest.</p> <p>Družba uporablja informacijski sistem za beleženje prehodov cestninskih postaj tovornih vozil, ki hkrati zagotavlja vhodne podatke za potrebe zaračunavanja cestnin in razmejevanja prihodkov iz tega naslova.</p> <p>V luči zgoraj opisanih dejavnikov smo pripoznavanje prihodkov opredelili kot ključno revizijsko zadevo.</p>	<p>Naši revizijski postopki so med drugim vključevali:</p> <ul style="list-style-type: none">• Seznanitev s procesom in notranjimi kontrolami, vzpostavljenimi na področju pripoznavanja prihodkov vključno s presojo skladnosti računovodskih usmeritev z relevantnimi standardi računovodskega poročanja;• S pomočjo naših revizorjev informacijskih sistemov smo preverjali dostopne kontrole pri informacijskih sistemih, ki podpirajo računovodsko poročanje in ki podpirajo beleženje prehodov cestninskih postaj tovornih vozil;• Neodvisno oceno letnih prihodkov iz naslova cestnin za tovorni promet na osnovi podatkov o količini prometa iz informacijskega sistema za beleženje prehodov cestninskih postaj tovornih vozil in iz javno dostopnih podatkov o ceni na prevožen kilometer za tovorna vozila;• Pridobitev neodvisnih potrditev stanj odprtih terjatev na 31. december 2016 za izbran vzorec in raziskovanje razlogov za morebitne razlike;• Pregled vzorca plačil in dobropisov po bilančnem datumu, da bi ugotovili ali so prihodki od cestnin za tovorni promet obračunani v ustreznem obračunskem obdobju in ali so s tem povezane časovne razmejitve ustrezne;• Pregled ročnih knjizb po datumu bilance stanja, vključno s podporno dokumentacijo.

Rezervacije za verjetne obveznosti za tožbene zahtevke s področja gradnje in obnov

Knjigovodska vrednost rezervacij za tožbene zahtevke s področja gradnje in obnov na dan 31. december 2016: 31.864.621 EUR (31.12.2015: 48.447.799 EUR); pogojne obveze iz naslova tožb na dan 31. december 2016: 67.186.267 EUR (31.12.2015: 80.603.497 EUR).

Sklicujemo se na računovodske izkaze: Pojasnilo II.3. Pomembnejše računovodske usmeritve, Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve (računovodske usmeritve), Pojasnilo II.5.1.12. Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve, Pojasnilo Zunajbilančna evidenca (pojasnila k računovodskim izkazom).

Ključna revizijska zadeva	Naš odziv
<p>Družba je pri poslovanju med drugim izpostavljena tožbenim zahtevkom s področja gradnje in obnov avtocest.</p> <p>Pri presojanju ali gre za pogojno obvezo ali rezervacijo, je prisotna velika mera negotovosti, pri odločanju o tem pa družba uporablja pomembne predpostavke in presoje. Zneski zahtevkov so pomembni, presoja potrebe po oblikovanju rezervacij pa je v veliki meri subjektivna. Reševanje tožbenih zahtevkov je dolgotrajno, v času trajanja se tako verjetnosti izidov kot ocenjene višine vplivov spreminjajo, zato smo tožbene zahtevke s področja gradnje in obnov opredelili kot ključno revizijsko zadevo.</p>	<p>Naši revizijski postopki so med drugim vključevali:</p> <ul style="list-style-type: none">• Prebiranje zapisnikov nadzornega sveta, revizijske komisije in uprave;• Pridobili in ovrednotili smo neodvisne potrditve pravnih zastopnikov družbe in proučili odprte zadeve;• Neodvisno smo presojali ustreznost ocen in predpostavk, ki jih je družba uporabila v povezavi s pripoznavanjem rezervacij oziroma razkrivanjem pogojnih obvez iz naslova tožbenih zahtevkov. Pri presojanju smo se osredotočali na oceno posloводства o verjetnosti neugodnega izida posameznega zahtevka in o zanesljivosti ocene višine zahtevka.

Druge informacije

Za druge informacije je odgovorno poslovodstvo. Druge informacije obsegajo poslovno poročilo, ki je sestavni del letnega poročila. Druge informacije ne vključujejo računovodskih izkazov in našega revizorjevega poročila o njih.

V povezavi z opravljeno revizijo računovodskih izkazov je naša odgovornost prebrati druge informacije in pri tem presoditi, ali so druge informacije pomembno neskladne z računovodskimi izkazi, zakonskimi zahtevami ali našim poznavanjem, pridobljenim pri revidiranju, ali se kako drugače kažejo kot pomembno napačne.

Vezano na poslovno poročilo smo presodili ali poslovno poročilo vključuje razkritja, kot jih zahteva Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljevanju »zakonska določila«).

Na osnovi postopkov, ki smo jih opravili pri reviziji računovodskih izkazov in na osnovi zgoraj opisanih postopkov menimo:

- da so informacije v poslovnem poročilu za poslovno leto, za katero so pripravljene računovodski izkazi, skladne z informacijami v računovodskih izkazih ter
- da je bilo poslovno poročilo pripravljeno v skladu z zakonskimi določili.

Poleg tega smo v luči poznavanja in razumevanja družbe in okolja, v katerem ta posluje, ki smo ga pridobili pri opravljanju revizije, dolžni poročati, če bi zaznali pomembno napako v poslovnem poročilu. V zvezi s tem nimamo o čem poročati.

Odgovornost posloводства in pristojnih za upravljanje za računovodske izkaze

Posloводство je odgovorno za pripravo in pošteno predstavitev računovodskih izkazov v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi (2016) in za tako notranje kontroliranje, kot je v skladu z odločitvijo posloводства potrebno, da omogoči pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake.

Posloводство je pri pripravi računovodskih izkazov družbe odgovorno za oceno njene sposobnosti, da nadaljuje kot delujoče podjetje, razkritje zadev, povezanih z delujočim podjetjem in uporabo predpostavke delujočega podjetja kot osnovo za računovodenje, razen če namerava posloводство podjetje likvidirati ali zaustaviti poslovanje, ali če nima druge možnosti, kot da napravi eno ali drugo.

Pristojni za upravljanje so odgovorni za nadzor nad pripravo računovodskih izkazov družbe.

Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov

Naši cilji so pridobiti sprejemljivo zagotovilo o tem ali so računovodski izkazi kot celota brez pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake, in izdati revizorjevo poročilo, ki vključuje naše mnenje. Sprejemljivo zagotovilo je visoka stopnja zagotovila, vendar ni jamstvo, da bo revizija, opravljena v skladu s pravili revidiranja, vedno odkrila pomembno napačno navedbo, če ta obstaja. Napačne navedbe lahko izhajajo iz prevare ali napake ter se štejejo za pomembne, če je upravičeno pričakovati, da posamično ali skupaj vplivajo na gospodarske odločitve uporabnikov, sprejete na podlagi teh računovodskih izkazov.

Med izvajanjem revidiranja v skladu z MSR uporabljamo strokovno presojo in ohranjamo poklicno nezaupljivost. Prav tako:

- prepoznamo in ocenimo tveganja pomembno napačne navedbe v računovodskih izkazih, bodisi zaradi napake ali prevare, oblikujemo in izvajamo revizijske postopke kot odzive na ocenjena tveganja ter pridobimo zadostne in ustrezne revizijske dokaze, ki zagotavljajo podlago za naše mnenje. Tveganje, da ne bomo odkrili napačne navedbe, ki izvira iz prevare, je višje od tistega, povezanega z napako, saj prevara lahko vključuje skrivne dogovore, ponarejanje, namerno opustitev, napačno razlago ali izogibanje notranjim kontrolam;
- se seznanimo z notranjimi kontrolami, pomembnimi za revizijo z namenom oblikovanja revizijskih postopkov, ki so okoliščinam primerni, vendar ne z namenom izraziti mnenje o učinkovitosti notranjih kontrol družbe;
- presodimo ustreznost uporabljenih računovodskih usmeritev in razumnost računovodskih ocen ter z njimi povezanih razkritij posloводства;
- na podlagi pridobljenih revizijskih dokazov o obstoju pomembne negotovosti glede dogodkov ali okoliščin, ki zbujejo dvom v sposobnost družbe, da nadaljuje kot delujoče podjetje, sprejmemo sklep o primernosti poslovske uporabe predpostavke delujočega podjetja, kot podlage računovodenja. Če sklenemo, da obstaja pomembna negotovost, smo dolžni v revizorjevem poročilu opozoriti na ustrezna razkritja v računovodskih izkazih ali, če so taka razkritja neustrezna, prilagoditi mnenje. Naši sklepi temeljijo na revizijskih dokazih, pridobljenih do datuma izdaje revizorjevega poročila. Kasnejši dogodki ali okoliščine lahko povzročijo prenehanje družbe kot delujočega podjetja;
- ovrednotimo splošno predstavitev, strukturo in vsebino računovodskih izkazov vključno z razkritji ter ovrednotimo ali računovodski izkazi predstavljajo zadevne posle in dogodke na način, da je dosežena poštena predstavitev.

Pristojne za upravljanje med drugim obveščamo o načrtovanem obsegu in času revidiranja in pomembnih revizijskih ugotovitvah vključno z morebitnimi pomanjkljivostmi notranjih kontrol, ki jih zaznamo med našo revizijo.

Pristojnim za upravljanje posredujemo tudi izjavo o spoštovanju etičnih zahtev v zvezi z neodvisnostjo in jim predstavimo vsa razmerja in druge zadeve, ki bi morebiti lahko vplivale na našo neodvisnost ter kjer je to primerno, o uporabljenih varovalih.

Izmed zadev, ki smo jih predstavili pristojnim za upravljanje, določimo tiste zadeve, ki so bile najpomembnejše pri reviziji računovodskih izkazov tekočega obdobja in so zato ključne revizijske zadeve. Te zadeve opišemo v našem revizorjevem poročilu, razen če zakoni ali predpisi omejujejo javno razkritje zadeve ali ko v izredno redkih okoliščinah opredelimo, da naj zadeve ne bi vključili v naše poročilo zaradi negativnih posledic.

V imenu revizijske družbe

KPMG SLOVENIJA,
podjetje za revidiranje, d.o.o.

Dejan Kurat
pooblaščen revizor

Katarina Sitar Suštar, MBA
pooblaščen revizorka
partner

Ljubljana, 14. april 2017

KPMG Slovenija, d.o.o.
1

